

Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel

Förslag till statens budget för 2020

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	5
Diagramförteckning	9
1 Förslag till riksdagsbeslut	11
2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	13
2.1 Omfattning.....	13
2.2 Utgiftsutveckling	14
2.3 Skatteutgifter.....	15
2.4 Mål för utgiftsområdet.....	15
2.5 Resultatredovisning.....	16
2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	17
2.5.2 En sammanhållen landsbygdspolitik	17
2.5.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja.....	20
2.5.4 Skog	53
2.5.5 De samiska näringarna.....	61
2.6 Den årliga revisionens iakttagelser	62
2.7 Politikens inriktning	62
2.7.1 En sammanhållen landsbygdspolitik	63
2.7.2 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja.....	64
2.7.3 Skogspolitik och ett nationellt skogsprogram	67
2.7.4 De samiska näringarna.....	68
2.8 Budgetförslag.....	69
2.8.1 1:1 Skogsstyrelsen.....	69
2.8.2 1:2 Insatser för skogsbruket.....	70
2.8.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	71
2.8.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	72
2.8.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	73
2.8.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	73
2.8.7 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	74
2.8.8 1:8 Statens jordbruksverk.....	74
2.8.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	76
2.8.10 1:10 Gårdsstöd m.m.	77
2.8.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	77
2.8.12 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	79

2.8.13	1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	80
2.8.14	1:14 Livsmedelsverket	81
2.8.15	1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	82
2.8.16	1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	84
2.8.17	1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	84
2.8.18	1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	87
2.8.19	1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	89
2.8.20	1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	89
2.8.21	1:21 Åtgärder på fjällägenheter	90
2.8.22	1:22 Främjande av rennäringen m.m.	90
2.8.23	1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	91
2.8.24	1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	92
2.8.25	1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	94
2.8.26	1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.....	95

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	12
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	12
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	14
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2020–2022. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	15
Tabell 2.3	Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	15
Tabell 2.4	Skatteutgifter	15
Tabell 2.5	Befolkningsutveckling	19
Tabell 2.6	Sysselsättningsutveckling	19
Tabell 2.7	Tillgång för hushåll och företag till fast bredband med minst 100 Mbit/s	20
Tabell 2.8	Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket	24
Tabell 2.9	Antalet jordbruksföretag	24
Tabell 2.10	Svensk marknadsandel i vissa sektorer.....	24
Tabell 2.11	Kvantitet animalieprodukter	24
Tabell 2.12	Åkerareal i Sverige.....	25
Tabell 2.13	GJP utbetalda belopp	26
Tabell 2.14	Kostnad för hantering av EU-stöd.....	27
Tabell 2.15	Indikatorer för landsbygdsprogrammet	29
Tabell 2.16	Djurskyddskontrollen.....	32
Tabell 2.17	Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på livsmedelsanläggningar i de högsta riskklasserna	33
Tabell 2.18	Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på dricksvattenanläggningar i de högsta riskklasserna.....	33
Tabell 2.19	Påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar.....	36
Tabell 2.20	Produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta i vattenbruk.....	40
Tabell 2.21	Havs – och fiskeriprogrammets genomförande	41
Tabell 2.22	Slaktkycklingflockar med campylobacter	47
Tabell 2.23	Sökande och antagna till högskoleutbildning.....	52
Tabell 2.24	Prestationsgrad läsåren 2014–2018	52
Tabell 2.25	Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, 2018	56
Tabell 2.26	Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen.....	69
Tabell 2.27	Offentligrättslig verksamhet	69
Tabell 2.28	Uppdragsverksamhet	69
Tabell 2.29	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Skogsstyrelsen.....	69
Tabell 2.30	Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket	70
Tabell 2.31	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket	70

Tabell 2.32	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Insatser för skogsbruket	71
Tabell 2.33	Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	71
Tabell 2.34	Uppdragsverksamhet	71
Tabell 2.35	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	72
Tabell 2.36	Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	72
Tabell 2.37	Offentligrättslig verksamhet	72
Tabell 2.38	Uppdragsverksamhet	72
Tabell 2.39	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	73
Tabell 2.40	Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	73
Tabell 2.41	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	73
Tabell 2.42	Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	73
Tabell 2.43	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	74
Tabell 2.44	Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	74
Tabell 2.45	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	74
Tabell 2.46	Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk	74
Tabell 2.47	Offentligrättslig verksamhet	75
Tabell 2.48	Uppdragsverksamhet	75
Tabell 2.49	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:8 Statens jordbruksverk	76
Tabell 2.50	Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare	76
Tabell 2.51	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare	76
Tabell 2.52	Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.	77
Tabell 2.53	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:10 Gårdsstöd m.m.	77
Tabell 2.54	Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	77
Tabell 2.55	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	78
Tabell 2.56	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	79
Tabell 2.57	Anslagsutveckling 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	79
Tabell 2.58	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	79
Tabell 2.59	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	80
Tabell 2.60	Anslagsutveckling 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	80
Tabell 2.61	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	81
Tabell 2.62	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	81
Tabell 2.63	Anslagsutveckling 1:14 Livsmedelsverket	81
Tabell 2.64	Offentligrättslig verksamhet	82
Tabell 2.65	Uppdragsverksamhet	82

Tabell 2.66	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:14 Livsmedelsverket	82
Tabell 2.67	Anslagsutveckling 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	82
Tabell 2.68	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	83
Tabell 2.69	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	84
Tabell 2.70	Anslagsutveckling 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	84
Tabell 2.71	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	84
Tabell 2.72	Anslagsutveckling 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	84
Tabell 2.73	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	86
Tabell 2.74	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	86
Tabell 2.75	Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	87
Tabell 2.76	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	88
Tabell 2.77	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	88
Tabell 2.78	Anslagsutveckling 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	89
Tabell 2.79	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	89
Tabell 2.80	Anslagsutveckling 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	89
Tabell 2.81	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	90
Tabell 2.82	Anslagsutveckling 1:21 Åtgärder på fjällägenheter	90
Tabell 2.83	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:21 Åtgärder på fjällägenheter	90
Tabell 2.84	Anslagsutveckling 1:22 Främjande av rennäringen m.m.	90
Tabell 2.85	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:22 Främjande av rennäringen m.m.	91
Tabell 2.86	1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	91
Tabell 2.87	Uppdragsverksamhet	91
Tabell 2.88	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	92
Tabell 2.89	Anslagsutveckling 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	92
Tabell 2.90	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	93
Tabell 2.91	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	94
Tabell 2.92	Anslagsutveckling 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien...	94
Tabell 2.93	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	94
Tabell 2.94	Anslagsutveckling 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	95

Tabell 2.95	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.....	95
-------------	--	----

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	13
Diagram 2.2	Nettomarginal (median) i livsmedelskedjans sektorer	21
Diagram 2.3	Avkastning på eget kapital i livsmedelskedjans sektorer	21
Diagram 2.4	Rörelsemarginal i livsmedelskedjans sektorer	21
Diagram 2.5	Förädlingsvärde i livsmedelskedjans sektorer	21
Diagram 2.6	Årsarbetstider i livsmedelskedjans sektorer	22
Diagram 2.7	Förädlingsvärde per årsarbetstid i livsmedelskedjans sektorer (heltidsekvivalent).....	22
Diagram 2.8	Förädlingsgrad i livsmedelskedjans sektorer	22
Diagram 2.9	Miljö- och hälsoriskindex samt hektardoser	31
Diagram 2.10	Utsläpp av växthusgaser från jordbruket.....	32
Diagram 2.11	Areal med omedelbart röjningsbehov.....	55
Diagram 2.12	Tillförd mängd bioenergi	57
Diagram 2.13	Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket, inklusive träprodukter	57

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

---

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 besluta om medlemskap i Agrinaturas ekonomiska förening (EEIG) och att under 2020–2022 för anslaget 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 140 000 kronor (avsnitt 2.8.23).
2. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 23 Areella
näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Skogsstyrelsen	488 251
1:2	Insatser för skogsbruket	252 073
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	153 420
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	125 978
1:5	Djurhälsövård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	134 349
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	52 778
1:8	Statens jordbruksverk	601 098
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	7 000
1:10	Gårdsstöd m.m.	7 345 000
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	144 000
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	33 250
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	164 000
1:14	Livsmedelsverket	257 235
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	261 160
1:16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 896 097
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 987 376
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	49 830
1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	113 915
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	1 985 357
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	571 164
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
1:26	Nedsättning av slakteriavgifter	107 237
Summa		19 790 236

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:2	Insatser för skogsbruket	65 000 2021–2023
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	110 000 2021–2022
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	50 000 2021–2023
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	290 000 2021–2023
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	25 000 2021–2022
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	5 011 700 2021–2029
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	5 000 000 2021–2029
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 548 000 2021–2026
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet	12 099 700	

2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

2.1 Omfattning

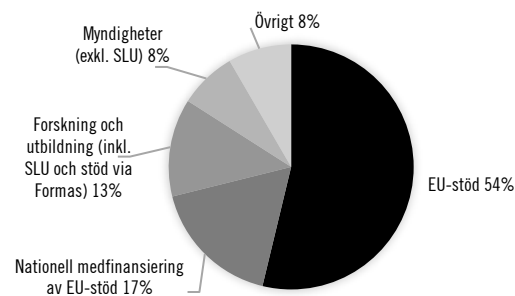
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel omfattar verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskerinäring, landsbygd, livsmedel, djur, skog och jakt samt rennäring och andra samiska näringar. Utgiftsområdet omfattar även verksamhet inom utbildning och forskning.

Myndigheter som verkar inom utgiftsområdet är Statens jordbruksverk (Jordbruksverket), Statens veterinärmedicinska anstalt, Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård, Centrala djurförsöksetiska nämnden, Livsmedelsverket, Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och vissa verksamheter vid Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

Av utgifterna finansieras 54 procent genom Europeiska garantifonden för jordbruk, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt Europeiska havs- och fiskerifonden. En stor del av EU-medlen avser obligatoriska åtgärder såsom gårdsstöd och intervention. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering, i huvudsak inom landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

I diagram 2.1 visas fördelningen av medel för 2020 inom utgiftsområdet.

Diagram 2.1 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Källa: Egna beräkningar.

- EU-stöd (10,6 miljarder kronor): Finansiering från EU-budgeten, t.ex. gårdsstöd, intervention, landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. En del av EU-stödet förutsätter nationell medfinansiering
- Nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet (3,4 miljarder kronor)
- Forskning och utbildning (2,6 miljarder kronor): SLU och stöd till forskning
- Myndigheter (1,5 miljarder kronor): Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, m.fl. (ej SLU)
- Övrigt (1,7 miljarder kronor): Nationellt stöd, bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m.m.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
1:1 Skogsstyrelsen	467	450	449	488	496	503
1:2 Insatser för skogsbruket	620	432	401	252	248	248
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	145	146	147	153	156	158
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	109	109	109	126	128	134
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9	10	10	10	10	10
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	115	134	133	134	134	134
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	40	53	52	53	53	53
1:8 Statens jordbruksverk	625	628	621	601	531	539
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	5	5	5	7	12	15
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 393	8 018	7 444	7 345	6 261	6 325
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	77	226	226	144	120	143
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	43	33	31	33	31	25
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	257	199	191	164	167	128
1:14 Livsmedelsverket	251	255	256	257	243	247
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	204	163	161	261	122	122
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	44	51	47	43	43	43
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 981	5 358	4 907	3 896	3 684	2 479
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 109	2 798	2 756	2 987	2 543	2 122
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	347	180	178	50	50	42
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4	4	4	4	4	4
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	2	2	2	2	2	2
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	112	114	111	114	114	114
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	1 912	1 947	1 930	1 985	2 016	2 046
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	566	598	596	571	579	579
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1	1	1	1	1	1
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	159	107	106	107	107	107
Totalt för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 597	22 023	20 874	19 790	17 854	16 325

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

För 2019 prognostiseras de totala utgifterna för området uppgå till 20 874 miljoner kronor.

Regeringens förslag till anslag för 2020 för utgiftsområdet innebär att 19 790 miljoner kronor anvisas. För 2021 beräknas anslagsnivån till 17 854 miljoner kronor och för 2022 till 16 325 miljoner kronor.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivå 2020–2022.
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel**

Miljoner kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	20 900	20 900	20 900
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	58	113	168
Beslut	-1 347	-232	-1 901
Varav BP20 ³	-52	5 398	3 920
Övriga makroekonomiska förutsättningar	818	156	3
Volymer	-646	42	65
Överföring till/från andra utgiftsområden	11	13	11
Varav BP20 ³	11	13	
Övrigt	-4	-3 138	-2 921
Ny ramnivå	19 790	17 854	16 325

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Av tabell 2.3 framgår utgiftsområdets föreslagna anslagsram för 2020 fördelad på transfereringar, verksamhetsutgifter och investeringar.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel**

Miljoner kronor

	2020
Transfereringar ¹	15 104
Verksamhetsutgifter ²	4 655
Investeringar ³	31
Summa ramnivå	19 790

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2018 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är

lägre än vad som är förenligt med normen inom ett visst skatteslag. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skattesanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. Beräkningarna av skatteutgifternas storlek kan dock inte användas som en exakt offentligfinansiell effekt för den möjliga intäktsförstärkningen om en viss skatteutgift skulle slopas. Om t.ex. en skattebas förväntas minska när en skatteutgift slopas, innebär det att den faktiska intäktsförstärkningen blir mindre än den redovisade skatteutgiften. Vissa skatteutgifter kan inte heller slopas då det t.ex. kan finnas unionsbestämmelser eller andra internationella överenskommelser som förhindrar detta. En utförlig beskrivning av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2019 (skr. 2018/19:98). I tabellen nedan redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	2019	2020
Uttag av bränsle	140	140
Avverkningsrätt till skog	-	-
Anläggning av ny skog m.m.	70	150
Skogsavdrag	-	-
Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	40	40
Nedsatt energiskatt på el som används inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	580	590
Nedsatt koldioxidskatt för diesel till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	820	820
Totalt för utgiftsområdet	1 650	1 740

"-" i betyden att utgiften inte kunnat kvantifieras.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel är:

- Att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla

delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart (prop. 2014/15:1, utg.omr. 23 avsnitt 2.4, bet. 2014/15:MJU2, rskr. 2014/15:88).

Inom utgiftsområdet finns även mål beslutade av riksdagen avseende en sammanhållen landsbygds politik, en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, skogspolitiken samt de samiska näringarna.

Viktiga mål för utgiftsområdet är även målen inom miljömålssystemet, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

En sammanhållen landsbygds politik

Riksdagen har beslutat om det övergripande målet för den sammanhållna landsbygds politiken (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19, rskr. 2017/18:360):

- En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden - Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och Innovation (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338):

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Skog

För skogspolitiken har riksdagen beslutat om två jämställda mål - ett produktionsmål och ett miljömål (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252, prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244):

- Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Inriktningen avseende målet om skogsproduktion ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.
- Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kultur- miljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

De samiska näringarna

Det övergripande målet för samepolitiken är (prop. 2000/01:1, utg.omr. 23 avsnitt 7.3, bet. 2000/01:MJU2, rskr. 2000/01:86):

- Att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Samepolitiken omfattar flera utgiftsområden bl.a. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, 16 Utbildning och universitetsforskning och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Resultatbeskrivningen för samiska näringar görs i förhållande till den delen av målet som rör samiska näringar.

2.5 Resultatredovisning

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisas i det följande resultat för de fyra resultatområdena En sammanhållen landsbygds politik, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna.

I enlighet med riksdagens tillkännagivanden (bet. 2016/17:MJU2 punkt 1, rskr. 2016/17:94 och bet. 2017/18:MJU2 punkt 1, rskr. 2017/18:99) har i denna proposition avsnitten analys och slutsatser utvecklats för att på ett tydligare sätt kommentera i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet.

Ändringar i enlighet med riksdagens tillkännagivanden har även genomförts i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23 avsnitt 2.5) genom att tydligare redovisa resultatområdenas koppling till det övergripande målet för utgiftsområdet, i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23 avsnitt 2.5) genom delmål för resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23 avsnitt 2.6) genom delmål för resultatområdet En sammanhållen landsbygds politik. Med denna redovisning anser regeringen att tre tillkännagivanden från riksdagen som avser resultatredovisningen (bet. 2015/16:MJU2 punkt 1, rskr. 2015/16:110, bet. 2016/17:MJU2 punkt 1, rskr. 2016/17:94 och bet. 2017/18:MJU2 punkt 1, rskr. 2017/18:99) är slutbehandlade.

En årligen återkommande dialog avses som tidigare att föras med miljö- och jordbruksutskottet om utvecklingen av resultatredovisningen. Resultatredovisningen (inklusive utveckling av delmål och indikatorer) kommer även fortsättningsvis att utvecklas i takt med politiken.

Regeringens samlade bedömning för utgiftsområdet är att de redovisade insatserna bidrar till att uppfylla det övergripande målet.

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder redovisas under respektive avsnitt.

2.5.2 En sammanhållen landsbygds politik

Den 7 juni 2018 beslöt riksdagen att anta det övergripande målet för en sammanhållen landsbygds politik. Med den sammanhållna landsbygds politiken lägger regeringen fast den långsiktiga inriktningen för politiken på området. Inriktningen ska ses som en plattform utifrån

vilken beslut och åtgärder för en livskraftig landsbygd utformas. Med politiken identifieras ett antal områden som särskilt angelägna för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder. Politiken omfattar ett övergripande mål för den sammanhållna landsbygds politiken samt regeringens delmål, förslag till styrning och organisering av politiken. Politiken omfattar också konkreta satsningar på åtgärder för att stärka utvecklingen i Sveriges landsbygder.

I landsbygdspropositionen (En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop, prop. 2017/18:179) uttalade regeringen att den har för avsikt att ge Tillväxtverket i uppgift att främja landsbygdsutveckling och verka för att nå målet för landsbygds politiken. Tillväxtverket fick i juni 2018 i uppdrag att vara myndigheten som verkar för ett samordnat agerande bland statliga myndigheter i syfte att få ett effektivt genomförande av landsbygds politiken. I detta ingår bland annat att utarbeta en metodik som stödjer myndigheternas arbete med att bidra till att målen för landsbygds politiken nås och att landsbygds perspektivet stärks i myndigheternas verksamheter. Tillväxtverket ska även följa och analysera genomförandet av landsbygds politiken, bland annat genom framtagandet av indikatorer för att följa utvecklingen. Vidare ska Tillväxtverket genomföra särskilda insatser för att utveckla näringslivet på landsbygderna.

Tillväxtverket återrapporterade under hösten 2018 och våren 2019 hur verket planerar att genomföra uppdraget. Efter att medel för genomförandet beslutats av riksdagen genom propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288) har Tillväxtverket startat arbetet med genomförandet.

Vidare lades under 2018 ett antal uppdrag för att förbereda insatser aviserade i landsbygdspropositionen, bland annat till Statens kulturråd.

Tillväxtverket fick i februari 2018 i uppdrag att fördela statsbidrag till kommuner i glesbygd. Uppdraget innebar att Tillväxtverket skulle fördela 70 miljoner kronor till 39 kommuner i stödområde A. I stödområde A ingår kommuner i enlighet med förordning (1999:1382) om stödområden för vissa regionala företagsstöd. De berörda kommunerna bedömdes ha särskilda utmaningar som påverkar företagets utvecklingsmöjligheter. Uppdraget delredovisades i april 2019. Genom propositionen Vårändringsbudget

för 2019 (prop.2018/19:99, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288) förstärktes satsningen med ytterligare 20 miljoner kronor för 2019, dvs. totalt 90 miljoner kronor för 2019.

En sammanhållen landsbygdspolitik är till sin karaktär sektorsövergripande och berör därmed många olika politikområden. Genom propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288) fördelades medel till olika utgiftsområden för insatser riktade mot landsbygderna vilket speglar den breda ansatsen i den sammanhållna landsbygdspolitiken. Satsningar för landsbygdernas utveckling görs inom bland annat näringslivsutveckling och besöksnäring, utbildning, infrastruktur och bredband.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet är ett viktigt instrument för att genomföra utvecklingsinsatser på landsbygderna och möjliggör bl.a. investeringar i nya jobb, kompetensutveckling och tillvaratagande av de platsbundna resurser som natur- och kulturvärden erbjuder. I landsbygdsprogrammet fanns vid årsskiftet 2018–2019 4,25 miljarder kronor avsatt för stöd till bredbandsutbyggnad. 3,65 miljarder kronor (86 procent) har beviljats i stöd. Målet är att 650 projekt ska beviljas stöd under programperioden. Fram t.o.m. årsskiftet 2018–2019 har 524 projekt beviljats stöd. Vid samma tidpunkt hade 54 projekt slutförts, vilka har givit drygt 6 500 hushåll och 2 000 företag tillgång till bredband. Under 2019 har regeringen beslutat om att tillföra ytterligare 195 miljoner kronor till bredbandsstöd i landsbygdsprogrammet.

Inom området kommersiell service har inom landsbygdsprogrammet under 2018 totalt ca 141 miljoner kronor beviljats som investeringsstöd till dagligvarubutiker och drivmedelsstationer samt till projekt inom lokal serviceutveckling och kompetensutveckling. Stöd till kommersiell service finansieras även från utgiftsområde 19 Regional tillväxt (se vidare utg.omr. 19).

Programmet för lokalt ledd utveckling

Sverige har 48 områden som arbetar med lokalt ledd utveckling (LLU) genom Leadermetoden, varav 42 nyttjar medel från programmet för lokalt ledd utveckling med stöd från regionala utvecklingsfonden och socialfonden. Under perioden 2014–2018 har Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) beviljat 143 miljoner kronor i stöd

från programmet, fördelat på 207 projekt. I december 2018 hade ca 15 procent av den totala budgeten för programmet utbetalats. Budgeten för LLU-programmet har under 2019 minskats med nära 2 procent som en följd av att Sverige inte nyttjat budgeten från 2015 fullt ut. Däremot uppnås de delmål som är uppsatta för utfallsmål om antal projekt som kopplar ihop stad och land (minst 13 stycken), antal projekt som genomförs i städer med över 5 000 innevånare (minst 17 stycken) samt antal deltagare i socialfondsprojekt med minst en delutbetalning (minst 255 stycken).

Befolkningsutveckling, sysselsättning och bredband på landsbygd

Tillväxtverkets uppdrag att utveckla indikatorer för den sammanhållna landsbygdspolitiken kommer att ge underlag till uppföljning och utvärdering av det övergripande målet och de tre delmålen.

För att redovisa resultat och bedöma måluppfyllelsen för utgiftsområdet med avseende på den sammanhållna landsbygdspolitiken används tills vidare indikatorer och bedömningsgrunder enligt nedan:

- Sysselsättningsutvecklingen för kvinnor och män på landsbygd
- Befolkningsutvecklingen för kvinnor och män på landsbygd
- Andel av befolkningen (totalt och utanför tätort och småort) med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.

I Sveriges landsbygder finns både expansiva områden och områden med befolkningsminskning. Den högre urbaniseringsgraden i dag jämfört med 1980 förklaras i mindre grad av utflyttning från landsbygderna till städerna utan istället beror den i högre grad på att fler barn föds i städer, att de äldre i hela landet lever längre samt den ökade invandringen.

Sveriges folkmängd ökade med ca 482 830 personer 2014–2018. Det är en ökning av befolkningen med 5,0 procent under perioden. Antalet kvinnor och män ökar i nästan alla delar av landet bortsett från i kommungruppen landsbygdskommuner mycket avlägset belägna.

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen sedan 2014 och bygger på Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

(Tillväxtanalys) indelning i sex kommuntyper. Kommuntypernas indelning bygger på andel befolkning boende i landsbygder samt avstånd till tätort med minst 50 000 personer. En närmare beskrivning av indelningen i kommuntyper finns på Tillväxtverkets webbplats.

Tabell 2.5 Befolkningsutveckling

	Bef.utv. 2014–2018, antal	Bef.utv. 2014–2018, %
Storstadskommuner	+207 399	+6,5
– varav kvinnor	+93 891	+5,8
– varav män	+113 508	+7,1
Täta kommuner nära en större stad	+211 335	+5,0
– varav kvinnor	93 479	+4,4
– varav män	+117 856	+5,6
Täta kommuner avlägset belägna	+ 14 387	+2,1
– varav kvinnor	+5 246	+1,6
– varav män	+9 141	+2,7
Landsbygdskommuner nära en större stad	+40 155	+4,1
– varav kvinnor	+17 101	+3,6
– varav män	+23 054	+4,7
Landsbygdskommuner avlägset belägna	+10 807	+1,9
– varav kvinnor	+3 760	+1,3
– varav män	+7 047	+2,4
Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna	-1 253	-1,5
– varav kvinnor	-845	-2,2
– varav män	-408	-1,0
Hela riket	+482 830	+5,0
– varav kvinnor	+212 632	+4,4
– varav män	+270 198	+5,5

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 2013 och 2017 har antalet sysselsatta ökat totalt sett i hela riket, se tabell 2.6. Men i kommungruppen landsbygdskommuner mycket avlägset belägna har antalet sysselsatta minskat under perioden med 0,5 procent.

Tabell 2.6 Sysselsättningsutveckling

	Syss.utv. 2013–2017*, %	Syss.utv. 2016–2017*, %
Storstadskommuner	+8,9	+2,1
– varav kvinnor	+8,9	+1,7
– varav män	+8,9	+2,4
Täta kommuner nära en större stad	+6,5	+1,9
– varav kvinnor	+6,5	+1,5
– varav män	+6,5	+2,2
Täta kommuner avlägset belägna	+3,0	+1,0
– varav kvinnor	+2,7	+0,6
– varav män	+3,3	+1,4
Landsbygdskommuner nära en större stad	+4,4	+1,5
– varav kvinnor	+4,1	+1,1
– varav män	+4,6	+1,8
Landsbygdskommuner avlägset belägna	+2,5	+1,2
– varav kvinnor	+2,4	+0,8
– varav män	+2,6	+1,6
Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna	-0,5	-0,2
– varav kvinnor	-1,2	-0,7
– varav män	+0,1	+0,2
Hela riket	+6,6	+1,8
– varav kvinnor	+6,5	+1,4
– varav män	+6,6	+2,1

* Tillväxt i antal förvävsarbetande.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Utbyggnaden av snabbt bredband sker över hela landet. Men tillgången är fortsatt ojämnt fördelad mellan tätort och landsbygdsområden. Mellan 2014 och 2018 har hushållens och företagens tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s i överföringshastighet ökat från 61 procent till 81 procent, en ökning med 20 procentenheter. Utanför tätort och småort har 42 procent av hushåll och företag tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s i överföringshastighet. Tillgången till bredband med sådan hög överföringshastighet ökade i områden utanför tätort och småort under perioden 2014–2018 med ca 28 procentenheter, se tabell 2.7. Ökningstakten i utbyggnaden är betydligt högre i lands- och glesbygd, 9 procentenheter sedan föregående år. I landet som helhet var motsvarande ökning 4 procentenheter. Bredbandsstöden bidrar till den högre utbyggnadstakten i lands- och glesbygd.

Tabell 2.7 Tillgång för hushåll och företag till fast bredband med minst 100 Mbit/s

Procent					
År	2014	2015	2016	2017	2018
Totalt i Sverige	61	67	71	77	81
Utanför tätort och småort	14	22	24	33	42

Källa: Post- och telestyrelsen.

Analys och slutsatser

Ett viktigt syfte med en sammanhållen landsbygds politik är att aktivera olika politikområden. Det är regeringens uppfattning att den breda ansatsen i form av insatser inom ramen för landsbygds politiken tillsammans med åtgärderna i landsbygdsprogrammet bidrar till att nå det övergripande målet och målen för landsbygds politiken.

Landsbygdernas företagsklimat behöver stärkas för att ge bättre förutsättningar för ett mångsidigt, konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv med god förmåga till förnyelse. Insatser för ett starkt entreprenörskap och företagande bidrar till detta.

Regeringen bedömer att statsbidraget till kommuner i glesbygd har bidragit till att de aktuella kommunerna har stärkts i sitt arbete med företagens utvecklingsmöjligheter.

Tillgänglighet till utbildning är viktigt både för företagets kompetensförsörjning och för de boende på landsbygdernas möjligheter att utbilda sig och vidareutbilda sig utan att behöva byta bostadsort. För att bidra till bättre förutsättningar till boende, arbete och välfärd på landsbygderna har insatser genomförts för att förbättra tillgängligheten till service och för att stärka infrastrukturen.

Landsbygdsprogrammets åtgärder för att skapa jobb på landsbygderna liksom de åtgärder som genomförs inom programmet för lokalt ledd utveckling är verktyg i arbetet med att ta vara på landsbygdernas utmaningar och möjligheter för både kvinnor och män.

Regeringen anser att en god tillgänglighet till dagligvaror och drivmedel är en av flera viktiga förutsättningar för utveckling och tillväxt i alla delar av landet. Regeringen bedömer att satsningarna på stödet till kommersiell service inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt har bidragit till förbättrade förutsättningar för att bo, leva och verka på landsbygderna.

2.5.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Avsnittet inleds med en redovisning av de indikatorer som valts för att följa målpuppfyllelsen på en övergripande nivå. Därefter redovisas resultat inom de strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation.

För att redovisa resultat och bedöma hur livsmedelssektorn utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet, för livsmedelsstrategin och för de strategiska områdena används följande indikatorer:

- Nettomarginal (lönsamhetsmått, mäter konkurrenskraft)
- Avkastning på eget kapital, nettomarginal (lönsamhetsmått, mäter konkurrenskraft)
- Rörelsemarginal (lönsamhetsmått, mäter konkurrenskraft)
- Förädlingsvärde (mäter produktion, visar bidrag till BNP)
- Årsarbetstider (mäter den sociala dimensionen av hållbar livsmedelskedja)
- Förädlingsvärde per årsarbetstid (mäter produktivitet)
- Förädlingsgrad (mäter innovation).

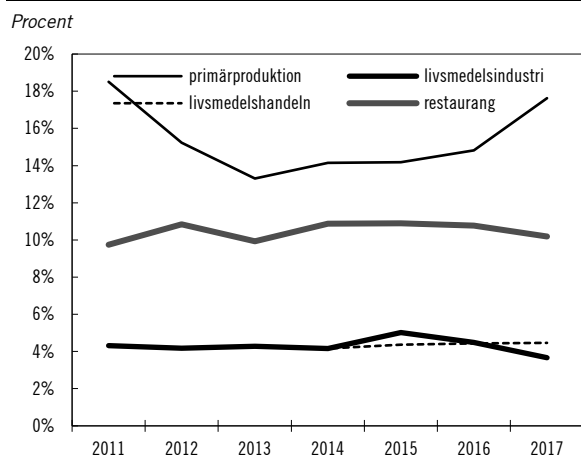
Avseende uppföljningen av relevanta miljömål hänvisas till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) överlämnade den 31 mars 2019 den årliga utvärderingen och uppföljningen av livsmedelsstrategin. Den har utarbetats efter samråd med berörda myndigheter, universitet, branschorganisationer och civila samhället. I rapporten redovisas data för perioden 2011–2017, dvs. innan livsmedelsstrategin antogs av riksdagen. Redovisningen i rapporten utgör således en utgångspunkt mot vilken utvecklingen fortsättningsvis kan följas.

Som framgår av de diagram som redovisas i det följande finns tillgängliga data endast t.o.m. 2017, vilket innebär att indikatorerna som valts (se ovan) ännu inte kan användas för att redovisa övergripande resultat av satsningarna inom livsmedelsstrategin. De olika leden i livsmedelskedjan (primärproduktion, livsmedelsindustri, livsmedelshandel och restaurang) bedriver sin verksamhet utifrån olika förutsättningar och därför skiljer sig nyckeltalens nivåer åt. Företag i

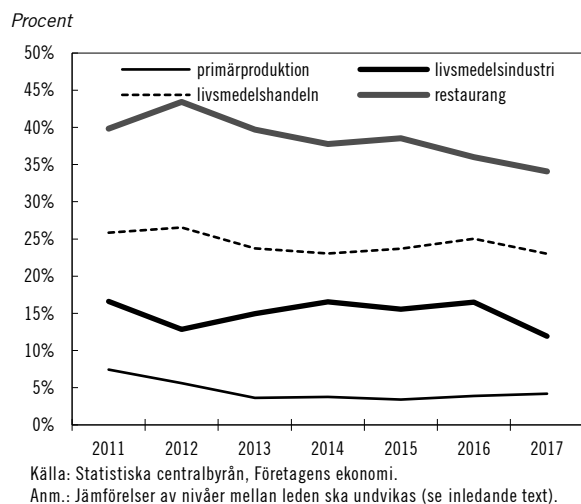
primärproduktionen samt i restaurangledet bedrivs ofta som enskild firma där kostnaden för eget arbete inte är medräknat och arbetstiden inte räknas in i årsarbetstiden. Detta innebär att högre nominellt resultat redovisas än för andra företagsformer. Jämförelser av nivåer mellan leden ska därför undvikas, det är utvecklingen inom de olika leden som är relevant att följa, samt om utvecklingen skiljer sig åt mellan leden. De olika leden visas i samma diagram.

Diagram 2.2 Nettomarginal (median) i livsmedelskedjans sektorer

För att mäta konkurrenskraft används nettomarginal. Nyckeltalet visar hur effektivt företaget utnyttjat omsättningen för att skapa överskott.

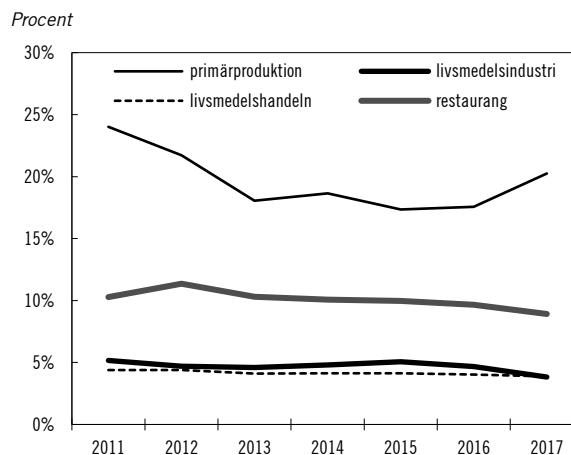
Diagram 2.3 Avkastning på eget kapital i livsmedelskedjans sektorer

Avkastning på eget kapital visar om det är lönsamt att ha kvar kapitalet i företaget eller om det är lämpligare att ta ut och omplacera kapitalet. Det är därmed ett direkt mått på lönsamheten i en

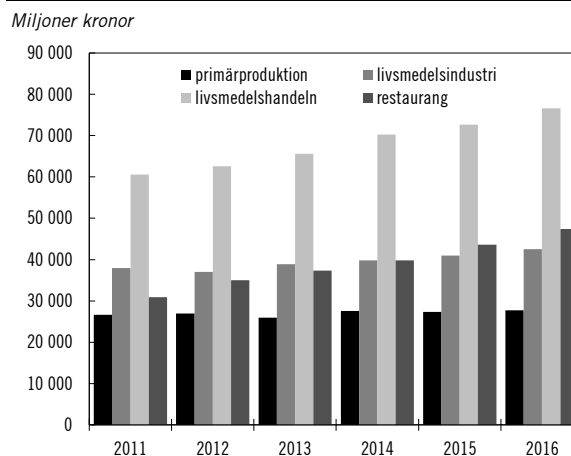
investering. Sett över hela livsmedelskedjan har lönsamheten försämrats under den redovisade perioden. Utvecklingen i livsmedelskedjan är svagare än för näringslivet totalt och gapet gentemot det totala näringslivet har ökat under tidsperioden.

Diagram 2.4 Rörelsemarginal i livsmedelskedjans sektorer

En hög rörelsemarginal kan tyda på att konkurrensen mellan företag i samma sektor är låg och en försämrad rörelsemarginal över tid innebär då att konkurrensen i sektorn ökar. En försämrad rörelsemarginal innebär samtidigt att lönsamheten minskar vilket också kan innebära att företagen tappar konkurrenskraft. Rörelsemarginalen i livsmedelskedjan totalt sett, särskilt i primärproduktionen, var lägre vid periodens slut än vid periodens början, vilket pekar på försämrad lönsamhet och konkurrenskraft.

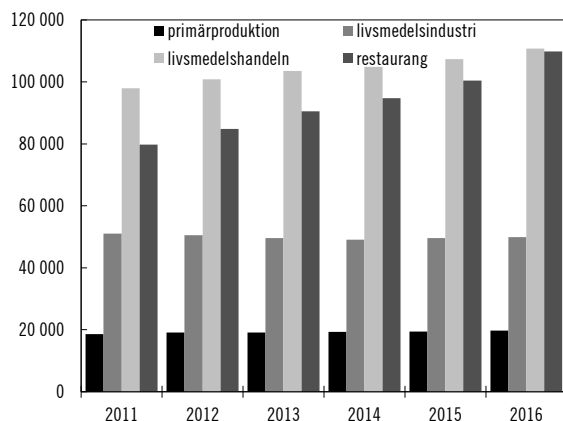
Diagram 2.5 Förädlingsvärde i livsmedelskedjans sektorer

Förädlingsvärdet i livsmedelskedjan har ökat från 156 till 194 miljarder kronor mellan 2011 och 2016, en ökning med 25 procent. Den procentuella ökningen är större för företag i livsmedelskedjan än för näringslivet i stort. Livsmedelskedjans andel av näringslivets totala förädlingsvärde uppgick 2016 till drygt åtta procent.

Diagram 2.6 Årsarbetstider i livsmedelskedjans sektorer

Antal heltidsekvivalenter

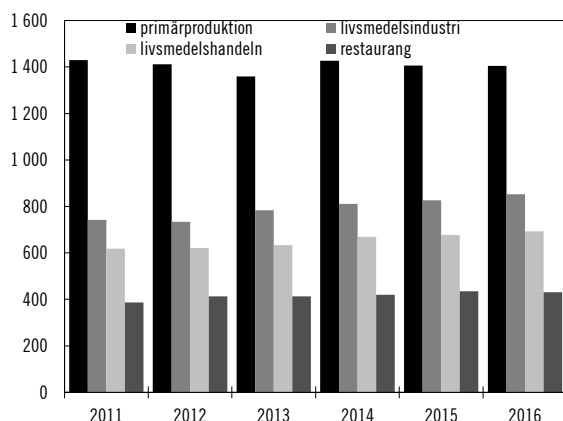
Källor: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi och Jordbruksverket. Egen bearbetning.

Anm.: Jämförelser av nivåer mellan leden ska undvikas (se inledande text). Endast en mindre del av de sysselsatta är anställda i primärproduktionen.

Antalet anställda i livsmedelskedjan har ökat under perioden. Ökningen sker främst i branscher med god produktivitetstillväxt. Dessa branscher återfinns företrädesvis i de senare leden i livsmedelskedjan, men finns även i vissa delar av primärledet.

Diagram 2.7 Förädlingsvärde per årsarbetstid i livsmedelskedjans sektorer (heltidsekvivalent)

Miljoner kronor

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi.

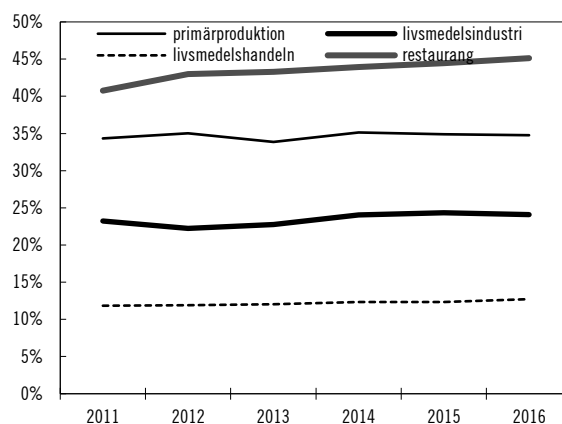
Anm.: Jämförelser av nivåer mellan leden ska undvikas (se inledande text).

Förädlingsvärde per årsarbetstid är ett sätt att redovisa arbetsproduktiviteten i ett företag, dvs. hur effektivt företaget använder sin arbetskraft. Arbetsproduktiviteten i livsmedelskedjan ökade

under perioden med sex procent – i näringslivet totalt var ökningen nio procent.

Diagram 2.8 Förädlingsgrad i livsmedelskedjans sektorer

Procent

Källor: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi och Jordbruksverkets bearbetning.

Anm.: Jämförelser av nivåer mellan leden ska undvikas (se inledande text).

Förädlingsgrad kan användas som ett mått på innovationskraft eftersom förädlingsgradens utveckling över tid visar hur företagets förmåga att utveckla produktens egenskaper som det finns en betalningsvilja för på marknaden utvecklas. Av diagrammet framgår att förädlingsgraden förändras i mycket liten omfattning i de olika sektorerna.

I juni 2018 gav regeringen Tillväxtverket och Jordbruksverket i uppdrag att föreslå åtgärder inför en fortsättning av handlingsplanen. Den 12 juni 2019 slutrapporterades uppdraget med rekommendationer inom de tre strategiska områdena samt ett förslag om att utse en samordnande myndighet för livsmedelsstrategiarbetet.

Berörda landsting, samverkansorgan, Länsstyrelsen i Stockholms län och Gotlands kommun fick som aktörer med regionalt utvecklingsansvar i uppdrag respektive erbjudande om att genomföra insatser för livsmedelsstrategins genomförande på regional nivå. Insatserna har i flera fall handlat om att starta eller slutföra en process för att ta fram en regional livsmedelsstrategi. I de fall en regional livsmedelsstrategi redan var på plats har stärkta insatser kunnat genomföras, så som informations- eller kommunikationsinsatser inom länet eller utveckling av stödjande åtgärder till företag i livsmedelskedjan.

För att ge förutsättningar för ett ändamålsenligt genomförande har ett nationellt råd för livsmedelsstrategin tillsatts. Rådet bidrar med branschkunskaper och behovsbeskrivning, vilket

under 2017 berört exportfrågor samt kompetensförsörjning. Till livsmedelsstrategins genomförande finns också en strategisk myndighetsgrupp med syfte att öka samverkan mellan berörda myndigheter och stärka effektiviteten i genomförandet.

Då livsmedelsstrategin inte omfattar alla åtgärder och insatser regeringen vidtar inom utgiftsområdet redovisas ett antal indikatorer även fortsättningsvis under respektive avsnitt. Det gäller exempelvis stöd till jordbruket i norra Sverige, livsmedelskontroll och djurvelfärd.

Regler och villkor

Målet för det strategiska området Regler och villkor är:

- Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Livsmedelskedjan inkl. primärproduktionen är komplex och företagen berörs av en stor mängd regler och myndighetskontakter vid tillståndsprövningar och kontroll. Regler behövs för att skydda miljö, konsumentintressen eller djur- och folkhälsa. Samtidigt får inte reglerna eller tillämpningen av dem skapa onödiga hinder som begränsar konkurrenskraft och innovation eller hämmar utveckling, nyetablering eller förmåga att växa hos livsmedelsföretagen.

Riksdagen har tillkännaggett vad utskottet anfört om att ge Livsmedelsverket ett särskilt uppdrag att i konsumenternas intresse arbeta för att säkra livsmedel, redlighet i livsmedels hanteringen och bra matvanor bör utformas så att företagande inom livsmedelssektorn underlättas (bet. 2014/15: MJU3 punkt 18, rskr. 2014/15:121). Utskottet anser att nationella, mer långtgående regler alltid bör vara väl motiverade och prövas noga, att det kan finnas lagar och regler som slår orättvist i olika delar av landet och som kan behöva anpassas till de villkor som råder i gles- och landsbygd eller i särskilda sektorer, att det finns krav som slår på ett orimligt sätt mot småföretagare i glesbygd och att förståelsen för företagande på landsbygden behöver öka. Av förordningen (2009:1426) med instruktion för

Livsmedelsverket framgår att Livsmedelsverket bl.a. har som uppgift att i konsumenternas intresse arbeta för säkra livsmedel, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor. Sedan 2015 har Livsmedelsverket enligt förordningen med instruktion för Livsmedelsverket också i uppgift att underlätta och skapa goda förutsättningar för företagande i livsmedelssektorn. Det innebär att det är en av myndighetens ordinarie uppgifter och inte ett tidsbegränsat uppdrag. Regeringen delar i allt väsentligt riksdagens ståndpunkt. Flera åtgärder har därför vidtagits och vidtas kontinuerligt för att säkerställa generellt goda företagsvillkor. Livsmedelsverket har ett uppdrag att under 2017–2019 utveckla stödet till den offentliga livsmedelskontrollen genom kompetenshöjande åtgärder. Inom uppdraget fortsätter arbetet med flera olika utbildningar och andra insatser för att öka kompetensen och förbättra kontrollmetodikerna i den offentliga livsmedelskontrollen. Under 2018 påbörjades ett arbete med att utveckla en god kontrollsed för livsmedelskontrollen, ett arbete som förväntas öka likvärdigheten inom livsmedelskontrollen och leda till förbättrade kontakter med företagen.

Regeringen överlämnade i mars 2018 propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18: MJU2, rskr. 2017/18:99). Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Regeringen har uppdragit åt Tillväxtverket att stärka genomförandet av landsbygdspolitiken och verka för att de landsbygdspolitiska målen nås, bl.a. genom att föreslå näringslivsinsatser som syftar till att stärka företagens konkurrensförmåga i Sveriges landsbygder genom ökad kunskaps- och innovationsutveckling, teknik-användning och digitalisering samt genom satsningar på besöksnäringen. Regeringen anser att tillkännagivandet med dessa åtgärder är slutbehandlat.

Jordbruk

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen av jordbruket bidrar till målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Sysselsättningen i jordbruket
- Antalet jordbruksföretag

- Svenska marknadsandelar
- Kvantitet animalieprodukter
- Åkerareal.

Antalet sysselsatta under 2017 inom jordbruket var 54 258 personer, varav 25 procent var kvinnor och 75 procent var män.

Tabell 2.8 Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket

Antal personer

År	2014	2015	2016	2017
Kvinnor	14 030	13 863	13 543	13 753
Män	43 060	41 959	40 867	40 505
Totalt	57 090	55 822	54 110	54 258

Källa: Statistiska centralbyrån (RAMS).

I tabell 2.9 visas det totala antalet jordbruksföretag och därefter hur stor andel av dessa som utgörs av heltidsföretag. Av tabellen framgår att strukturuomvandlingen i svenskt lantbruk fortsätter. Statistik tas fram vart tredje år.

Tabell 2.9 Antalet jordbruksföretag

Antal företag

År	2007	2010	2013	2016
Antal jordbruksföretag	72 609	71 091	67 146	62 937
– varav heltidsföretag	18 762	17 038	16 296	15 483
– varav företag med husdjur	22 601	20 687	19 679	17 817

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 35 SM 1701.

Den svenska konsumtionen av frukt och grönt fortsätter att öka. Även den svenska produktionen inom trädgårdsnäringen utvecklas positivt. Köttkonsumtionen i Sverige har de senaste två åren minskat något, vilket dock inte påverkat efterfrågan på svenskt kött. Priserna på svenskt kött ligger fortsatt högt jämfört med priserna i EU. Konsumtionen av matfågel har en ökande trend, och den svenska produktionen har också ökat under perioden. När det gäller mjölk är vissa produkter i huvudsak svenskproducerade t.ex. konsumtionsmjölk, samtidigt som en stor andel ost importeras.

Tabell 2.10 Svensk marknadsandel i vissa sektorer

Andel svensk produktion av konsumtion, värde över 1 betyder att produktionen överstiger konsumtion, dvs. export

År	2008	2012	2016	2017
Morötter	0,87	0,91	0,93	0,91
Äpplen	0,20	0,20	0,24	0,21
Nötkött	0,56	0,51	0,52	0,54
Griskött	0,81	0,68	0,70	0,73
Matfågel	0,69	0,65	0,67	0,68
Ägg	0,89	0,91	0,94	0,93
Konsumtionsmjölk	0,95	1,08	1,01	1,00
Ost	0,66	0,56	0,45	0,45
Matpotatis	0,75	0,79	0,77	0,76
Spannmål	1,22	1,17	1,24	1,36

Källa: Jordbruksverket 2019:9 Utvärdering och uppföljning av livsmedelsstrategi – årsrapport 2019.

Under 2018 ökade produktionen av nötkött, lammkött och griskött, vilket till stor del är en konsekvens av torkan. På grund av brist på foder eller höga foderpriser skickade vissa lantbrukare djur till slakt tidigare än man annars gjort. Mjölkproduktionen minskade med 2 procent. Produktionen av matfågel och ägg har ökat med drygt 30 procent de senaste tio åren.

Tabell 2.11 Kvantitet animalieprodukter

Kvantitet tusen ton

År	1995	2005	2015	2018
Invägd mjölk	3 243	3 163	2 933	2 760
Gris	309	275	233	250
Slaktkyckling	-	96	137	148
Nötkreatur	143	136	133	137
Får/inkl. lamm	3	4	5	4

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden SM 48 1904.

Arealen spannmål och oljevaxter har ökat under de senaste åren, men det är främst en ökad hektaravkastning som bidragit till den ökade produktionen. Den rådande trenden avbröts i och med torkans effekter under 2018. Produktionen blev 43 procent lägre än genomsnittet av de fem föregående åren. Sockersektorn avreglerades hösten 2017 och borttagandet av produktionskvoter i EU har lett till låga priser och en minskad produktion i Sverige.

Tabell 2.12 Åkerareal i Sverige

Tusen hektar

År	1995	2007	2013	2018
Åkerareal totalt	2 668	2 648	2 604	2 554
- varav spannmålsareal	1 153	990	984	992
- varav raps och rybs	59	88	125	99
- varav vall	965	1 127	1 177	1 121
- varav träda	275	280	158	165

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 10 SM 1901.

Åtgärder med anledning av torkan 2018

En regnig höst 2017 och den varma och torra sommaren 2018 påverkade i stor utsträckning jordbrukets produktionsförhållanden. Oron för brist på foder och bete var stor, men en längre betesperiod än normalt under året och regn under slutet av sommaren förbättrade situationen. Denna typ av extremväder bedöms bli allt vanligare framöver.

Beräknat inkomstbortfall för lantbruket uppgick till ca 6,2 miljarder kronor. Regeringen och berörda myndigheter arbetade aktivt för att underlätta situationen och mildra konsekvenserna för lantbruket, bl.a. genom informationsinsatser, beslut om dispenser och information om dispensmöjligheter. Det gavs även en möjlighet till ansökan och beslut om förskott av vissa stöd inom landsbygdsprogrammet.

Med anledning av torkan sommaren 2018 lämnade regeringen en extra ändringsbudget. Ändringsbudgeten innehöll förslag till ett särskilt stöd till djurägare med nötkreatur och får inom lantbruket samt ökat anslag för att tillfälligt sänka avgifterna för den offentliga kontroll som görs vid slakterier i Sverige. Vad gäller krisstödet på 400 miljoner kronor för 2018, nådde Jordbruksverket en hög procent av stödsökande i förhållande till antalet stödberättigade och hade också en snabb och effektiv utbetalning. Totalt betalades 399 991 000 kronor ut till 13 384 jordbruksföretag och totalt antal sökande var 13 918. Avseende krisstödet för 2019 på 1,08 miljarder kronor så inkom under ansökningstiden 24 571 ansökningar, vilka i hög utsträckning omfattade drabbad areal och stödberättigade djurenheter. Utbetalningarna påbörjades den 5 juli 2019, och t.o.m. mitten av augusti har 94 procent av de som sökt fått stöd utbetalt, vilket sammanlagt uppgår till 1,01 miljarder kronor. Vad gäller nedsättningen av slakteriavgiften administrerade Livsmedelsverket stödet och identifierade att 54 före-

tag var berättigade att föra vidare stöd till djurägare. Av dessa lämnade 47 företag in ansökningar. Samtliga ansökningar beviljades och totalt 51 738 000 kronor betalades ut. Anledningen till att hela summan inte kunde betalas ut är bland annat att slakteriavgifterna inte får understiga miniminivån som regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.

Större volymer utsäde än normalt efterfrågades under våren 2018, samtidigt som utsädesodlingarna påverkades negativt av den torra sommaren. Sverige drabbades därför av brist på främst vårutsäde för foder och spannmål våren 2019. Situationen uppmärksammades tidigt av näringen och Jordbruksverket, och åtgärder för att lindra den hotande bristen på utsäde inleddes redan under sommaren 2018. Sverige ansökte om undantag från EU-lagstiftningen för att få använda utsäde som inte fullt ut uppfyller alla krav enligt de s.k. utsädesdirektiven (Kommissionens genomförandebeslut C(2019)305 final, Bryssel den 24 januari 2019), vilket beviljades i januari 2019.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP:s) övergripande målsättning är att höja produktiviteten inom jordbruket, tillförsäkra jordbrukarna en skälig levnadsstandard, stabilisera marknaderna, trygga livsmedelsförsörjningen och tillförsäkra konsumenterna tillgång till varor till skäliga priser. Landsbygdsprogrammet är målstyrt genom att flera olika åtgärder kan användas för att uppnå målen i de sex unionsprioriteringarna:

1. Kunskapsöverföring och innovation
2. Jordbrukets konkurrenskraft
3. Organisationen av livsmedelskedjan inklusive djurvälstånd
4. Jordbrukets miljöpåverkan
5. Klimat
6. Landsbygdsutveckling.

GJP har i dagsläget betydelse för lantbrukares inkomster, livsmedelsförsörjningen, uppfyllelsen av flera miljömål och utvecklingen på landsbygden.

I tabell 2.13 visas utbetalda stöd inom ramen för GJP för perioden 2015–2018.

Tabell 2.13 GJP utbetalda belopp

Miljoner kr

År	2015	2016	2017	2018
Europeiska garantifonden för jordbruket	5 718	6 582	7 390	7 460
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling	1 424	1 607	1 917	2 107
Nationell medfinansiering för landsbygdsutveckling	1 480	2 495	2 836	3 104
Summa GJP	8 622	10 684	12 143	12 671

Källa: Jordbruksverkets årsredovisning.

Nedan följer en beskrivning av GJP och regeringens rådighet över innehåll och tillämpning i olika delar och skeden.

Under nuvarande budget- och programperiod, 2014–2020, uppgår stöden inom GJP till jordbruket och landsbygden till mer än 85 miljarder kronor. Huvuddelen av dessa finansieras från EU genom garantifonden för jordbruket (pelare 1) och jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (pelare 2). Garantifonden för jordbruket finansierar direktstöd och marknadsstöd, där den allra största delen utgörs av ett enhetligt direktstöd per hektar, vilket är frikopplat från produktionen. Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling finansierar det svenska landsbygdsprogrammet. Till skillnad från garantifonden för jordbruket krävs att medlemsländerna medfinansierar de medel man tar emot från jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Oavsett om det är EU-medel eller nationella medel finns det relativt stor handlingsfrihet för Sverige i utformningen av stöden inom EU-gemensamma ramar och regelverk. Sverige har t.ex. i nuvarande budget- och programperiod valt att utjämna direktstöden till ett enhetligt belopp för all mark oavsett var i landet marken är belägen och oavsett om det är åkermark eller betesmark. Sverige har även valt att produktionskoppla en viss andel av direktstödet till nötkreatur, vilket innebär att 13 procent av direktstödet betalas ut för nötkreatur äldre än ett år.

För de medel som går till landsbygdsprogrammet har Sverige en ännu större frihet i valet av åtgärder och även angående medfinansiering av fondens medel. Det svenska landsbygdsprogrammet 2014–2020 omfattar landsbygdsutvecklingsfondens samtliga sex unionsprioriteringar, 15 av 18 möjliga fokusområden och 13 av 20 möjliga åtgärder. Totalt består

programmet av ett 90-tal insatsområden. Den EU-finansierade delen av programbudgeten uppgår till 40 procent, men kan enligt grundregeln som högst vara 52 procent och som lägst 20 procent. Regeringen fattade i juni 2019 beslut om ett förslag till programändring som innebär att den EU-finansierade delen av programmet höjs till 44,37 procent.

Av 2018 års direktstöd betalade Jordbruksverket ut 97 procent före årsskiftet vilket motsvarade 6 808 miljoner kronor. Slututbetalningar av direktstöd genomfördes under andra kvartalet 2019. Inom landsbygdsprogrammet har det t.o.m. 2018 beviljats medel för drygt 24,6 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 67 procent av programmets budget (52 procent 2017). Totalt utbetalt belopp uppgår till 18,3 miljarder kronor, vilket motsvarar 50 procent av programmets budget (33 procent 2017).

Vid utgången av 2018 återstod ärenden från 2016 och 2017 för sammanlagt 270 miljoner kronor som inte var slututbetalda (för 2015 återstod mindre belopp för ett begränsat antal lantbrukare). Orsaken till förseningarna har framför allt varit att de it-lösningar som länsstyrelserna behöver för handläggning och kontroll inte varit färdigutvecklade av Jordbruksverket. I budgetpropositionen för 2019 tilldelades länsstyrelserna totalt 104 miljoner kronor för 2019–2020 för att komma ifatt med handläggning och kontroll. Jordbruksverket har fortsatt arbetet med att färdigställa it-systemen för stöden. Under året har Jordbruksverkets utvecklingsarbete bl.a. resulterat i att det numera går att registrera tvärvillkorskontroller och fatta beslut om tvärvillkorsavdrag. Jordbruksverket har också färdigställt funktioner för att besluta om åtaganden och fatta beslut om slututbetalning för arealbaserade ersättningar. Framför allt ger den masshantering av ärenden som är inbyggd i systemen effektivitetsvinster, men också minskad risk för revisionskritik från EU och finansiella sanktioner för Sverige.

Jordbruksverket redovisar årligen till regeringen hur ansvariga myndigheters kostnader och åtgärder vid hantering av EU-stöd utvecklas. För 2018 uppgick kostnaden för handläggning av ärenden, utveckling och drift av it-system, kontroll av stöd, marknadsbevakning och information liksom avskrivningar till 926 miljoner kronor. I beloppet ingår administration av stöd från jordbruksfonderna, regionala utvecklingsfonden, socialfonden, havs- och fiskerifonden,

samt det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Under 2018 betalades sammanlagt 13 253 miljoner kronor ut. Hanteringskostnaden uppgick till ca 7 procent per stödkrona vilket är en minskning med knappt 1 procent sedan 2016.

Jordbruksverkets kostnader för stödadministrationen av EU-fonder har ökat med 53 miljoner kronor jämfört med 2017. Den främsta orsaken är att kostnader för hantering av Lokalt Ledd Utveckling, att Jordbruksverket tagit över huvuddelen av arbetet med uppdatering av databasen över jordbruksarealerna från länsstyrelserna samt ökade kostnader för avskrivningar och förvaltning av de it-system som utvecklats för pågående programperiod. Länsstyrelsernas kostnader för stödadministrationen har minskat med 9 miljoner kronor jämfört med 2017. Sedan 2008 har Jordbruksverkets kostnader för administration av GJP ökat med ca 163 procent och länsstyrelsernas med 8 procent.

Tabell 2.14 Kostnad för hantering av EU-stöd

Miljoner kr			
År	2016	2017	2018
Jordbruksverket	368	399	452
Länsstyrelserna	468	448	439
Övriga myndigheter	37	35	35
Summa	873	882	926

Källa: Jordbruksverket, Myndigheters kostnader och åtgärder vid hantering av EU-stöd 2018.

Inom ramen för marknadsstöden ligger det nationella programmet för att förbättra villkoren för produktion och saluföring av honung. Från programmet betalades det ut lite drygt 5,6 miljoner kronor fördelat på 34 projekt under 2018. Kommissionen beslutade den 23 maj 2019 om en budget för programperioden för 2020–2022, varav Sverige tilldelades 330 857 euro årligen 2020–2022. EU-delen motsvarar femtio procent av den totala programbudgeten, som medfinansieras med lika mycket nationella medel.

EU:s kommande budget- och programperiod sträcker sig från 2021–2027. Inför den kommande programperioden har kommissionen föreslagit en reform av GJP (se faktapromemoria 2017/18:FPM140).

Fokus i förhandlingarna har under året varit på förslaget till en ny genomförandemodell, som innebär en övergång till ett mer resultatorienterat genomförande av politiken. Därtill har mycket arbete lagts ned på den s.k. gröna arkitekturen, dvs. de verktyg som föreslås för att uppfylla den

högre miljö- och klimatambitionen. I detta ingår obligatoriska grundvillkor för jordbrukarstöd samt riktade åtgärder i form av ett nytt miljöprogram i pelare 1 tillsammans med befintliga miljöåtgärder i pelare 2.

Regeringen har i förhandlingarna arbetat för en fortsatt marknadsorientering av GJP, enklare regler, lika konkurrensvillkor, ökad konkurrenskraft och en högre ambition gällande miljö, klimat och djurvälstånd. Regeringen bedömer att Sverige under förhandlingens gång har fått gehör bland flera andra medlemsländer för flera av de frågor man lyft i förhandlingarna. Detta gäller inte minst frågor som är kopplade till den s.k. gröna arkitekturen. Vad gäller fortsatt marknadsorientering handlar det om att agera som en motkraft till medlemsländer som önskar en utveckling av GJP i en riktning som är mindre marknadsorienterad.

Parallellt med förhandlingsarbetet har förberedelser inför det nationella genomförandet av politiken efter 2020 inletts, bl.a. genomfördes ett sakråd med intressenter i januari 2019. Huvudsyftet med sakrådet var att få in synpunkter för att komplettera den analys av styrkor, svagheter, möjligheter och hot (s.k. SWOT-analys) som Jordbruksverket på regeringens uppdrag tar fram med regionala och branschspecifika faktorer.

Genomförandet av Landsbygdsprogrammet 2014–2020

För att redovisa resultat och bedöma hur landsbygdsprogrammet bidrar till målet för utgiftsområdet med avseende på goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet samt bidrar till klimatomställningen och en hållbar användning av naturresurser, används följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- De resultatindikatorer för uppföljning som i enlighet med EU:s regelverk har fastställts i programmet. Resultaten redovisas årligen i programmets årsrapport.
- Utvärderingar i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Dessutom genomför utvärderingssektariatet vid Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.

Av tabell 2.15 framgår ett urval av de indikatorer som Sverige rapporterar till kommissionen och

som regeringen valt ut för att följa upp resultatet av landsbygdsprogrammets åtgärder. Vissa målvärden har justerats i samband med två av de programändringar som genomfördes under 2018. Den första programändringen godkändes av kommissionen i februari 2018 och den andra programändringen godkändes i november samma år.

Att programmet blev försenat på EU-nivå och att en del åtgärder inte kunde öppnas för ansökningar förrän 2016 påverkar redovisningen av indikatorer bl.a. eftersom många ärenden som har beslutats ännu inte hunnit slututbetalas. Det gäller t.ex. 1C (Antal deltagare på utbildningar). Där har totalt 164 ärenden beviljats t.o.m. 2018, men endast 24 ärenden är slututbetalade under samma period. Det beror på att projekten inom

kompetensutveckling är budgetmässigt omfattande och oftast sträcker sig över flera år.

Utfallen i tabellen ska tolkas försiktigt eftersom det i årsrapporten för 2018 (till skillnad från tidigare år) är möjligt att ta med delutbetalningar i rapporteringen, vilket Sverige valt att göra för projekt- och företagsstöd men inte för djur- och arealbaserade ersättningar. Eftersom några indikatorer redovisas först vid slutredovisningen av ett ärende innebär det samtidigt att flertalet av projekt- och företagsstöden baseras på utfall på både del- och slututbetalda ärenden.

Målindikatorerna för 4A, 4B och 4C redovisar bara utbetalningsåret 2018. Under 2018 genomfördes många slututbetalningar för tidigare år vilket innebär att utfallet sannolikt är högre än det annars skulle vara.

Tabell 2.15 Indikatorer för landsbygdsprogrammet

Mål och uppföljning

Fokusområde och indikatorer	Mål för perioden 2014–2020	Utfall t.o.m. 2018	Utfall t.o.m. 2018 i % av målet
Prioritering 1: Kunskapsöverföring och innovation			
1A. Procentandel utgifter för kompetensutveckling, rådgivning och samarbete av totala utgifterna för 1A.	8,16	1,1	13,2
1B. Antal samarbetsprojekt som fått stöd inom fokusområdet:	640	212	33,1
Grupper inom:			
– EIP-Agri	80	138	172,5
– Övriga	560	74	13,2
1C. Antal deltagare på utbildningar	135 400	3462	2,6
Prioritering 2: Jordbrukets konkurrenskraft			
2A. Procentandel av jordbruksföretag som fått investeringsstöd	4,92	1,88	38,2
– Antal företag	3 500	1338	38,2
2B. Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd	0,76	0,42	55,5
– Antal företag	542	301	55,5
Prioritering 3: Livsmedelskedjan och djurvälstånd			
3A. Procentandel av jordbruksföretag som fått stöd för deltagande i korta livsmedelskedjor	0,93	0,15	16,1
– Antal företag	660	104	15,8
3A. Procentandel djurenheter som berörs av djurvälståndersättningar	12,84	16,9	131,3
– Antal djurenheter	225 000	295 412	131,3
Prioritering 4: Miljöersättningar			
4A. Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande som stödjer biologisk mångfald eller landskap	18,56	14,55	78,4
– Antal hektar	569 000	446 058	78,4
4B. Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltningen	13,84	8,78	63,4
– Antal hektar	424 400	269 215	63,4
4C. Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel eller förebygga jorderosion	15,73	10,26	65,2
– Antal hektar	482 400	314 491	65,2
Prioritering 5: Klimat			
5C. Investeringar i produktion av förnybar energi (euro)	75 175 447	16 251 771	21,6
5D. Procentandel av djurenheter som berörs av investeringar i djurförvaltning som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak	5,65	1,87	33,2
– Antal djurenheter	99 000	32 843	33,2
5D. Procentandel av djurenheter som berörs av investeringar för utveckling av annan verksamhet än jordbruk som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak	2,05	1,26	61,2
– Antal djurenheter	36 000	22 042	61,2
Prioritering 6: Landsbygdsutveckling			
6A. Arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd	950	261	27,5
6B. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som omfattas av lokala utvecklingsstrategier	52,50	60,61	115,5
6B. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av förbättrade tjänster/infrastrukturer	35,79	10,15	28,3
6B. Arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd (Leader)	1 700	77	4,5
6C. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av nya eller förbättrade tjänster/infrastrukturer (IKT)	4,86	0,19	3,9

Källa: Jordbruksverket.

I landsbygdsprogrammet finns även fastställda fysiska och finansiella delmål som skulle uppnåtts den 31 december 2018. Delmålen har betydelse för programmets resultatram och tillgång till den s.k. resultatreserven. I programmets årsrapport för 2018 konstaterades att samtliga delmål var uppfyllda. I de flesta fall med god marginal. För att undvika att medel behövde flyttas inom programmet justerades delmålen ned för unionsprioritering 5 och 6 i den programändring som godkändes av kommissionen i november 2018.

Inom unionsprioritering 5, där investeringsstöd till gödselbaserad biogas är det största insatsområdet, uppgick beviljat belopp till 38 procent och utbetalt belopp till 15 procent. Regeringen har i juni 2019 förslagit för kommissionen att biogasbudgeten ska minska med 126,1 miljoner kronor. Inom unionsprioritering 6, där bredband och lokalt ledd utveckling står för två tredjedelar av budgeten, hade en stor andel av budgeten beviljats (72 procent), men en relativt liten andel betalats ut (18 procent). Jordbruksverket bistår länsstyrelserna med metodstöd för handläggning och har gjort förenklingar i handläggningsrutinerna.

Antal arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd inom Leader uppgick till 77 årsarbetskrafter t.o.m. 2018. Målet är 1 700 årsarbetskrafter. Regeringen har i juni 2019 föreslagit för EU-kommissionen att målvärdet ändras till 700 arbetstillfällen på grund av att underliggande beräkningar har visat sig inte helt adekvata.

Utvärderingsarbetet av programmet fortgår enligt plan. Framstegen i förhållande till att uppnå programmets mål beskrivs i den fördjupade årsrapport som lämnats över till kommissionen under 2019. Under 2018 har utvärderingssektariatet vid Jordbruksverket publicerat rapporter om bredband, ängs- och betesmarker med och utan miljöersättning samt åtgärder som påverkar vattenkvalitet.

Stöd till jordbruket i norra Sverige

För att redovisa resultat och bedöma hur konkurrenskraften i jordbruksföretag i norra Sverige utvecklas och bidrar till målet för utgiftsområdet och livsmedelsstrategin används följande indikator:

- Förändringar i antalet mjölkföretag i norra Sverige.

En bedömning görs även med utgångspunkt från Jordbruksverkets årliga rapport över utvecklingen av jordbruket i norra Sverige för åren 2014–2018.

Under 2018 minskade antalet stödmottagande mjölkföretag i norra Sverige med 30 företag till 670 företag. Produktionen minskade med 1 procent vilket är något lägre än minskningen i Sverige som helhet.

Sverige får enligt anslutningsfördraget till EU (1995) lämna ett nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige riktat till traditionell jordbruksproduktion i syfte att upprätthålla produktionen. Regeringen har under perioden från 2016 t.o.m. 2019 tillfört 14 miljoner kronor årligen utöver den tidigare anslagsnivån. Den 20 mars 2018 beslutade kommissionen om vissa förenklingar samt att öka utrymmet för Sveriges nationella stöd med ytterligare 104 miljoner kronor årligen.

Under 2018 uppgick utbetalat stöd till 410 miljoner kronor vilket är en ökning från 2017 då utbetalat stöd var 302 miljoner kronor. Utbetalt stöd uppgick till 97 procent av referensnivån för hur mycket stöd Sverige får betala ut.

Miljömässig hållbarhet i jordbruket

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen av jordbrukets miljöeffekter bidrar till målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Förändring i kväve- och fosforutnyttjande i den svenska jordbrukssektorn
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn
- Förändringar i hälso- och miljörisiker vid användning av växtskyddsmedel
- Utsläpp av växthusgaser från jordbruket.

Hållbar jordbruksproduktion måste relateras till hur väl olika resurser används, till produktivitet, jordbrukslandskapets positiva bidrag till bevarande av ekosystemtjänster, biologisk mångfald, värdefulla kulturmiljöer, god livsmiljö och rekreationsmöjligheter, men också till hur väl produktionen står sig avseende negativa effekter på miljön. Ett arbete med att utveckla indikatorer pågår.

Landsbygdsprogrammet innehåller ett stort antal åtgärder som syftar till att förbättra jordbrukets miljöprestanda. Åtgärderna, bl.a. kompetensutveckling, investeringsstöd, ersättningar

till jordbrukare för miljöåtgärder och möjligheter till projektstöd för innovationsarbete (se avsnittet Genomförandet av Landsbygdsprogrammet 2014–2020).

Nationella växtnäringsbalanser beräknas vart tredje år av Statistiska centralbyrån som i november 2018 presenterade rapporten Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark 2016 (MI 40 SM 1801). Näringsbalanser för jordbruksmark syftar till att beräkna skillnader mellan tillförd och bortförd näring, dvs. överskott som riskerar att orsaka miljöstörande utsläpp till luft och vatten, alternativt underskott som riskerar att leda till utarmning av marken. Balansberäkningar för jordbruksmark (åker och betesmark) visar för 2016 ett överskott på 37 kilo per hektar vad gäller kväve, vilket är en ökning jämfört med den senast gjorda balansberäkningen som avsåg 2013. När det gäller fosfor ligger balansen kvar på 0 kilo per hektar för riket som helhet, men den varierar mellan ett underskott på fem kilo per hektar för Götalands södra slättbygder till ett överskott på två kilo per hektar i Götalands skogsbygder. Fosforbalansen varierar också i relation till djurtätheten, från ett underskott på sex kilo per hektar till ett överskott på fem kilo per hektar. Gårdar med 0,5 eller färre djurenheter per hektar har i medeltal en negativ balans och gårdar med 0,6 eller fler djurenheter har i medeltal en positiv balans.

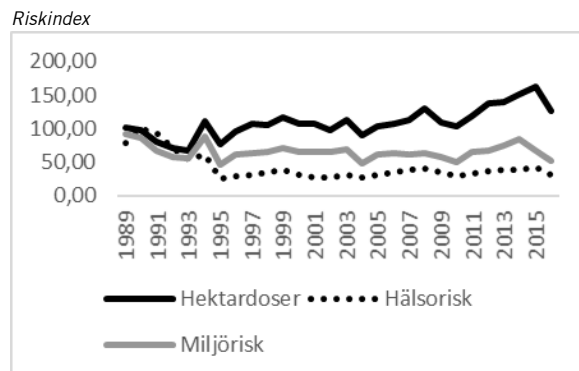
Enligt statistik från Naturvårdsverket uppgick jordbrukets utsläpp av ammoniak till 47 000 ton 2017. Detta är en ökning jämfört med 2016 då utsläppen från jordbruket var 46 800 ton. Från 2005 har dock utsläppen ammoniak från jordbruket minskat med fyra procent. Den 28 mars beslutade regeringen om ett luftvårdsprogram. I detta framgår att ytterligare arbete med att minska utsläppen i jordbruket behöver vidtas. Se vidare under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, miljö kvalitetsmålet Bara naturlig försurning.

Den 21 maj 2019 beslutades en ny EU-förordning om gödselprodukter. Den nya förordningens tillämpningsområde utvidgas till att även omfatta organiska gödselmedel och andra produkter som tillsätts för att förbättra växternas näringsutnyttjande. I förordningen finns särskilda säkerhets- och kvalitetskrav. Exempel på sådana krav är lägsta innehåll av växtnäring och högsta innehåll av tungmetaller, däribland ett gränsvärde för kadmium. I förordningen slås fast att Sverige får behålla sitt nuvarande gränsvärde

på (motsvarande 44 mg kadmium/kg fosfor-pentoxid).

Kemikalieinspektionen publicerar årligen statistik över försålda kvantiteter av bekämpningsmedel. Baserat på försålda kvantiteter genomför sedan Statistiska centralbyrån en beräkning av det antal hektardoser som dessa räcker till. För att mäta trender i hälso- och miljörisker med växtskyddsmedel har Kemikalieinspektionen tagit fram en beräkningsmetod som visar riskindikatorer, en för hälsorisker och en för miljörisker, för varje verksamt ämne som ingår i växtskyddsmedel. Försäljningen till jordbruk minskade 2017 med 73,2 ton jämfört med 2016. Här står ogräsmedel för den största minskningen. För den yrkesmässiga användningen inom trädgårds- och fruktodling minskade de försålda mängderna med 13,1 ton till 35,4 ton 2017 jämfört med 2016. I diagrammet nedan illustreras trender i hektardoser samt hälso- och miljörisker med användningen av växtskyddsmedel inom jord-, skogsbruk samt trädgårdsodling. Efter en nedgång de första åren kan man under de senaste tjugo åren inte se någon generell minskning eller ökning i riskindex för hälsa eller miljö. Detta trots att användningen av växtskyddsmedel, mätt som antal hektardoser, har ökat kraftigt under samma period.

Diagram 2.9 Miljö- och hälsoriskindex samt hektardoser

Källa: Kemikalieinspektionen.

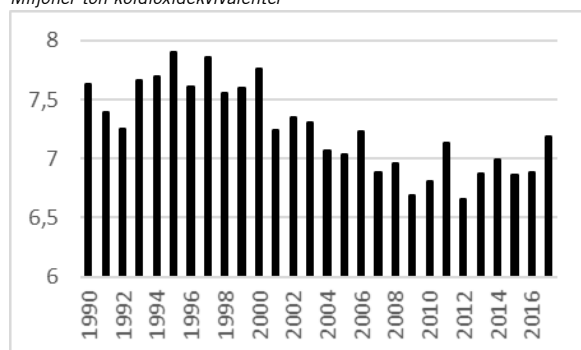
Regeringen beslutade den 11 april 2019 en reviderad handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel. Det övergripande målet i den svenska handlingsplanen är att riskerna för människa och miljö från användning av växtskyddsmedel ska minska. Nytt för denna handlingsplan är ett mål för att skydda pollinerande insekter.

Under året har ett antal karantänskadegörare påträffats bl.a. rotgallnematoden *Meloidogyne*

fallax, som är en ny art för Sverige, samt päronpest. Vidare har även ett fall av tallvedsnematod påträffats i lastpallar av trä från Portugal.

Diagram 2.10 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket 2019.

Växtodlingen och djurhållningen svarar bara för ett par procent av Sveriges utsläpp av koldioxid, medan de svarar för 60 procent av metanutsläppen och 55 procent av lustgasen. Jordbrukssektorns utsläpp av växthusgaser uttryckt i koldioxidekvivalenter i Sverige var 7,2 miljoner ton 2017, vilket motsvarar ca 14 procent av de totala utsläppen.

I december 2018 betalades metanreduceringsstödet ut för den fjärde stödperioden. Stödet uppgick till 40 öre/kWh. Under stödperiodens tolv månader 2017 och 2018 fick 56 anläggningar stöd. Under 2018 producerades 145 GWh biogas. Det motsvarar den sammanlagda energianvändningen under ett år för drygt 5 700 genomsnittliga villor. Totalt betalades 57 miljoner kronor ut i stöd 2018, vilket gav en utnyttjandegrad på 95 procent av stödets budgeterade 60 miljoner kronor.

Genom propositionen Vårändringsbudget för 2018 (prop. 2017/18:99, bet. 2017/18 FiU21, rskr. 2017/18:435) infördes ett engångsstöd för produktion av biogas. Syftet var att stärka konkurrenskraften för svenskproducerad biogas och att påskynda omställningen till förnybara energikällor. I december 2018 betalades 270 miljoner kronor ut som ett förskott till 39 anläggningar och stödet uppgick till 26 öre/kWh producerad biogas.

Myndigheternas kontroll av djur och livsmedel

För att redovisa resultat och bedöma hur myndigheternas kontroll utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var genomförda utifrån riskvärdering
- Andelen riskbaserade kontroller på livsmedels- och dricksvattenanläggningar.

Indikatorerna för myndigheternas kontroll är kopplade till målen för myndigheternas kontrollarbete och beskriver inte resultatet av kontrollen. Eftersom kontrollen är riskbaserad går det inte heller att från resultatet av den utläsa t.ex. på vilken nivå djurskyddet i Sverige ligger. De djurhållare som kontrolleras utgör inte ett representativt urval av djurhållarna. Regeringens bedömning är dock att djurskyddskontrollen bidrar till ökad efterlevnad av Sveriges högt ställda djurskyddskrav. Att genomföra kontrollen utifrån riskvärdering är ett krav enligt EU:s regler om offentlig kontroll inom livsmedelskedjan och innebär en ur djurskyddssynpunkt effektiv användning av tillgängliga resurser. Under 2018 genomförde länsstyrelsen 10 386 djurskyddskontroller vilket är en minskning jämfört med föregående år. Även antal beslut låg på en något lägre nivå än 2017.

Tabell 2.16 Djurskyddskontrollen

Antal	2015	2016	2017	2018
Genomförda kontroller	11 875	10 899	10 828	10 386
Andel riskbaserade (%)	39	41	42	38
Beslut om förelägganden	1 312	1 151	1 239	1 163
Beslut om omhändertaganden	941	827	879	895
Beslut om djurförbud	279	244	204	198

Källa: Jordbruksverket.

Jordbruksverket och länsstyrelserna har tillsammans tagit fram ett mål om att det ska genomföras lika många normalkontroller som anmälningskontroller. Normalkontrollerna utgör den kontroll som utförs i enlighet med EU:s krav på riskbaserad och regelbunden kontroll och är en stor och viktig del av länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroll. Målet uppfylldes i landet som helhet både 2016 och 2017, men 2018 uppfylldes det inte. Variationen mellan hur olika länsstyrelser klarar att uppfylla målet är stor. Mer än hälften av länsstyrelserna uppfyllde målet.

De resurser som länsstyrelserna lägger på djurskyddskontroller och annan djurskyddsverksamhet ökade under 2018 för andra året i rad, trots att

antalet kontroller och beslut ligger på en lägre nivå än tidigare år. Anmälningssärenden tar fortsatt mycket resurser i anspråk vilket påverkar andelen normalkontroller som länsstyrelserna kan utföra. Andelen anmälningar som vid en kontroll visar sig vara utan anmärkning har minskat de senaste åren och är nu nere på knappt 40 procent.

Resurseffektiviteten hos länsstyrelserna har minskat de tre senaste åren, mätt i antal kontrollinsatser per årsarbetskraft. Det finns dock stora variationer mellan länsstyrelserna. Det tycks också finnas skillnader i länsstyrelsernas bedömning av vad som är en brist. Myndigheterna har inlett ett arbete för att öka enhetligheten i länsstyrelsernas bedömningar.

Att underlätta för djurhållare att göra rätt genom kunskaphöjande information är fortsatt ett fokusområde för Rådet för djurskyddskontroll. Rådet för djurskyddskontroll är ett gemensamt forum för Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna, inrättat av regeringen.

Den offentliga livsmedelskontroll som utförs enligt den harmoniserade EU-lagstiftningen för livsmedelskedjan omfattar i dagsläget knappt 135 000 livsmedels- och dricksvattenanläggningar när primärproduktionsledet är inkluderat. Kommunerna ansvarar för den största delen av den kontroll som görs i ledet efter primärproduktionen och det totala antalet kontroller ligger på jämförbara nivåer över åren. Frekvensen med vilken de enskilda kontrollmyndigheterna utför kontroll varierar fortfarande. Andelen kommunala kontrollmyndigheter som kontrollerar minst 90 procent av livsmedels- och dricksvattenanläggningarna med högst risk låg 2017 på samma nivå som föregående år. Fortfarande kontrollerar vissa kommuner inte livsmedels- och dricksvattenanläggningarna i de högsta riskklasserna i tillräcklig omfattning.

Tabell 2.17 Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på livsmedelsanläggningar i de högsta riskklasserna

Andelen av anläggningarna i de högsta riskklasserna som kontrollerats	Andel kontrollmyndigheter (%) 2016	Andel kontrollmyndigheter (%) 2017
0–50 %	7	5
51–80 %	6	5
81–90 %	10	11
91–100 %	77	78
Totalt	100	100

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning.

Tabell 2.18 Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på dricksvattenanläggningar i de högsta riskklasserna

Andelen av anläggningarna i de högsta riskklasserna som kontrollerats	Andel kontrollmyndigheter (%) 2016	Andel kontrollmyndigheter (%) 2017
0–50 %	26	24
51–80 %	0	3
81–90 %	0	0
91–100 %	74	73
Totalt	100	100

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning.

Flera insatser har genomförts eller pågår för att utveckla och stärka livsmedelskontrollen. En översyn av den riskklassningsmodell som tillämpas inom livsmedelskontrollen i leden efter primärproduktionen genomfördes under 2017 och Livsmedelsverkets förslag till ny förenklad riskklassningsmodell remitterades under 2018. Arbete pågår nu med justeringar av modellen. Modellen syftar till att öka förståelsen för den kontroll myndigheterna utför och för att skapa en enhetligare tillämpning av modellen. Arbetet för en effektivare och mer likvärdig livsmedelskontroll pågår också inom ramen för livsmedelsstrategin där Livsmedelsverket har ett uppdrag att under 2017–2019 utveckla stödet till den offentliga livsmedelskontrollen genom kompetenshöjande åtgärder. Inom uppdraget fortsätter arbetet med flera olika utbildningar och andra insatser för att öka kompetensen och förbättra kontrollmetodikerna i den offentliga livsmedelskontrollen. Under 2018 påbörjades ett arbete med att utveckla en god kontrollsed för livsmedelskontrollen, ett arbete som förväntas öka likvärdigheten inom livsmedelskontrollen och leda till förbättrade kontakter med företagen. En likvärdig kontroll sett från företagens perspektiv har fått ett större fokus i utvecklingsarbetet. Detta framgår t.ex. i Livsmedelsverkets pågående uppdrag att mäta effekterna av de insatser som nu görs för att utveckla livsmedelskontrollen. Livsmedelsverket kommer att rapportera detta uppdrag 2020.

Den kontroll av primärproduktionen av livsmedel som länsstyrelserna utför sker i fortsatt liten omfattning och de kontroller som gjorts utifrån ett riskbaserat urval omfattar ca 1 procent av anläggningarna. Länsstyrelsernas kontroll av foder i primärproduktionen sker även den i liten omfattning och uppgår till knappt 1 procent. Frekvensen varierar stort mellan länsstyrelser. Ett arbete pågår hos de ansvariga myndigheterna med

att utveckla en nationell planering för primärproduktionskontrollen för att öka dess effektivitet och göra den mer riskbaserad.

Insatser för att motverka livsmedelsfusk fortsätter. Under året har samordnade kontrollprojekt genomförts för att undersöka om innehållet i viltkött faktiskt stämmer överens med det djurslag som anges på förpackningen samt kontrollerat spårbarhet på spritdrycker på restaurang. Livsmedelsverket har under året stoppat flera illegala slaktverksamheter samt bistått kommunerna i deras kontroll av livsmedelsfusk. Ekologiska produkter, kosttillskott, ursprung för kött och fisk samt e-handel är områden där fusk förekommer i hög utsträckning.

Under året har Livsmedelsverkets e-handelskontroll startat och flera icke säkra kosttillskott har hittats på marknaden. Sedan den 1 mars 2018 har ett nationellt rapporteringssystem använts för snabb informationsspridning mellan svenska kontrollmyndigheter för att kunna spåra icke säkra livsmedel på den svenska marknaden. Under året har ca 70 meddelanden om icke säkra livsmedel sänts mellan svenska myndigheter. Rapporteringssystemet minskar risken för att icke säkra livsmedel som är förbjudna i en kommun får säljas vidare i en annan.

Livsmedelsverket tilldelades för 2018 särskilda anslagsmedel om drygt 107 miljoner kronor för att sätta ned kontrollavgifterna för samtliga slakterier och vilthanteringsanläggningar. Avgiften för anläggningar med en planerad slakt på under 200 ton per år låg på samma nivå som EU:s minimiavgifter. Slakterier med en planerad slakt på över 200 ton betalade 2,01 gånger minimiavgifterna. Se vidare avsnitt om krisstöd med anledning av torkan 2018.

Livsmedelsverket har i uppdrag att modernisera och effektivisera slakterikontrollen med syfte att hålla kostnadsutvecklingen och avgiftsnivåerna på området nere. Under 2018 utarbetades en handlingsplan med åtgärder som syftar till att minska kostnaderna för den offentliga kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar, stärka kommunikationen med företagen och driva moderniseringsfrågor på EU-nivå. Livsmedelsverket har inom ramen för detta uppdrag bl.a. tagit initiativ till en vetenskaplig studie där slaktkontroller genomförs på distans med hjälp av modern teknik för bild och ljudöverföring.

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör ge Statskontoret i uppdrag att se över alternativa

modeller för livsmedelskontroll i syfte att stärka dialoginslagen och i högre grad undvika förelägganden (bet. 2014/15: MJU3 punkt 1, rskr. 2014/15:121). Utöver de åtgärder som regeringen tidigare redovisat till riksdagen redovisades i skr. 2018/19:75 har Livsmedelsverket remissbehandlat den nya riskklassningsmodell som tagits fram med syfte att öka förståelsen för den kontroll som myndigheterna utför och avgifterna kopplade till kontrollen. Genom modellen får alla verksamheter inom samma bransch och av samma omfattning samma riskklass och kontrollfrekvens. Företag kan få en reducerad kontrollfrekvens, bl.a. om tidigare kontroller varit utan avvikelser. Regeringen tolkar den del av tillkännagivandet som avser ett minskat antal förelägganden som att företag ska behandlas lika i hela landet och att de åtgärder som vidtas ska vara befogade. När livsmedelsföretag, genom att inte leva upp till lagstiftningens krav, riskerar människors hälsa eller vilseleder konsumenter genom fusk måste åtgärder undantagslöst vidtas. Ett omfattande arbete med bl.a. kompetensutvecklande insatser har genomförts och fortsatt arbete pågår för att öka likvärdigheten i kontrollen. Kontrollmyndigheternas gemensamma arbete med att fokusera kontrollen dit riskerna är som störst är också viktigt i sammanhanget. De sammantagna insatserna på området bedöms få fullt genomslag på några års sikt och utvärderingsarbetet pågår. Livsmedelsverket har i det pågående arbetet inom ramen för livsmedelsstrategin också pekat på behovet av att beakta företagets behov av information och stöd i större utsträckning än tidigare och att kontrollen bör präglas av förståelse för företagarens situation vid en kontroll och i de kontakter som sker mellan företag och myndigheter. En förändrad kontrollkultur bedöms vara viktig för att möta företagens behov och som en del i arbetet kommer en god kontrollsed för livsmedelskontrollen att etableras. Regeringen bedömer att Livsmedelsverkets redovisade inriktning av arbetet kommer att underlätta för företagen. Tillkännagivandet är därmed slutbehandlat.

Stärka skyddet av dricksvatten

Flera insatser har genomförts i syfte att stärka skyddet av dricksvatten. Flera av de åtgärdsförslag som föreslogs i Dricksvattenutredningens betänkande (SOU 2016:32) berörs i den pågående översynen av EU:s dricksvattendirektiv. Beredningen av dessa förslag fortsätter.

Boverket har på regeringens uppdrag analyserat hur den fysiska planeringen kan utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för trygg dricksvattenförsörjning. Regeringen följer arbetet med den nationella planen för transportsystemet 2018–2029 där medel avsatts för skydd av vatten. Trafikverket har inkommit med sitt uppdrag att påbörja metodutveckling för samhällsekonomiska analyser som beaktar transportsystemets påverkan på yt- och grundvattnets funktion inklusive slutlig påverkan på dricksvatten. Statens väg och transportforskningsinstitut (VTI) har delrapporterat sitt uppdrag att ta fram kunskap om mikroplastutsläpp från transportsystemet.

Livsmedelsverket har samordnat framtagandet av en handbok om klimatanpassning av dricksvattenförsörjningen i ett förändrat klimat. Handboken är ett praktiskt stöd till dricksvattenproducenter som i samverkan med kommun och länsstyrelse arbetar med att klimatanpassa dricksvattenförsörjningen. Livsmedelsverket har även redovisat uppdraget om att inleda arbetet med att inrätta ett nationellt dricksvattenråd med förslag på åtgärder samt behov av medel för att utveckla kunskapen och stärka kompetensen kring dricksvatten. Ärendet bereds vidare i Regeringskansliet.

Livsmedelsverket blev under 2018 ansvarig tillsynsmyndighet för samhällsviktiga tjänster inom leverans och distribution av dricksvatten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen som genom lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster och tillhörande förordningen (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster har införlivats i svensk lagstiftning. Riksdagen tillförde Livsmedelsverket medel för den nya uppgiften (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:MJU2, rskr. 2018/19:113) vilket möjliggjort rekryteringar av nödvändig kompetens till myndigheten. Under 2018 har informationsinsatser genomförts för att nå berörda aktörer. Arbetet med att stärka skyddet av dricksvatten behandlas även inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 24 Näringsliv.

Arbete för minskat matsvinn

Regeringen har beslutat om ett uppdrag till Naturvårdsverket att föreslå ett etappmål om minskat matsvinn. Förslaget ska redovisas senast

den 28 februari 2020. Insatser för att minska matsvinnet fortsätter bl.a. med genomförande av åtgärder i den handlingsplan som myndigheterna gemensamt har tagit fram i samarbete med berörda aktörer. Under året har bl.a. Livsmedelsverket utvecklat en nationell metod för att mäta och följa upp matsvinnet i offentliga kök samt genomfört en konsumentkampanj för att minska hushållens matsvinn.

Krisberedskap och civilt försvar

Planeringen för det civila försvaret bör återupptas. Detta är ett arbete som bl.a. involverar de bevakningsansvariga myndigheterna på livsmedelsområdet; Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt. Av de nya medel som tilldelades det civila försvaret under 2018 tillföll 40 miljoner kronor de bevakningsansvariga myndigheterna på livsmedelsområdet. Det har under 2018 bl.a. resulterat i förstärkt säkerhetsskydd inkl. anpassad förmåga att samverka under höjd beredskap, ökad kapacitet avseende informationspåverkan, krigsplacering av personal och vidmakthållande av förmågor, särskilt laborativ förmåga avseende mikrobiologisk och kemisk diagnostik. Livsmedelsverket har bl.a. genom samrådsgruppen för livsmedelsförsörjning (SKAL) bedrivit kunskapshöjande aktiviteter och informationsspridning till berörda aktörer inom offentlig och privat sektor. Vidare har de tre myndigheterna genomfört ett flertal projekt angående krisberedskap och civilt försvar med finansiering via Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (utg. omr. 6, anslaget 2:4 *Krisberedskap*).

Hållbar animalieproduktion – djurhälsa och djurskydd

För att redovisa resultat och bedöma hur arbetet för att uppnå en hållbar animalieproduktion utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar
- Försäljning av antibiotika till djur och antibiotikaresistens i djurhållning.

Redaktionella justeringar av avsnittets indikatorer har gjorts. Dessutom har indikatorn antal utbrott av salmonella tagits bort eftersom den omfattas av

indikatorn antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar.

Under 2018 skedde två utbrott av fågelinfluensa och ett utbrott av Newcastle'sjuka. I övrigt har sjukdomsläget varit gott. Fynden av salmonella hos livsmedelsproducerande djur var 2018 återigen få.

Tabell 2.19 Påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar

Salmonella påvisad i besättning

	2014	2015	2016	2017	2018
Nötkreatur	9	6	1	3	4
Svin	0	1	0	0	1
Häst	0	2	0	1	1
Broiler	3	14	10	2	3
Värphöns	2	2	4	0	4
Kalkon	0	0	0	0	0
Gäss, ankor, struts	2	1	1	0	0
Totalt	16	26	16	6	13

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt.

Under 2016 bekräftades det första fallet av avmagringssjuka hos hjorddjur (Chronic Wasting Disease, CWD) i Europa (Norge). Sjukdomen är besläktad med BSE (galna kosjukan) och drabbar hjorddjur. I den pågående CWD-övervakningen som enligt ett EU-beslut ska genomföras bland annat i Sverige påvisades i slutet av mars 2019 ett första positivt fall av CWD i Sverige och ytterligare ett i maj 2019. Fallen påträffades hos äldre älgar och mycket tyder på att det rör sig om samma variant som hittats på enstaka älgar i Norge och Finland.

Afrikansk svinpest fortsätter breda ut sig i världen. Under 2018 har sjukdomen, förutom utbredningen i östra Europa, även upptäckts hos vildsvin i Belgien och spridningen i Kina är omfattande. I Sverige har berörda myndigheter och övriga aktörer lagt ner ett omfattande arbete för att ha beredskap om sjukdomen skulle påträffas i landet. Regeringen har i maj 2019 gett ett uppdrag till Jordbruksverket att bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av afrikansk svinpest i Sverige.

Antimikrobiell resistens (AMR) är en prioriterad fråga för den svenska regeringen. AMR är ett växande gränsöverskridande problem som kräver samarbete, såväl mellan länder som mellan olika sektorer. En viktig del i arbetet att bekämpa AMR är att minska användningen av antibiotika till djur. Sverige har kommit långt i det

arbetet och är det land som har den lägsta försäljningen av antibiotika till livsmedelsproducerande djur inom EU. År 2018 försålde 10,0 ton antibiotika till djur, jämfört med 10,3 ton 2017. Sett i ett internationellt perspektiv är läget avseende förekomst av antibiotikaresistens inom svensk djurhållning gynnsamt. Bakterier som orsakar sjukdom hos djur är fortfarande oftast känsliga för de antibiotika som används vid behandling. Positivt är att förekomsten av bakterier med så kallad ESBL (Extended Spectrum Beta Lactamase)-resistens hos slaktkyckling i Sverige minskat rejält. Detta är ett resultat av gemensamma ansträngningar från myndigheter och företag inom kycklingnäringen där man lyckats minska förekomsten av resistent bakterier i avelsledet. Det förekommer dock såväl meticillinresistent *Staphylococcus aureus* (MRSA) som ESBL-producerande *Escherichia coli* hos flera djurslag, vilket gör att det är viktigt att fortsätta övervaka situationen.

Den svenska djurhållningen bygger på ett förebyggande djurhälso- och djurskyddsarbete för att hålla djuren friska och därmed hålla läkemedelsanvändningen nere. Sverige arbetar aktivt för att sprida detta synsätt också till andra länder. Den svenska modellen för ansvarsfull användning av antibiotika till djur har t.ex. fått stort genomslag i en ny EU-förordning, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/6 av den 11 december 2018 om veterinärmedicinska läkemedel och om upphävande av direktiv 2001/82/EG, där Sverige fått igenom skärpningar av regler rörande antibiotikaanvändning. Sverige bidrar också med viktig expertis på den internationella arenan genom aktivt deltagande i relevanta internationella organ som Världsoorganisationen för djurhälsa (OIE), Världshälsoorganisationen (WHO), Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) och Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsprogram). På svenskt initiativ driver EU inom ramen för frihandelsavtalsförhandlingar samarbete om ansvarsfull användning av antibiotika i djurproduktionen. Sveriges framgångsrika arbete på AMR-området innebär, förutom den positiva effekten på minskad antibiotikaanvändning och ett relativt gott resistensläge, även en kvalitetsstämpel på svensk djurhållning och svenska livsmedel. Antibiotikaresistens behandlas också inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social

omsorg, Folkhälsopolitik och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Regeringen har beslutat om en ny djurskyddsförordning (2019:66) som kompletterar den nya djurskyddslagen (2018:1192). Regeringen aviserade i propositionen till den nya djurskyddslagen (prop. 2017/18:147) att vissa frågor skulle övervägas ytterligare. Detta arbete påbörjades under 2018. Regeringen har bl.a. givit Jordbruksverket i uppdrag att utreda konsekvenserna av ett krav på att alla djur ska hållas lösgående. Uppdraget redovisades i juli 2019. Regeringen har även tillsatt en utredare för att överväga hur ett system för obligatorisk märkning och registrering av katter kan utformas samt givit Jordbruksverket i uppdrag att utvärdera välfärden hos minkar inom pälsdjursproduktionen. I det sistnämnda uppdraget ingick också att överväga behovet av eventuella föreskriftsändringar eller andra åtgärder för att tillgodose minkars naturliga beteende och djurvälfärd. I januari 2019 tog Regeringskansliet emot redovisningen av uppdraget. Jordbruksverket gör i sin redovisning bedömningen att svenska minkar generellt har fått det bättre sedan 2012, dels tack vare nya djurskyddsföreskrifter, dels tack vare pälsdjursnäringens eget djuromsorgsprogram Minkhälsan. Jordbruksverket ger i sin redovisning inga förslag till regeländringar för mink men föreslår mer forskning i de system som mink hålls i dag med inriktning på stereotypa beteenden och minkens rörelsebehov. Redovisningen föranleder inga åtgärder från regeringens sida.

Riksdagen har tillkännagett vad utskottet anför om att förkorta djurtransporterna (bet. 2010/11:MJU20 punkt 11, rskr. 2010/11:231). I betänkandet har utskottet bl.a. anfört att när formella brister vid djurtransporter upptäcks, ska detta leda till åtal och för att ge transportörerna ekonomiska incitament att förbättra djurens villkor vid transporter bör sanktionsavgifter införas för slaktdjurtransporter med höga dödlighetstal. Regeringen har den 30 augusti 2018 beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av straffbestämmelserna i djurskyddslagen och brottsbalkens bestämmelse om djurplågeri (dir. 2018:94). Syftet med översynen är att få till stånd lämpliga och proportionerliga straffsatsar vid brott mot djur och överväga om andra sanktioner än straffrättsliga påföljder kan vara ett mer effektivt sätt att upprätthålla regelverket i vissa fall. I uppdraget ingår bl.a. att överväga om straffen för vissa brott bör skärpas och om vissa

andra, mindre allvarliga överträdelse bör sanktioneras med sanktionsavgifter eller vite i stället för med straff. I uppdraget ingår också att överväga om kontrollmyndigheternas skyldighet att anmäla överträdelse till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten bör förtydligas. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2020. Med hänvisning till dessa åtgärder, som regeringen också redovisat i skrivelse (skr. 2018/19:75), anser regeringen att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Det kompetenscentrum för 3R-frågor (Sveriges 3R-center) som inrättats på Jordbruksverket driver verksamheten fullt ut och kan därmed verka för en ökad tillämpning av 3R-principen. Centret är verkställande organ till den nationella kommittén för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Centrets verksamhet omfattar bl.a. att stödja landets djurskyddsorgan, arbeta med berörda myndigheters 3R-stratigier, driva projekt på uppdrag av den nationella kommittén och att brett inhämta och sprida information inom 3R-området. Centret har det senaste året utökat sina samarbeten inom EU.

Sverige arbetar aktivt för ett förbättrat djurskydd på EU-nivå. Detta sker framför allt genom ett fortsatt nära samarbete med Belgien, Danmark, Nederländerna och Tyskland och aktivt deltagande i EU-plattformen för djurskydd. Kommissionens fokus för arbetet i plattformen är djurtransporter och djurskydd för grisar. Medlemmar i plattformen har även tagit egna initiativ vad gäller djurskydd för hästar, fisk, unghöns samt djurhälsa och djurskydd vid handel med hundar. Det nationella samarbetet om djurskydd på EU-nivå i det nationella djurskyddsnätverket fortgår.

Fiskeripolitik och vattenbruk

För att redovisa resultat och bedöma hur fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Biologisk status för fiskbestånd
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde
- Svenska vattenbrukets produktion.

Arbetet med att successivt genomföra den gemensamma fiskeripolitiken inom och utanför

EU:s vatten har fortsatt prioriterats. Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende och bidra till tryggad livsmedelsförsörjning. I det policymeddelande om fiskemöjligheter och måluppfyllnad för den gemensamma fiskeripolitiken som Europeiska kommissionen presenterar varje år skriver kommissionen att framsteg görs för att uppnå ett hållbart fiske och att fisketrycket minskar generellt. År 2019 fastställdes 78 procent av fiskemöjligheterna för vilka det finns vetenskaplig rådgivning om maximal hållbar avkastning (MSY) i enlighet med MSY-målet. Kommissionen konstaterar också att en majoritet av fiskemöjligheterna i Medelhavet och Svarta havet fortfarande fiskas över MSY. I meddelandet konstaterar kommissionen även att den totala biomassan i haven har ökat liksom de ekonomiska vinsterna för EU:s fiskeflottor. På senare år har fiskeflottornas kapacitet även minskat vilket innebär att man, enligt meddelandet, närmar sig en bättre balans mellan tillgängliga fiskemöjligheter och fångstkapacitet. Samtidigt konstaterar kommissionen att många bestånd fortsätter att vara överfiskade eller ligga utanför säkra biologiska gränser och det står klart att det krävs intensifierade insatser från alla aktörer för att uppnå den gemensamma fiskeripolitikens mål.

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken fastställer EU årligen fiskemöjligheter i form av totalt tillåtna fångstmängder (total allowable catch, TAC och kvoter) för nästkommande år. För fiskeåret 2019 fastställdes majoriteten av de åtta TAC:er i Östersjön som Sverige har en andel av enligt principen om maximal hållbar avkastning (MSY). Den slutliga överenskommelsen nåddes vid jordbruks- och fiskerådet den 15 oktober 2018 och innebär, i enlighet med Östersjöplanen och den vetenskapliga rådgivningen, ökade fiskemöjligheter för torsk i västra Östersjön. Överenskommelsen innebär även att fritidsfiske efter torsk i västra Östersjön regleras på EU-nivå. För torsken i östra Östersjön hade Internationella havsforskningsrådet (ICES) fortfarande inte kunnat lämna en analytisk beståndsanalys. Detta försvårar förvaltningen. I väntan på att ICES kan presentera MSY-råd sänktes fiskemöjligheterna för torsk i östra Östersjön i enlighet med försiktighetsansatsen. Torskfisket begränsades också

under östra torskens huvudsakliga lekperiod. Även annat än fiskeri påverkar torskens situation och det är viktigt att vara medveten om att effekterna av både klimatförändringar och övergödning ger allvarliga konsekvenser för torsk, men även andra arter i Östersjön. När det gäller övriga kommersiella arter i Östersjön, dvs. sill, skarpsill, lax och rödspätta, innebär överenskommelsen för 2019 att fiskemöjligheterna fastställdes i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och att Östersjöplanen tillämpades för de arter som omfattas av den. Överenskommelsen innebär även åtgärder vad gäller felrapportering av lax.

När ICES i maj 2019 presenterade ny rådgivning för det östra beståndet av torsk i Östersjön så kunde rådet, till skillnad från föregående år, grundas på en analytisk beståndsanalys. ICES konstaterar att det östra beståndet av torsk i Östersjön har flera problem, dels är beståndstorleken långt under den nivå som kan producera MSY, dels är tillväxten i beståndet mycket svag. ICES rekommenderade att det inte fiskas på det östra torskbeståndet under 2020. Mot bakgrund av beståndssituationen lyfte Sverige som ordförande för det regionala fiskeforumet för Östersjön (Baltfish) möjligheten för kommissionen att vidta extraordinära åtgärder för kraftigt minskat fiske av östlig torsk redan 2019. I juli fattade kommissionen beslut om sådana åtgärder för resterande del av 2019.

Fiskemöjligheterna för Västerhavet (Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt, Atlanten), Medelhavet samt för vissa vatten utanför EU omfattar ett stort antal kvoter, dels EU-interna, dels de som härrör från regionala fiskeriförvaltningsorganisationer eller genom avtal med tredje länder. I december 2018 fastställdes fiskemöjligheterna för 2019 på nivåer som innebär ytterligare steg mot att uppnå målsättningen i den gemensamma fiskeripolitiken. För 2019 ökade antalet kvoter som fastställdes enligt maximal hållbar avkastning från 53 till 59 av 79 bestånd med analytisk rådgivning i Västerhavet. För TAC:er där Sverige har fiskemöjligheter i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt fastställdes således en majoritet enligt MSY. Däremot beräknas endast ett fåtal bestånd i Medelhavet och Svarta havet fiskas i enlighet med MSY. För 2019 fattades även beslut om en fortsatt begränsning i fiskeperiod för ål. Genom bl.a. Sveriges påverkan gäller begränsningen nu inte

bara yrkesfiske efter vuxen ål utan alla ålens livsstadier samt fritidsfiske och omfattar därmed också alla EU:s vatten i Nordostatlanten. Även för Medelhavet finns nu en liknande reglering. För de kommersiella arterna i de fyra största sjöarna där yrkesfiske bedrivs är beståndssituationen generellt god och bedöms vara oförändrad jämfört med tidigare år.

Från och med den 1 januari 2019 finns en skyldighet i samtliga EU-vatten att landa alla fångster av arter som omfattas av fångstbegränsningar. Undantag för arter med hög överlevnadsgrad samt vissa fångster av mindre betydelse har införts i EU:s regelverk efter gemensamma rekommendationer från berörda medlemsstater.

I december 2018 antogs rådets förordning (EU) 2018/1977 av den 11 december 2018 om öppnande och förvaltning av autonoma unions-tullkvoter för vissa fiskeriprodukter för perioden 2019–2020. Med tullkvot avses tullfrihet eller nedsatt tull som beviljats för en viss importvolym för en viss tid. Förordningen reglerar 28 tullkvoter varav flera är viktiga för svensk beredningsindustri och i och med regeringens förhandling kunde de nödvändiga kvoterna för svensk beredningsindustri säkerställas inkl. en ny kvot för kräftstjortar.

I juni 2019 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1241 om bevarande av fiskeresurserna och skydd av marina ekosystem genom tekniska åtgärder. Förordningen etablerar ett nytt ramverk för regler om fiskeredskap och andra regler för fiskets bedrivande, i syfte att skydda ungfisk samt känsliga arter och livsmiljöer och säkerställa förenlighet med EU:s havsmiljödirektiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi). Det nya ramverket innebär ökade möjligheter att anpassa regelverket på regional nivå samt att utveckla mer selektiva och skonsamma fiskemetoder.

Regeringen prioriterar också att ökad hållbarhet uppnås i det globala fisket, vilket bl.a. drivs i pågående WTO-förhandlingar om förbud mot fiskesubventioner som bidrar till ett ohållbart fiske. Enligt mål 14 i Agenda 2030 om hav och marina resurser ska ett beslut fattas senast vid nästa WTO-ministerråd i Kazakstan i juni 2020. EU:s position i WTO-förhandlingarna kan

påverkas av förhandlingarna om den nya havs- och fiskerifonden.

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken finns ett omfattande regelverk för fiskerikontroll. En revidering av detta regelverk förhandlas för närvarande inom EU. Det riskbaserade angreppssätt som Havs- och vattenmyndigheten införde nationellt under 2016 har fortsatt att utvecklas. Arbetssättet ger en möjlighet att hålla hög kvalitet samtidigt som insatser och resurser kan fokuseras där de ger mest nytta. För 2018 utpekades åtta riskkategorier där målet var att öka regelefterlevnaden. För sju av dessa har regelefterlevnaden ökat under 2018. Under året stoppades inga svenska kvoter på grund av att de var uppfiskade. Det totala kvotutnyttjandet uppgår till 86 procent. Under året har även arbetet fokuserat på att minimera den manuella hanteringen genom att få in fler av fiskets aktörer i det elektroniska rapporteringsflödet.

För att förbättra kontroll av fångst och konsumenternas behov av säkrare information om fångsten och dess ursprung har Havs- och vattenmyndigheten utvecklat ett nationellt spårbarhets-system i enlighet med EU:s kontrollförordning. Under året har infasningen av systemet skett i nära dialog med berörda aktörer. Det är ca 300 aktörer som bedöms beröras av kravet. Alla har inte haft förutsättningar att påbörja sin rapportering och märkning vid årsskiftet utan det kommer ske en successiv infasning av aktörer under det första halvåret 2019.

Utvecklingen för det svenska yrkesfisket har fortsatt samma tendenser – minskande fångstvolym, ökande fångstvärde och minskat antal fartyg. Det totala förädlingsvärdet per heltids-ekvivalent har fortsatt ökat för 2017. Utvecklingen av förädlingsvärdet skiljer sig dock markant åt mellan olika fisken. För de mindre fartygen som fiskar med passiva redskap och de minsta trålarna fortsätter utfallet att vara i stort oförändrat jämfört med föregående år. Den stora ökningen i förädlingsvärde har främst skett för de större trålarna som inkluderar det pelagiska fisket, dvs. aktiva fartyg över 24 meter. Även för fiskberedningsindustrin ses en fortsatt ökad omsättning. Priset på den svenska landade fångsten sätts huvudsakligen utifrån priset på världsmarknaden gällande pelagiska arter. Arter som fiskas på mer lokala kustnära bestånd har inte lika stor korrelation med världsmarknaden. Här tillkommer påverkan av inhemska marknads-

krafter och konsumentbeteende baserat på uppfattningar om bestånds- och miljösituationer. Dessa effekter är mer påtagliga för de arter som fiskas av de lokala fiskarna, dvs. det småskaliga fisket. För insjöfisket har en bra beståndsutveckling och god prisutveckling för framför allt gös, medfört ett ökat förädlingsvärde över tid. En stor del av det svenska insjöfisket går på export då sötvattensarter ger ett högt värde på den europeiska marknaden.

Yrkesfisket domineras av män, ca 92 procent av samtliga anställda. Cirka 80 procent av samtliga anställda är 40 år eller äldre och en fjärdedel är äldre än 64 år.

Inom ramen för det nationella handlingsutrymmet genomför Havs- och vattenmyndigheten en successiv översyn av fiskereglerna. Under 2018 har ostkusten hanterats i syfte att stärka åtgärdsarbetet för kustvatten, vikar och skär, vilket inkluderar fredningsområden för fisk som en del av marint områdesskydd.

År två av systemet med årliga överlåtbara fiskemöjligheter för bottenlevande (demersala) bestånd vilket infördes 2017 har utvärderats av Havs- och vattenmyndigheten. Utvärderingen visar på att det skett en ökad användning av mindre selektiva redskap och ett lågt nyttjande av flera kvoter samt att överlåtelser inte skett i önskad omfattning. Havs- och vattenmyndigheten har därför gjort vissa justeringar inför 2019 års fiske. Det har varit möjligt att bevilja åtta nyetableringar under 2018.

Arbetet med införande av fiskeregleringar i marina skyddade områden sker havsområdesvis där Havs- och vattenmyndigheten håller i samordningen av arbetet, inklusive samråd för att införa nödvändiga bevarandeåtgärder för att nå målet till 2020. Enligt myndighetens senaste kartläggning bedrivs bottentrålning i ett fåtal av de drygt 300 marina skyddade områden som finns i svenska vatten och länsstyrelserna har bedömt att regelverket för bottentrålning kan behöva ses över i ett tjugotal områden. I områden utanför trålgränsen innebär detta att ändrade bestämmelser behöver antas inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik.

Nuvarande områden av riksintresse för yrkesfisket bestämdes 2006. Den pågående havsplaneringen har aktualiserat behovet av att göra en översyn som planeras vara klar hösten 2019 i syfte att följa havsplaneringens tidslinje.

Produktionsvolymen av matfisk och musslor i vattenbruk har under ett flertal år minskat. Under

2016 ökade dock såväl produktion som värdet. För 2017 har försäljningsvärdet fortsatt att öka för både matfisk och sättfisk även om produktionsvolymen för matfisk minskat något. Antal sysselsatta har i motsats mot tidigare år minskat relativt betydande för 2017. Andelen kvinnor inom vattenbruket är dock fortsatt ca 18 procent. Odlingar med kombinationsverksamhet kan ingå i båda kategorierna i tabell 2.20.

Tabell 2.20 Produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta i vattenbruk

	2017	2016	2015
Produktion (ton)			
Matfisk	12 834	13 451	10 752
Sättfisk	924	860	1 073
Försäljningsvärde (mnr löpande priser)			
Matfisk	521,0	487,0	344,6
Sättfisk	83,9	67,5	78,9
Antal odlingar			
Matfisk	69	64	103
Sättfisk	98	56	118
Antal sysselsatta			
Kvinnor	63	85	75
Män	301	384	336

Källa: Statistiska centralbyrån.

Inom ramen för livsmedelsstrategin har finansiering avsatts för att genomföra handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk. En halvtidsutvärdering av handlingsplanen har skett under 2018 som visar på att de domar från mark- och miljödomstolen som ifrågasätter öppen kassodling kommer ha omfattande effekter på matfiskodling med denna teknologi. Halvtidsutvärderingen visar även att finansieringen inte varit tillräcklig och varit omöjlig att hitta för större projekt.

Havs- och fiskeriprogrammet

För att redovisa resultat och bedöma hur havs- och fiskeriprogrammet bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor kommer följande indikatorer och bedömningsgrunder att användas:

- de resultatindikatorer som framgår av tabell 2.21
- utvärderingar i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport

2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Dessutom genomför utvärderingssekreteriatet vid Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.

Havs- och fiskeriprogrammet startades i november 2015. Hittills har 527 ansökningar beviljats stöd, vilket motsvarar ca 779 miljoner kronor. För åtgärderna som hunnits slutföras redovisas resultatet i tabellen nedan. Samtidigt ger analysen av de uppgifter som finns med i ansökningarna gällande icke slutförda åtgärder fortsatt ge en fingervisning om förväntat resultat varför även prognosen redovisas nedan i tabellen.

Tabell 2.21 Havs – och fiskeriprogrammets genomförande

Indikatorer	Förväntade resultat utifrån beviljade ansökningar	Resultat från slutförda projekt	Mål
Förändring av oönskade fångster (ton)	-7	-531	2 300
Förändrad vattenbruksproduktion (ton)	115	3403	3 975
Antal projekt inom datainsamling och kontroll	32	49	452
Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling	80	22	300
Antal projekt inom saluföring och bredning	35	51	98
Förändrad areal skyddade områden (km ²)	146	57	1 000

Källa: Jordbruksverket.

För närvarande förhandlas ett förslag till förordning om europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) för perioden 2021–2027. Syftet med förslaget är att ange ramarna för hur medlen från unionens budget, under nästa programperiod, ska riktas till stöd för EU:s gemensamma fiskeripolitik, unionens integrerade havspolitik och unionens internationella åtaganden inom världshavsförvaltningen.

Jakt- och viltförvaltning

För att redovisa resultat och bedöma hur jakt- och viltförvaltning utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet används följande indikatorer:

- Viltstammarnas utveckling
- Omfattning av viltskador
- Antal viltolyckor i trafiken.

Regeringen avser återkomma om mer långsiktiga indikatorer utifrån Naturvårdsverkets utvärdering av strategin för svensk viltförvaltning (viltstrategin).

Naturvårdsverkets arbete utgår från viltstrategin. Forskningsinsatser är en förutsättning för en utveckling av viltförvaltningen och Naturvårdsverket beviljar medel till projekt som ska bidra till det.

Naturvårdsverket arbetar kontinuerligt med olika verktyg för att främja att forskningsresultaten blir kända och kommer till användning i viltförvaltningen. Även Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund bidrar med kunskapsspridning i frågor om praktisk viltförvaltning.

Samverkan mellan olika aktörer är centralt för en väl fungerande viltförvaltning. Naturvårdsverket har ökat sin samverkan med många olika aktörer inom svensk viltförvaltning för att diskutera möjligheter och utmaningar för förvaltningen utifrån aktörernas olika uppdrag och verksamheter i syfte att skapa samsyn och förtroende. Myndigheten håller även i de nationella råden för klövviltsförvaltning och rovdjursförvaltning samt Storfågelforum, som syftar till att utveckla arbetet med populationsövervakningar, förvaltning och det skadeförebyggande arbetet för de större fågelarterna vilka åsamkar skada på gröda.

Intäkterna från lösta statliga jaktkort utgör den enda finansieringen till viltvårdsfonden. Med anledning av de, under senare år, minskande antalet lösta statliga jaktkort gav Naturvårdsverket i uppdrag åt Sveriges lantbruksuniversitet och Umeå universitet att utreda orsakerna. En slutsats i rapporten är att normen att betala jaktkort bör förstärkas. Naturvårdsverket har sedan årsskiftet infört de första administrativa åtgärderna som föreslogs i rapporten. Effekten av detta kommer följas upp löpande under kommande år.

Uppskattningsvis finns i dagsläget ca 300 000 vildsvin i Sverige. För andra arter såsom rådjur och älg bedöms stammarna stabila, medan stammarna för kron- och dovhjort bedöms ökande då stammarna sprider sig och förtätas. Detta kan dock variera såväl lokalt som regionalt. Stora fåglar som exempelvis grågås, sångsvan och trana fortsätter att öka och vitkindad gås har ökat markant, vilket regionalt och lokalt orsakar stora skador på lantbrukets grödor. Enligt inventeringsresultat 2019 fanns 300 vargar i Sverige, att

jämföra med 305, 355 respektive 415 individer 2018, 2017 och 2016. För att stammen ska ha gynnsam bevarandestatus behövs 300 individer och att minst en invandrad finskrysk varg reproducerar sig varje femårsperiod. Järvpopulationen uppskattas till 522 individer vilket ligger under 600 som är järvens referensvärde för gynnsam bevarandestatus. För lodjur behövs minst 870 individer för gynnsam bevarandestatus och vid den senaste inventeringen fanns ca 1 220 individer. Antalet familjegrupper av lo har dock minskat.

Täta och/eller stora viltstammar kan medföra skador inom såväl skogs- som jordbruk samt orsaka olyckor på väg och på spårbunden trafik. Ersättning för skador erhålls från anslaget 1:7 *Ersättning för viltskador m.m.* Enligt Sveriges lantbruksuniversitets viltskadestatistik för 2018 utbetalades 12,7 miljoner kronor i stöd till åtgärder som förebygger skador av skyddat vilt och i ersättning för sådana skador. Ersättning för förekomst av rovdjur inom renskötselområdet erhålls från anslaget 1:22 *Främjande av rennäringen m.m.* Under 2018 utbetalades drygt 58 miljoner kronor i rovdjursersättning samt till förebyggande åtgärder inom rennäringen.

När det gäller begränsningar för utfodring av vilt pågår ett flertal initiativ från myndigheter och organisationer och regeringen följer dessa aktörers initiativ. Bl.a. har Svenska Jägareförbundet preciserat utfodring när det gäller mängd och typ av foder genom Handlingsplan vildsvin samt nya råd för utfodring som tagits fram vintern 2018/19. Även av Skogsstyrelsens nya viltskadepolicy, version 2.0, framgår att vilda hjortdjur inte ska utfodras för att möjliggöra viltbestånd som överstiger det antal som landskapet kan bära utifrån det foder som växer inom området.

Fram till 2015 var det totala antalet trafikolyckor med vilt inblandat relativt oföränderligt, nära 47 000 olyckor med de anmälningspliktiga arterna. Sedan 2016 har olyckorna med vilt ökat. Under 2018 uppgick antalet till 63 750 olyckor. Det är klövvilt (bl.a. vildsvin och rådjur) som är inblandade i de flesta olyckorna. Under 2018 var antalet trafikolyckor med rådjur inblandade 46 985, vilket var en ökning på drygt 1 100 olyckor jämfört med 2017. Trafikolyckor med vildsvin inblandade var 6 938 under 2018, vilket är drygt 850 fler än 2017.

De ändrade villkoren för upplåtelse av småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen och

på renbetesfjällen, i syfte att förbättra möjligheterna att balansera jakttrycket i dessa känsliga områden, har gällt sedan småviltsjakten 2017/18. Enligt berörda länsstyrelser har jakttrycket avtagit påtagligt, såsom regeringen avsett. I enlighet med detta har även inbetalda inträngsersättningar och viltvårdsavgifter minskat.

Analys och slutsatser

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att de initiativ som tagits inom livsmedelsstrategin främjar utvecklingen mot en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet. Utifrån de indikatorer som följer utvecklingen av livsmedelsstrategin går det ännu inte att dra några mer långtgående slutsatser av regeringens arbete på grund av kort tidsperiod. Många av de projekt som har beviljats inom handlingsplanen för livsmedelsstrategin pågår t.o.m. 2019.

Regeringen kan konstatera att konkurrenskraften har försämrats i livsmedelskedjan mellan åren 2011–2017, framför allt i primärproduktion och livsmedelsindustri. Regeringen avser fortsätta bedriva ett arbete kring förenklingsinsatser i livsmedelskedjan, såsom likvärdiga livsmedelskontroller i hela landet och digitalisering av tillståndsprocesser. Genom att förenkla processen för efterlevnad av regler, för mottagaren, kan sektorn utvecklas och konkurrenskraften för företagen stärkas och bör därför fortgå. Baserat på den fördjupade analys och utvärdering angående villkoren i livsmedelskedjan som genomförts under året konstaterar regeringen att lönsamheten skulle kunna stärkas.

Förenkling av regelverk och framför allt identifiering av tillväxthämmande regler är viktiga åtgärder för jordbrukets fortsatta utveckling och konkurrenskraft. Fortsatt uppföljning av analyser inom ramen för livsmedelsstrategin när det gäller bland annat tillståndsprövning och markfrågor är nödvändigt i sammanhanget.

För en långsiktig konkurrenskraftig livsmedelsproduktion behöver dessutom jordbrukets förmåga att hantera nya utmaningar som t.ex. extrema vädersituationer, vilka kan förväntas bli vanligare med ett förändrat klimat, öka.

Ett aktivt arbete i förhandlingarna av den gemensamma jordbrukspolitikerna och utformning av den nationella strategiska planen är viktiga förutsättningar för livsmedelskedjans utveckling.

Det är angeläget att utforma politiken på ett sätt som, inom en sammantaget minskad ram, skapar förutsättningar att nå ökad konkurrenskraft, ökad miljö- och klimatambition, ökad marknadsorientering samt begränsar de administrativa kostnaderna för genomförandet av politiken för såväl myndigheter som stödmottagare. En viktig del är att i förhandlingarna driva ökad flexibilitet, så att obligatoriska miljövillkor kan anpassas för att möta regionala och lokala utmaningar. Systemet för sanktioner och kontroller av obligatoriska villkor behöver förenklas.

En höjd miljö- och klimatambition förutsätter att en tillräckligt stor budgetmässig andel av den andra pelaren avsätts för riktade miljö- och klimatåtgärder. Därutöver verkar regeringen för en förenkling av politiken. Regeringen bedömer att den nya genomförandemodellen har potential att leda till verklig förenkling.

Att utveckla GJP är även viktigt för att möta EU-gemensamma miljö- och klimatåtaganden, FN:s hållbarhetsmål, de nationella miljömålen, FN:s konvention för biologisk mångfald, Parisavtalets mål och för att understödja en övergång till en biobaserad ekonomi.

It-utveckling och en ökad ärendehantering inom landsbygdsprogrammet är viktiga orsaker till de ökade administrationskostnaderna inom GJP. Det finns dock stora skillnader mellan länen, särskilt med avseende på projekt- och företagsstöd. Skillnader i handläggningskostnader beror bland annat på ett ärendes omfattning och komplexitet medan avstånd till kontrollobjekt påverkar kostnaden för kontroller. Regeringen anser att det finns behov av ökad samordning mellan länsstyrelserna för att öka effektiviteten i stödadministrationen.

Direktstödet har i dagsläget stor betydelse för jordbrukets inkomster, i synnerhet i bygder med sämre produktionsförutsättningar. Torkan under 2018 innebar lägre inkomster och högre utgifter för många jordbrukare och direktstödet uppfyllde då sitt syfte som ett viktigt inkomststöd.

Landsbygdsprogrammet visar nu generellt en god måluppfyllelse. Siffrorna över beviljat respektive utbetalat stöd följer i stort sett framtagna riktvärden, men inom varje unionsprioritering ingår delåtgärder som visar en mer splittrad bild. Fortsatt arbete är nödvändigt för att säkerställa att utbetalningarna av jordbrukarstöd går enligt plan samt att eftersläpande stöd betalas ut så tidigt som regelverket tillåter.

För att vända den negativa utvecklingen av jordbruksproduktionen i norra Sverige har regeringen tidigare förstärkt det nationella stödet. Syftet var att säkerställa att jordbruksverksamheten kan behållas i enlighet med Sveriges anslutningsfördrag till EU. I den nuvarande programperioden för landsbygdsprogrammet finns det en viss gränsdragningsproblematik som är kopplad till kartan för det nationella stödet och fördelningen av övergångsstödet för perioden 2016–2019. Det finns därför skäl att se över utformningen av det nuvarande stödet, inklusive kartan inför kommande programperiod för att säkerställa rimliga stödnivåer i så hög utsträckning som möjligt samtidigt som en betungande administrativ börda för myndigheterna begränsas. Regeringen har lämnat ett uppdrag till Jordbruksverket att se över stödområdesindelningen för det nationella stödet och kompensationsstödet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2019.

Regeringen konstaterar att arbetet med att förbättra jordbrukets miljöeffektivitet behöver fortsätta. Sett till en längre tidsperiod har jordbrukets negativa miljöeffekter i många avseenden minskat. Samtidigt har jordbruksproduktionen varit relativt stabil. Det betyder således en förbättrad miljöeffektivitet och tecken på en s.k. frikoppling av jordbruksproduktion från negativ miljöpåverkan.

Det är dock inte möjligt att mellan enskilda år dra några mer långtgående slutsatser vad gäller jordbrukets miljöpåverkan. Detta då utsläppen från jordbruket inklusive användning av växtskyddsmedel beror på många faktorer, t.ex. årsmån och vad som produceras.

De pågående förhandlingarna om en ny gemensam jordbrukspolitik är viktiga. Detta gäller inte minst för effektiviteten i de åtgärder som är riktade mot jordbrukets klimat- och miljöutmaningar samtidigt som tillväxt och konkurrenskraft främjas. Det finns dock även andra styrmedel med kopplingar till övrig klimat- och energipolitik som påverkar jordbrukssektorns miljöeffektivitet. Dessa behandlas närmare under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Metangasreduceringsstödet har varit ändamålsenligt utformat. I den utvärdering som Jordbruksverket har gjort konstaterar verket att produktionen av biogasen i stödet inte överkompenseras gentemot andra energikällor.

När det gäller det engångsstöd för produktion av biogas som infördes 2018 kommer Jordbruksverket att utvärdera detta under hösten 2019.

Myndigheternas kontroll av djur och livsmedel

Förklarande orsaker till de stora skillnaderna i länsstyrelsernas måluppfyllelse och effektivitet i djurskyddskontrollen kan vara flera, t.ex. att antalet anmälningsärenden har ökat, nya arbetsuppgifter för länsstyrelserna och resurstillgång. I det intensifierade arbetet med att likrikta kontrollverksamheten har Rådet för djurskyddskontroll en viktig roll.

Utifrån en samlad bedömning av redovisade och pågående arbeten konstaterar regeringen att livsmedelskontrollen fortsätter att utvecklas i en positiv riktning och insatserna för en ökad effektivisering och tydligare styrning fortsätter. Inom ramen för livsmedelsstrategin pågår flera insatser för att höja kompetensen i livsmedelskontrollen vilka förväntas ge effekt de närmaste åren. Det bedrivs ett aktivt utvecklingsarbete för att öka likvärdigheten i kontrollen och ett arbete har inletts för att mäta effekterna av det pågående arbetet. Samtidigt genomförs livsmedelskontrollen fortfarande inte i tillräcklig omfattning eller på ett riskbaserat sätt hos alla kommunala kontrollmyndigheter. Det är viktigt att poängtera att detta gäller en mindre andel av alla kontrollmyndigheter men att det är avgörande ur ett likvärdighetsperspektiv att detta problem åtgärdas. Att bemanningsproblem är en avgörande orsak bakom vissa kommunala kontrollmyndigheters svårigheter att utföra kontroll i tillräcklig omfattning är väl etablerat. Ökad samverkan mellan kommuner kan vara ett effektivt verktyg för att komma åt dessa sårbarheter. Länsstyrelsernas kontroll av livsmedel och foder inom primärproduktionen sker fortfarande i mycket låg omfattning. Länsstyrelsernas resurser begränsar idag kontrollens förutsättningar att utvecklas.

Nuvarande system med nedsättning av avgifterna för slakterikontrollen bidrar till sänkta kostnader för landets slakterier och vilt-hanteringsanläggningar. Avgiftssystemet är dock komplicerat och inte förenligt med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel som

ska börja tillämpas från december 2019. Ett nytt avgiftssystem behöver därför tas fram.

Stärka skyddet av dricksvatten

En förstärkning av den nationella samordningen på dricksvattenområdet ger förutsättningar för en utvecklad styrning och samordning av dricksvattenrelaterade frågor för att åtgärda de brister som Dricksvattenutredningen konstaterade i betänkandet En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32). Klimatförändringarna samt erfarenheter från de senaste årens torka och vattenbrist visar på behovet av att långsiktigt arbeta med åtgärder för att förebygga risker och säkerställa planeringen för dricksvattenförsörjningen i ett förändrat klimat.

Hållbar animalieproduktion – djurhälsa och djurskydd

Djurhälsoläget i Sverige är fortsatt gott. En viktig faktor för att upprätthålla det goda djurhälsoläget är att det finns en väl fungerande veterinärorganisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och tillgång till djursjukvård i hela landet dygnet runt. Jordbruksverket, som har i uppdrag att säkerställa tillgången till veterinärer där privata alternativ saknas, måste ges förutsättningar att fullfölja sitt uppdrag. Tack vare det goda djurhälsoläget är användningen av antibiotika till djur låg i Sverige. Den låga och ansvarsfulla användningen kan också tillskrivas ett proaktivt samarbete mellan regeringen, myndigheter, näringen och intresseorganisationer.

En ny modernare djurskyddslagstiftning bidrar till att säkerställa ett gott djurskydd och att främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Inom EU och på internationella arenan är regeringen fortsatt aktiv i arbetet att stärka djurskyddet.

Fiskeripolitik och vattenbruk

Regeringen menar att EU:s gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske. Det innebär att även fortsatt kommer ett omfattande arbete med genomförandet att krävas, avseende framför allt anpassning av regelverk för exempelvis redskap och fiskerikontroll som en följd av landningsskyldigheten samt fastställande av kvoter och totalt tillåtna fångstmängder enligt maximal hållbar avkastning (MSY). Arbetet med att införa fiske-regleringar i marina skyddade områden och andra anpassningar av fångstmetoder fortsätter för att säkerställa förenlighet mellan fiskeripolitiken och miljölagstiftningen. Utöver att säkerställa ett

biologiskt och socioekonomiskt hållbart fiske behöver fiskresursernas livsmiljö förbättras för att säkerställa välmående marina ekosystem inklusive deras fiskbestånd (se utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård).

Havs- och fiskeriprogrammet

Den försenade starten för havs- och fiskeriprogrammet begränsar fortfarande möjligheten att analysera resultat och dra slutsatser om programmets genomförande. Analysen av de slutförda ärendena visar dock att utvecklingen mot de uppsatta målen är positiv även om det är långt till målen på vissa områden. I syfte att förbättra förutsättningar för att programmets mål ska kunna uppnås beslutade regeringen om programändringar under 2018. Bland annat justerades vissa mål och medel omfördelades till åtgärder med låg grad av måluppfyllelse.

Jakt- och viltförvaltning

Naturvårdsverkets arbete utifrån viltstrategin innebär att viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Många viltstammar fortsätter att öka eller kvarstår på en hög nivå. Klövvilt och stora fåglar ger i dag skador på jord- och skogsbruk som lokalt kan bli mycket stora. Även rovdjuren orsakar skador och andra problem för bland annat rennäringen och tamdjursägare. De stora viltstammarna påverkar även antalet trafikolyckor där vilt är inblandat. De skador som viltet orsakar är ett stort problem och regeringens ser det som angeläget att fortsatt arbeta med åtgärder som kan begränsa skadorna. Viltförvaltningen ska aktivt bidra till att förebygga skador och andra problem. Även ett samarbete mellan olika aktörer är viktigt för att finna åtgärder för att begränsa skador som orsakas av vilt.

Regeringen anser att de stora rovdjuren ska ha långsiktigt livskraftiga stammar, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomiska hänsyn tas.

Konsument och marknad

Målet för det strategiska området Konsument och marknad är:

- Konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl

fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Livsmedelsindustrin

Förädlingsvärdet i livsmedelsindustrin som helhet ökade med 22 procent mellan 2008 och 2015. På en mer detaljerad nivå framgår att förädlingsvärdet ökade mer i vissa delar av livsmedelsindustrin, t.ex. drycker och tobak.

Antalet livsmedelsföretag ökade mellan 2016 och 2017 med 2,9 procent, från 4 150 företag till 4 270 företag.

Konkurrensverket har inom ramen för livsmedelsstrategin kartlagt och analyserat förhållanden som begränsar konkurrensen inom den svenska livsmedelskedjan. Konkurrensverkets slutsats är att koncentrationen på dagligvarumarknaden är fortsatt hög, men gör bedömningen att konkurrensen på marknaderna för handel och produktion av livsmedel huvudsakligen fungerar väl och att konsumenterna har goda förutsättningar att göra aktiva och väl-informerade val. Myndigheten lämnar ett antal åtgärdsförslag som kan förbättra konkurrensen i livsmedelskedjan och som sammanfattningsvis går ut på att öka tillgängligheten på attraktiva butikslägen för nya aktörer och att mer resurser ges till offentliga upphandlingar så att fler anbud kan tas emot från små och lokala aktörer. Konkurrensverket har i sitt uppdrag även kommit fram till att de svenska villkoren för primärproducenterna behöver harmoniseras gentemot övriga länder i EU, förslagsvis genom att Sverige verkar för att motsvarande höga krav införs även i andra EU-länder. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Livsmedelsexport

Riksdagen har ställt sig bakom det som miljö- och jordbruksutskottet anfört om att underlätta och främja livsmedelsexport och tillkännagett detta för regeringen (bet. 2016/17: MJU23 punkt 33, rskr. 2016/17:338). Av utskottets betänkande framgår att utskottet vill göra det enklare för livsmedelsföretagen att exportera och marknadsföra sig i andra länder. Utskottet anser att det finns ett behov av ett än tydligare främjandeuppdrag med särskild tyngdpunkt på att göra det enklare för livsmedelssektorn att ta sig in på nya och befintliga marknader och för att lyckas med detta, anser utskottet att den livsmedelsspecifika

kompetensen hos Sveriges export- och investeringsråd behöver öka och näringen få en tydligare position i marknadsföreningen av Sverige. Vidare, anför utskottet, är det av stor vikt Sveriges export- och investeringsråd tillhandahåller information till livsmedelsföretag om tillvägagångssätt likväl som om potentialen och mervärdet i att förädla produkter för export.

Under 2017 och 2018 presenterade regeringen en förstärkt satsning på svensk livsmedelsexport med fokus på små och medelstora företag. Satsningen på livsmedelsexport omfattar sammanlagt elva åtgärder och syftar till att öka den svenska livsmedelsexporten. Sveriges export- och investeringsråds livsmedelsexportprogram Try Swedish förlängdes. Programmets aktiviteter och utformningen av kommunikationsinsatser beslutas av näringslivet, vilket innebär att näringen har en tydlig position i marknadsföreningen av Sverige. För att öka den livsmedelsspecifika kompetensen har tre heltidstjänster inrättats som livsmedelsexportansvariga på potentiella tillväxtmarknader. För att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig har en analys av exportpotentialen i olika livsmedelskategorier tillsammans med livsmedelsbranschen genomförts. Analysen är ett viktigt verktyg för att öka företagets möjlighet att ta sig in på nya och befintliga marknader. En av näringen efterfrågad satsning på export av ekologiska livsmedel har genomförts med konkreta aktiviteter för att positionera Sverige. Dessutom har ett regionalt exportprogram för livsmedelsföretag påbörjats och löper på som tillhandahåller information om potentialen med livsmedelsexport och som gör det enklare att ta sig in på nya marknader. För att ytterligare förenkla för livsmedelsföretag att exportera har Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att underlätta för export av livsmedel och jordbruksvaror genom att finansiera den verksamhet som innebär att svenska anläggningar blir godkända för export till tredje land. Inom Regeringskansliet anställdes en nationell exportsamordnare för livsmedelssektorn med uppgift att, i samarbete med näringslivet, arbeta för att fler livsmedelsföretag kommer ut på export. Under 2017 lanserades Team Sweden Livsmedel. Det är en samverkansplattform där företag, myndigheter och aktörer inblandade i livsmedelsexport kan arbeta för att utveckla och öka den svenska livsmedelsexporten och som syftar till att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera. Livsmedelsverket

har fortsatt sitt arbete för att göra det enklare att ta sig in på nya marknader med information till företag om bl.a. regler exempelvis genom verkets upplysningstjänst, nya webbaserade import- och exportguider och ett nyhetsbrev till livsmedelsföretagare. Även Sveriges export- och investeringsråd, Kommerskollegium och Jordbruksverket har under året väglett livsmedelsföretag vid exporttekniska frågor. Genom dessa åtgärder anser regeringen att tillkännagivandet om att underlätta och främja livsmedelsexport i punkt 33 är slutbehandlat.

Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att riksdagen ställer sig bakom det utskottet anför om främjande av livsmedelsexport (bet. 2017/18:NU11 punkt 8, rskr. 2017/18:197). Riksdagen framhåller vikten av att pågående exportprogram och andra åtgärder inom ramen för livsmedelsfrämjandet når små och medelstora företag i hela landet, även de som inte exporterar, för att därigenom lyfta fram svensk matkultur och svenska råvaror och ytterligare främja svensk livsmedelsexport. I detta sammanhang anförde utskottet att det kan finnas behov av att inhämta mer information om de små och medelstora icke-exporterande företagens kännedom om exporttjänsterna och om orsaken till att dessa företag inte exporterar.

Samtliga satsningar som presenteras i redovisningen av åtgärderna med anledning av riksdagens tillkännagivande om att underlätta och främja livsmedelsexport riktas till små och medelstora företag. Merparten av svensk livsmedelsindustri befinner sig på landsbygden. Därför riktas också dessa aktiviteter, i nära samarbete med näringslivsrepresentanter och branschföreningar, till små och medelstora företag över hela landet. Cirka en procent av svenska livsmedelsföretag är stora företag, därför är det naturligt att arbeta med insatser mot små och medelstora företag för att öka svensk livsmedelsexport. Det regionala exportprogrammet hos Sveriges export- och investeringsråd är en ytterligare aktivitet för att få regional spridning i åtgärderna och identifiera företag med outnyttjad kapacitet. Regeringen har även en nära dialog med Sveriges export- och investeringsråd om hur fler små och medelstora företag kan exportera mer och anser att det i nuläget inte finns behov av att inhämta ytterligare information om de icke-exporterade företagens kännedom om exporttjänsterna och om orsaken till att de inte exporterar. Inom ramen för Sveriges export- och

investeringsråds exportprogram Try Swedish för små och medelstora livsmedelsföretag genomfördes 34 aktiviteter under 2018. 321 företag medverkade och av dessa är flera företag med i två eller fler aktiviteter, varför antalet unika företag som medverkat uppgår till 233 stycken. Det är en ökning jämfört med 2017 då 151 unika företag deltog. Regeringen anser att tillkännagivandet i punkt 8 är slutbehandlat.

Under 2018 ökade värdet av den totala exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter, undantaget vidareexporten av norsk fisk med 3 procent och uppgick till drygt 50 miljarder kronor.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder i syfte att främja Sveriges export av livsmedel och jordbruksprodukter. Livsmedelsverket startade under 2018 138 ärenden rörande exportgodkännande, i jämförelse med 101 exportärenden 2017. Det är en ökning med 37 procent och innebär att fler företag har tagit möjligheten att exportera. Livsmedelsverket har fortsatt sitt uppdrag att, i samråd med Jordbruksverket, inrätta ett samverkansforum för myndighetsarbetet med att öka livsmedels- och jordbrukssektorns marknadstillträde i tredje land. Regeringen har under året lyft fram svenska exportintressen inom ramen för EU:s förhandlingar om bilaterala handelsavtal. EU:s handelsavtal med Norge om mindre bearbetade jordbruksprodukter trädde i kraft den 1 oktober 2018 och innebär förbättrade förutsättningar för export av bland annat vissa typer av griskött, nötkött och fjäderfäkött samt ost och korv från EU till Norge. EU:s frihandelsavtal med Japan trädde i kraft den 1 februari 2019 vilket innebär ökat marknadstillträde för svenska exportintressen.

Under 2018 presenterade Sverige och Finland en gemensam avsiktsförklaring för en ökad livsmedelsexport som innebär ett konkret samarbete med gemensamma aktiviteter på utlandsmarknaden liksom ett ökat utbyte av information och erfarenheter på myndighetsnivå.

Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

För att redovisa resultat och bedöma hur arbetet med att främja medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Konsument och marknad kommer följande indikatorer att användas:

- Antalet utbrott av zoonoser hos djur och människor

- Andelen kycklingar med campylobacter.

Många infektioner som drabbar människor är zoonoser, dvs. smittor som kan överföras mellan djur och människor. Exempel på livsmedelsburna zoonoser är magtarminfektionerna campylobacter, salmonella, listeria och ehec. Att minska risken för livsmedelsburna utbrott är angeläget främst ur folkhälsosynpunkt eftersom de flesta livsmedelsburna zoonoser inte har någon negativ inverkan på djuren.

I början av 2018 skedde ett stort utbrott av salmonella hos katter. Fler fall än någonsin tidigare rapporterades, totalt 1 185 fall hos 1 757 provtagna katter. Under början av 2019 har fortsatt många katter smittats, framför allt katter från Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län. Småfåglar är den troliga smittkällan. Fynden av salmonella hos livsmedelsproducerande djur var få under 2018. Fall hos småfåglar, hundar och människor har påvisats men på normal nivå.

Antalet fall av ehec-smitta hos människor i Sverige var 2018 det högsta någonsin och uppgick till 892. Under sommaren skedde ett av de största ehec-utbrotten i Sverige med 116 fall. Smittkällan har inte kunnat fastställas men då personer insjuknat i olika delar av landet är det sannolikt en livsmedelsburen smitta. Lokalt kan smittan även ha spridits från person till person via badvatten. Antalet personer som smittades av listeria under 2018 ökade något jämfört med 2017, från 81 fall 2017 till 89 fall 2018. Sett i ett längre tidsperspektiv ses en långsamt uppåtgående trend i Sverige. Flera faktorer bidrar troligen till ökningen, men en faktor anses vara en ökad konsumtion av ätfärdiga produkter. Under 2018 rapporterades 26 inhemska fall av Hepatit E, ett virus som i första hand anses ha zoonotiskt ursprung. Det är första gången sedan 2012 som antalet minskade.

Andelen smittade slaktkycklingflockar med campylobacter uppgick 2018 till 8,7 procent, vilket är långt under genomsnittet i EU som var 34,5 procent.

Tabell 2.22 Slaktkycklingflockar med campylobacter

Procent	2016	2017	2018
Andel slaktkycklingflockar med campylobacter	15,2	10,7	8,7

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt.

Under perioden augusti 2016 till juni 2017 pågick det hittills största utbrottet av campylobacter bland personer i Sverige. Orsaken var kontaminerat kycklingkött. Under 2018 rapporterades totalt 8 132 fall i Sverige, jämfört med 10 608 fall 2017 och 11 021 fall rekordåret 2016. Det är det lägsta antalet fall på fem år och minskningen ses både bland fall smittade i Sverige och i utlandet.

En av de största riskfaktorerna för sjukdom och för att dö i förtid är ohälsosamma matvanor. Under perioden har Livsmedelsverket inom ramen för uppdraget att ta fram och sprida kunskapsstöd kring mat och måltider som fall-prevention, och uppdraget att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten, utarbetat förslag till kostråd för kvinnor och män över 65 år. Livsmedelsverkets kompetenscentrum för måltider i vård, skola och omsorg har reviderat råd för bra måltider i skolan samt råd för måltider i äldreomsorgen. Livsmedelsverket har även kartlagt offentliga måltider i landets kommuner. Kartläggningen visar att andelen kommuner med politiskt antagen måltidspolicy för skolan har ökat från 45 procent 2011 till 84 procent 2018. Även andelen kommuner med liknande styrdokument för måltider i förskolan och äldreomsorgen ligger på över 80 procent. Nio av tio kommunala måltidspolicyer hänvisar till Livsmedelsverkets råd om offentliga måltider. Fysisk aktivitet och bra matvanor behandlas även inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Upphandlingsmyndigheten har sedan 2016 haft i uppdrag att förstärka kompetensen på området offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster hos upphandlande myndigheter samt hos leverantörer. Uppdraget slutredovisades i februari 2019. Myndigheten har genomfört en kompetensförstärkning i form av workshops kring t.ex. användningen av hållbarhetskriterier, lagstiftning och uppföljning samt även genomfört branschdialoger kring bl.a. logistik- och digitala lösningar. Detta har skett på olika platser i landet. Upphandlingsmyndigheten konstaterar i sin slutrapport att livsmedel är ett prioriterat segment, därför kommer myndigheten också framöver att bevaka området. Offentlig upphandling behandlas också inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

Livsmedelsverket redovisade i december 2018 ett uppdrag om förslag till riskhanteringsåtgärder för att hålla nere intaget av energidrycker och

koffein bland barn och unga. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen har inlett arbete med att införa nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation för kött på restaurang och i storhushåll genom att ge Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram underlag för en svensk anmälan till Europeiska kommissionen. Utgångspunkten för uppdraget ska vara den analys av vilka underlag som behöver tas fram inför en anmälan som Livsmedelsverket redovisade i december 2018. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2020.

Internationellt arbete

I samband med det högnivåpolitiska forumet i New York i juli 2019 diskuterades bl.a. mål 13; bekämpa klimatförändringarna, vilket har betydelse för arbetet inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Sverige har en strategi för Sveriges samarbete med FAO för perioden 2018–2021. Under 2018 och 2019 har den följts upp genom att löpande driva prioriteringarna i strategin, med särskilt fokus på vikten av partnerskap med privata sektorn, genom att ta fram en skrift på temat. Skriften presenterades vid ett side-event som Sverige ordnade under Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning och mottogs väl. Den har följts upp både i Sverige och inom FAO. Skriften är även ett led i Sveriges uppfyllande av mål 2 och 17 i Agenda 2030.

Sverige har sedan länge en internationellt ledande roll i frågan och har fortsatt arbetat aktivt med att stärka FAO:s roll i kampen mot AMR, bl.a. genom att arrangera seminarier på ambassaden i Rom och på FAO för att uppmärksamma den svenska modellen vad gäller god djurhållning. Sveriges lantbruksuniversitet har haft i uppdrag av FAO att bidra med kompetensutveckling i Balkan, Östeuropa och Centralasien.

Under 2018 valdes Sveriges biträdande representant vid FAO till ordförande för FAO:s Råvarukommitté, CCP. Fler länder och en större andel av de fattigaste länderna är idag beroende av råvaruhandel för mer än 60 procent av sina inkomster. Genom ordföranderollen i Råvarukommittén har Sverige bl.a. bidragit till att uppmärksamma behovet av åtgärder för att minska de råvaruberoende utvecklingsländernas sårbarhet mot extrema prisfluktuationer. Sverige har också verkat för att öka medlemsländernas delaktighet i och kunskap om CCP:s arbete.

Likadant har Sverige bidragit till en god utveckling genom sitt engagemang i de internationella råvaruorganisationerna, i synnerhet i den Gemensamma råvarufonden.

Genom ett aktivt deltagande 2018 i FAO:s kommittéer för jordbruk, skogsbruk, fiske och råvaror har Sverige kunnat driva på för ett hållbart brukande av dessa resurser, som ett bidrag även till tryggad livsmedelsförsörjning.

Som ett led i Svenska FAO-kommitténs uppdrag att tillgängliggöra FAO:s statistik och analyser har kommittén till svenska översatt delar av FAO:s globala rapporter 2018 om jordbruk och skogsbruk, om fiske och om den globala handeln med jordbruksråvaror samt om den globala situationen när det gäller tryggad livsmedelsförsörjning.

För att belysa vikten hållbara investeringar i lantbruk i utvecklingsländer som ett bidrag till ekonomisk utveckling och tryggad livsmedelsförsörjning anordnade Svenska FAO-kommittén 2018 ett rundabordssamtal för företag, finansiella institutioner och civilsamhällesorganisationer.

För att bidra till en mer transparent och öppen världshandel har Sverige fortsatt deltagit i arbetet inom de globala standardiseringsorganisationerna för växtskydd, djurhälsa och livsmedel.

Inom den Gemensamma Råvarufonden (CFC) ledde Sverige under 2018 och 2019 som vice ordförande OECD-länderna i arbetet. Fonden har en viktig roll på råvaruområdet i att bistå utvecklingsländer, främst Minst utvecklade länder (MUL-länder), i att stärka deras livsmedelsproduktion på ett hållbart sätt, förbättra produktionsmetoder och öka diversifiering samt främja en hållbar ekonomisk utveckling.

Inom de internationella råvaruorganisationerna (ICB) hade Sverige också 2018 och 2019 förtroendeposition i Internationella organisationen för tropiskt timmer (ITTO). Arbetet fortsatte i samtliga organisationer och EU och Sverige tog en aktiv del i arbetet. Inte minst de låga priserna på främst kaffemarknaden, som lett till stora problem för många småodlare i världen, har stått i fokus för arbetet. EU har också, bl.a. med stöd av Sverige, initierat en översyn av röstfördelning och avgifter i den Internationella Sockerorganisationen, vilket arbete fortsätter 2019.

Under det svenska ordförandeskapet i Nordiska Ministerrådet 2018 har man inom Ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) fokuserat

på Agenda 2030 med särskild inriktning på digitalisering som verktyg. Sverige har hållit två ministermöten, varav ett extrainsatt den 19 september i Stockholm mot bakgrund av de extrema väderförhållandena med torka och bränder under sommaren 2018. Det ordinarie ministermötet ägde rum den 26–27 juni i Haparanda/Torneå, delvis med en gemensam politisk diskussion med Ministerrådet för regionalpolitik, och präglades i hög grad av frågor rörande gränsregionalt samarbete, bioekonomi och digitalisering. Vid ministermötet fattades bl.a. beslut om ett strategiskt bioekonomiprogram för Norden. Efter beslut på ett extrainsatt ministermöte har två arbetsgrupper tillsatts för att följa upp 2018 års torka och skogsbränder på jordbruks- respektive skogsområdet. Ett arbete har också bedrivits rörande kol i mark kopplat till klimatåtgärder.

Sverige anordnade också under ordförandeåret en nordisk konferens på temat blå bioekonomi med fokus på nya produkter och tjänster, producerade utifrån ett hållbart perspektiv. En annan konferens inom Good Governance fokuserade på den nordiska fiskeriförvaltningen. Det svenska ordförandeskapet arrangerade vidare ett seminarium om hållbar produktion och konsumtion kopplat till livsmedelssektorn. Syftet var att diskutera den omställning som livsmedelsystemen i de nordiska länderna står inför, för att bli mer hållbara. Sverige arrangerade även ett gemensamt möte för strategi- och expertgrupperna för antibiotikaresistens där bland annat miljöaspekter och infektionsförebyggande arbete togs upp. Detta var ett samarrangemang mellan MR-FJLS och Ministerrådet för Socialpolitik.

Nordiskt genresurscenter (NordGen) är de nordiska ländernas gemensamma institution för bevarandet av växt- och djurgenetiska resurser. Institutionen, med huvudkontor i Alnarp, har haft stora utmaningar de senaste åren på grund av eftersatt underhåll och bristande kapacitet i att hantera en omfattande back-log av fröer. Under 2018 har arbete inletts med en process för byggande av ett nytt hus tillsammans med Akademiska hus. Sverige kunde vid det ordinarie ministermötet i Haparanda/Torneå bekräfta att Sverige även för framtiden kommer att stå för den då betydligt högre lokalkostnaden. Sverige har under sitt ordförandeskap aktivt arbetat för att lösa NordGens ekonomiska problem, vilket bland annat resulterat i beslut om en extraordinär

förstärkning om 2 miljoner danska kronor per år av NordGens budget under en femårsperiod.

Analys och slutsatser

Regeringen gör bedömningen att de redovisade insatserna inom det strategiska området Konsument och marknad bidrar till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet.

Livsmedelsindustrin och livsmedelsexport

För att livsmedelssektorns konkurrenskraft ska stärkas är det viktigt att företagen fortsätter att arbeta målmedvetet med samverkan, digitalisering, hållbarhet, kompetens och innovationskraft. Sveriges export av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling sedan EU-inträdet.

För att öka den svenska livsmedelsindustrins exportdeltagande kan det offentliga främjandet spela en viktig roll. Genom att samla svenska företag i gemensamma satsningar, sprida marknadskunskap och exportkompetens samt matcha svenska erbjudanden med behov och efterfrågan i omvärlden kan exporten öka och fler företag internationaliseras. En viktig del i ett effektivt statligt främjande är ett nära samarbete med branschen för att skapa så ändamålsenliga verktyg och aktiviteter som möjligt. Där kan exempelvis åtgärder som Team Sweden Livsmedel spela en stor roll i att öka utbytet mellan det offentliga och näringslivet. En rad olika typer av offentliga åtgärder påverkar villkoren i den internationella handeln med jordbruksprodukter och livsmedel och stärker svenska livsmedelsföretags förmåga och möjlighet att exportera. Av stor betydelse för tillträdet till flera tredjelandsmarknader är åtgärder som vidtas för att skydda människors, djurs och växters liv och hälsa, liksom olika typer av tekniska regler, t.ex. märknings- eller förpackningskrav. För att den svenska tredjelandsexporten av livsmedel och jordbruksvaror ska utvecklas väl är det viktigt att myndighetsarbetet för att hantera denna typ av åtgärder, regler och krav bedrivs på ett effektivt och samordnat sätt. Samverkan mellan svenska myndigheter, tillsammans med livsmedelsbranschen, är centralt för ett framgångsrikt arbete. Det är inom små och medelstora företag som regeringen bedömer att flera av framtidens exportsuccéer kommer att finnas, och det är främst där som majoriteten av framtidens nya arbetstillfällen kommer att skapas. Att dessa företag växer och internationaliseras är

avgörande för att den svenska livsmedelsproduktionen ska bli mer konkurrenskraftig. De exportfrämjande åtgärder som har genomförts har bidragit till att öka möjligheten för små- och medelstora företag att nå nya exportmarknader.

Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

Bra matvanor är grundläggande för en god och jämlik hälsa. Utvecklingen av de offentliga måltiderna, som t.ex. måltiderna i förskola och skola samt även i äldreomsorgen, är fortsatt viktiga verktyg i arbetet att förbättra matvanor och bidra till en god folkhälsa, samt höja kunskapsnivån på matområdet.

Kompetensen hos upphandlande myndigheter och leverantörer vad gäller offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster har förbättrats. Regeringen konstaterar att genomförda insatser har gett positivt resultat och att det i nuläget inte finns skäl att följa upp med ytterligare åtgärder på detta område.

Genom gällande regler om obligatorisk ursprungsmärkning av vissa färdigförpackade livsmedel och den frivilliga ursprungsmärkningen ”Från Sverige”, som fått stort genomslag, finns goda möjligheter för konsumenten att få reda på ursprung för många färdigförpackade livsmedel i dagligvaruhandeln. På restaurang och i storkök är det dock inte lika enkelt att få kännedom om ursprunget.

Det svenska ordförandeskapet i Nordiska Ministerrådet var ambitiöst och måste anses som framgångsrikt, då uppsatta mål, som ökat fokus på digitalisering och FN:s hållbarhetsmål, väl uppnåddes. Att Sverige under ordförandeskapet med kort varsel kunde anordna ett extrainsatt ministermöte inom MR-FJLS med anledning av sommarens extremväder innebar att ett starkt nordiskt samarbete för att öka jordbrukets och skogsbrukets resiliens kunde initieras.

Kunskap och innovation

Målet för det strategiska området Kunskap och innovation är:

- Stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen av hur kunskaps- och innovationssatsningar bidrar till målet för utgiftsområdet och det strategiska området Kunskap och innovation används initialt följande indikator:

- Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning.

Investeringar i forskning och utveckling är en indikator som belyser viljan och förutsättningarna att utveckla näringslivets innovationsförmåga. Denna indikator ingår i innovationsranking av länder enligt den s.k. Bloombergrankingen. I Jordbruksverkets rapport (2019:4) finns indikatorn nedbruten på livsmedelssektorn och som ett av flera mått på innovation. År 2015 var forsknings- och utvecklingskostnaderna i livsmedelssektorn 0,27 procent av omsättningen, 2016 var den 0,26 procent och 2017 var den 0,27 procent. Jämförelse med andra sektorer ligger investeringarna på en låg nivå. Denna indikator kommer följas över tid.

Under 2018 fick Tillväxtverket fortsatt finansiering för att stödja och underlätta bildandet av samverkansarenan för livsmedelssektorns företag och aktörer. Samverkansarenan ska bidra till att höja innovationskapaciteten i sektorn och säkra en långsiktig kompetensförsörjning, i syfte att öka konkurrenskraften för företag i livsmedelssektorn. Samverkansarenan lanserade etableringen av Sweden Food Arena den 24 maj 2018.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har under 2018 inom ramen för forskningsprogrammet för livsmedel beviljat medel för bibliometriska analyser, forskningsöversikter, utlysning om maten och människan, medel för nyttiggörande av resultat från tidigare forskning inom livsmedel och under 2019 ökad rörlighet mellan akademi och praktik. Formas har därtill utsett en nationell kommitté för forskningsfinansiärer i syfte att samordna och stärka forskningen inom livsmedelskedjan. Under 2019 har denna kommitté arbetat med att ta fram en gemensam forskningsagenda inom området.

Sveriges lantbruksuniversitet har under 2018 etablerat ett kompetenscentrum för växtförädling i samverkan med näringen. I samverkan med näringen har sex projekt beslutats under året som gemensamt ska bidra till bl.a. en ökad tillgång på växtsorter för konkurrenskraftig och hållbar

jordbruks- och trädgårdsproduktion i hela landet. Doktorander kommer också anställas och knytas till kompetenscentrumet.

Jordbruksverket har i sin rapport av regeringsuppdraget om att förbättra kunskapsöverföring och samverkan i animaliesektorn (N2019/00970) identifierat ett antal brister i systemet samt föreslagit ett antal åtgärder för att stärka en hållbar och konkurrenskraftig animaliesektor. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Sveriges lantbruksuniversitet

Forskning, utbildning och fortlöpande miljöanalys vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bidrar till att uppfylla målen för livsmedelsstrategin och till möjligheten att uppfylla de globala målen för hållbar utveckling.

För att redovisa resultat och bedöma hur satsningarna på utbildning och forskning bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Kunskap och innovation används följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- Antal helårsstudenter
- Antal sökande och antagna
- Prestationsgrad och examinationsfrekvens (antal examinerade individer)
- Andel disputerade lärare
- Vetenskaplig publicering
- Externa medel.

SLU är ett universitet i världsklass. I Quacquarelli Symonds (QS) internationella universitetsranking har SLU avancerat en placering och är nu världens tredje bästa universitet inom jord- och skogsbruksvetenskap.

Antalet helårsstudenter uppgick under 2018 till 3 720 stycken (69 procent kvinnor och 31 procent män) vilket innebär en fortsättning på den sjunkande trenden av antalet helårsstudenter de senaste fem åren. Under perioden 2016–2018 uppgick antalet helårsstudenter till ca 11 200 stycken och SLU nådde därmed inte upp till regeringens mål om 12 000 helårsstudenter för samma period.

Tabell 2.23 Sökande och antagna till högskoleutbildning

	2014	2015	2016	2017	2018
Sökande grundnivå	6 356	5 895	5 746	5 674	5 247
Antagna grundnivå	978	1 050	1 124	998	1 032
Andel kvinnor/män %	68/32	68/32	66/34	67/33	68/32
Sökande avancerad nivå	2 318	2 198	2 829	3 560	4 556
Antagna avancerad nivå	425	411	426	608	701
Andel kvinnor/män %	63/38	64/36	57/43	61/39	60/40

Källa: Årsredovisning 2018 Sveriges lantbruksuniversitet.

Även den sjunkande trenden av antalet behöriga sökande till program som börjar på grundnivå fortsätter. Antalet ansökningar och antagna studenter till program på avancerad nivå fortsätter att öka.

Endast ett fåtal utbildningar har en könsfördelning inom intervallet 40–60 procent. Söktrycket varierar kraftigt mellan SLU:s utbildningar och ungefär hälften av alla ansökningar görs till djursjukskötare- och veterinärutbildningarna. Totalt sett minskade antalet studenter vid SLU vilket är oroande mot bakgrund av att utbildningarna är angelägna för den nationella kompetensförsörjningen. SLU har initierat ett projekt med visionen om att fördubbla antalet studenter till 2027 (i förhållande till nivån 2017). I projektet ingår flera åtgärder, bland annat att skapa attraktivare utbildningar och lärar- och forskarkarriärer samt att utveckla campus- och lärmiljöerna. Projektet är relativt nystartat och det är för tidigt att utvärdera effekten av åtgärderna. Tendensen med sjunkande söktryck är generell bland lärosätena. Den rådande högkonjunkturen har gjort att fler personer väljer arbete framför studier.

Tabell 2.24 Prestationsgrad läsåren 2014–2018

Procent

	2014	2015	2016	2017	2018
Totalt	92	92	90	89	91
Kvinnor	93	93	92	89	92
Män	91	91	87	86	89

Källa: Sveriges lantbruksuniversitet.

Prestationsgraden, dvs. helårsprestation per helårsstudent, har ökat totalt sett (både på grund- och avancerad nivå) jämfört med 2017. Prestationsgraden på SLU:s utbildningar ligger i nivå med utbildningar inom andra områden med hög prestationsgrad nationellt sett. Antalet examinerade individer har minskat de senaste åren och totalt examinerades 735 studenter 2018

(73 procent kvinnor och 27 procent män). Av de studenter som examinerades på grundnivå 2018 var 74 procent kvinnor och 26 procent män (baserat på 593 studenter och 760 examina). Av de studenter som examinerades på avancerad nivå var 68 procent kvinnor och 32 procent män (baserat på 88 studenter och 88 examina).

Antalet aktiva forskarstudenter har minskat de senaste fem åren. SLU hade 547 aktiva forskarstudenter 2018 (2017: 568 stycken) varav 56 procent kvinnor och 44 procent män. Antalet nyantagna forskarstudenter har dock ökat de senaste fyra åren, från 78 stycken 2015 (54 procent kvinnor och 46 procent män) till 130 stycken 2018 (52 procent kvinnor och 48 procent män). Antalet forskande och undervisande personer ökade med 72 årsarbetare jämfört med 2017 (totalt 1 554 stycken 2018 varav 48 procent kvinnor och 52 procent män. Antalet disputerade lärare var 976 stycken (42 procent kvinnor och 58 procent män) 2018 vilket är en ökning med 60 personer jämfört med 2017.

Könsfördelningen bland SLU:s professorer under 2018 var 31 procent kvinnor och 69 procent män. Under 2017–2019 har SLU ett mål för könsfördelningen bland nyrekryterade professorer om 51 procent kvinnor. Under 2018 har 19 professorer anställts, varav 6 är kvinnor och 13 är män. För att SLU ska nå upp till rekryteringsmålet vid periodens slut måste andelen kvinnliga professorer öka under 2019.

SLU uppvisar goda resultat när det gäller vetenskaplig publicering. Forskare vid SLU publicerade drygt 1 700 artiklar och kunskapsöversikter (reviews) under 2018 vilket är en ökning med cirka fem procent jämfört med 2017. Den största andelen publikationer var inom områdena ekologi och miljövetenskap. 72 procent av publikationerna hade internationella medförfattare. Motsvarande andel för tio år sedan var 53 procent.

Efter några år med relativt små förändringar av omfattningen av den externa finansieringen så har den ökat med 16 procent jämfört med 2017 och utgör därmed 52 procent av de totala intäkterna till forskning och utbildning på forskarnivå 2018.

SLU har i uppdrag att bedriva fortlöpande miljöanalys. Arbetet är organiserat i tio tematiska program som genererar information kopplat till miljö kvalitetsmålen. SLU spelar en viktig roll för leverans av miljödata som ansvariga myndigheter behöver för sin redovisning av de nationella miljömålen.

Dessutom finns Artdatabanken som en del av fortlöpande miljöanalys. Artdatabanken har ett stort erkännande internationellt och samarbetar globalt om artinformation.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) möjliggör forskning för hållbar utveckling, där Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, tillsammans med de nationella miljö kvalitetsmålen är viktiga som sorterings- och prioriteringsgrund.

Rapporten *Forskning för Agenda 2030* färdigställdes under året av Stockholm Environment Institut, SEI, på uppdrag av Formas. Agenda 2030 är en integrerad del av Formas internationella strategi och en viktig utgångspunkt i framtagandet av forskningsagendorna för klimat och hållbart samhällsbyggande som färdigställdes under 2018.

Resultatredovisning för Formas verksamhet lämnas i utgiftsområde 20 avsnitt 4 Miljöforskning. Anslag för finansiering till stöd till forskning finns i utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och i utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Under 2018 betalade Formas ut totalt 1,5 miljarder kronor sammanlagt i forskningsstöd som beviljats i utlysningarna och direktutbetalningar enligt regleringsbrev. Den procentuella fördelningen mellan ansvarsområden påvisar att miljöforskning är störst och har ökat från 42 till 45 procent följt av areella näringar som minskat från 34 till 30 procent och samhällsbyggande 25 procent. Projekten som forskningsrådet finansierar är dock ofta relevanta för flera av Formas ansvarsområden. SLU, som under 2018 mottog 25 procent av de beviljade medlen, är fortfarande den största bidragsmottagaren.

Analys och slutsatser

Regeringen gör bedömningen att de redovisade insatserna inom det strategiska området Kunskap och innovation bidrar till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet.

Åtgärderna som vidtagits gällande kunskap och innovation genom livsmedelsstrategins handlingsplan syftar till att ge verktyg för en förbättrad beställarroll och bättre samordning i livsmedelskedjan och för att identifiera forsknings- och

innovationsbehoven. Nya och utvecklade initiativ för behovsmotiverad forskning kan tas med start från ett mer utförligt kartlagt kunskapsläge med utgångspunkt från de synteser som görs i Formas regi, och rapporter från uppdrag som givits under handlingsplanen för livsmedelsstrategin. Kunskapsutveckling och innovationer sker ofta genom stegvisa, upprepade och långsamma processer som bygger på tidigare resultat.

Utbildning och forskning inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgör, tillsammans med den fortlöpande miljöanalysen vid SLU, medel för ett hållbart nyttjande av naturresurserna, där hög kompetens, nya forskningsrön och spridning av dessa är av största vikt.

Miljö- och jordbruksutskottet har i sitt betänkande (prop. 2018/19:1, 2018/19:MJU2, rskr 2018/19:113) uttryckt önskemål om att regeringen redovisar en analys av tänkbara orsaker till det minskade antalet aktiva forskarstudenter. Storleken på kullarna av forskarstudenter förändras också över tid. Perioder med färre nyantagna forskarstudenter (i SLU:s fall perioden 2013–2016) innebär färre aktiva forskarstudenter de efterföljande åren. SLU:s analyser tyder också på att genomströmningen har förbättrats vilket har medfört att antalet aktiva forskarstudenter blivit färre.

SLU:s utbildningar återspeglar de könsbundna yrkesval som finns i samhället. Arbetet med jämställdhetsintegrering fortsätter och studentrekrytering är ett av tre områden som SLU identifierat som ett viktigt utvecklingsområde. SLU har avsatt medel för fortsatt arbete med jämställdhetsintegrering. Regeringen bedömer att SLU:s arbete med att öka attraktiviteten för sina utbildningar är av stor vikt för sektorns framtid.

Andelen av Formas stöd till forskning som kategoriserats till området areella näringar har minskat från 34 till 30 procent och kan ses som en effekt av en större ökning av anslaget 2:2. *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.*

2.5.4 Skog

För att redovisa och bedöma resultaten för utgiftsområdet, med avseende på skogspolitikens två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet, används följande indikatorer:

- Tillväxt, avverkning och återväxtåtgärder
- Röjning
- Skog och vilt i balans
- Skydd mot skadeinsekter m.m.
- Miljöhänsyn
- Skydd och bevarande av skogsmark
- Skogsbrukets klimatnytta.

Tillväxt, avverkning och återväxtåtgärder

Den årliga tillväxten på produktiv skogsmark, som inte är formellt skyddad, är 119 miljoner skogskubikmeter. Det totala virkesförrådet på produktiv skogsmark är omkring 3,1 miljarder skogskubikmeter. Den totala bruttoavverkningen uppgick 2018 enligt skogsstyrelsens preliminära beräkning till ca 93 miljoner skogskubikmeter. De senaste fem åren har avverkningsnivån varierat mellan 91 och 93 miljoner skogskubikmeter. Detta är historiskt höga nivåer och beror på en fortsatt hög efterfrågan på svenska skogsprodukter i kombination med stora investeringar i ökad produktionskapacitet inom skogsindustrin under de senaste åren. I den senaste skogliga konsekvensanalysen som redovisades av Skogsstyrelsen 2015 beräknades den högsta hållbara avverkningsvolymen under innevarande period 2010–2019 till omkring 95 miljoner skogskubikmeter per år enligt scenariot Dagens skogsbruk som baseras på dagens förutsättningar och villkor. För perioden 2020–2029 uppgår motsvarande beräkning till 95–100 miljoner skogskubikmeter per år. Den beräknas där efter öka successivt i takt med att nettotillväxten ökar, framför allt på grund av klimatförändringar, upp till 120 miljoner skogskubikmeter per år under 2100–2109. Scenarierna utgår från att klimatförändringar innebär en förlängd vegetationsperiod och varma vintrar vilket antas gynna skogens tillväxt. Ökad frekvens och omfattning av skador från växtskadegörare, skogsbränder och storm samt blötare skogsmark kan dock påverka tillväxten negativt och föra med sig stora kostnader, vilket inte ingår i beräkningen.

Skogstillståndet i den svenska skogens är ur ett skogshushållningsperspektiv gott. Virkesförrådet på skogsmark domineras av tall och gran som utgör ca 40 procent vardera. Det framtida skogstillståndet som exempelvis virkesförrådets utveckling, trädslagssammansättning, åldersstruktur, skogstyper och andelen gammal respektive äldre lövrik skog kommer påverkas av

vårt framtida behov av virkesråvara, miljöambitioner och skogens betydelse för att motverka klimatförändringar.

Sedan 90-talet har lövträd ökat med ca 53 procent och utgör i dag 18 procent av det totala virkesförrådet på produktiv skogsmark.

Skogsstyrelsen bedömde i konsekvensanalysen 2015 att det under perioden 2020–2029 finns möjlighet att öka användningen av grenar och toppar (grot), från avverkningar från dagens nivå på ca 10 TWh till 30 TWh. Störst potential finns i Norrland. Uttag av grot innebär risker för bl.a. biologisk mångfald, minskad framtida produktionsförmåga och ökad försurning. Skogsstyrelsen har, i ljuset av uppskattat potential rörande uttag av grot och risker förknippade med detta, under 2018 reviderat sina rekommendationer för skogsbränsleuttag och kompensationsåtgärderna i samband med uttag av biobränsle. Nya rekommendationer förväntas antas under 2019. Resultaten av de skogliga konsekvensanalyserna innehåller stor osäkerhet, speciellt i ett längre tidsperspektiv.

Skogsstyrelsen har under 2018 och 2019 fortsatt sitt arbete med en samverkansprocess om en förbättrad skogsproduktion med syfte att öka tillväxten inom ramen för skogspolitikens jämställda mål.

Regeringen har under 2018 gett Skogsstyrelsen och SLU i uppdrag att uppdatera, utveckla och tillhandahålla digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata (N2019/01449/SK).

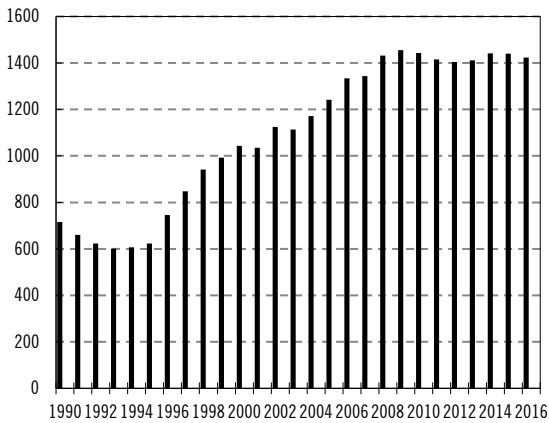
Andelen föryngrad areal som bedömts godkänd enligt skogsvårdslagen visar en fortsatt positiv utveckling. Andelen godkända föryngringar av planterad areal är 92 procent, följt av sådd och naturlig föryngring på 87 procent. 84 procent av föryngringsytorna planteras och trenden för naturlig föryngring är vikande och är nu nere på 11 procent. Totalt sett i landet är andelen markberedd areal 89 procent av planterad areal och 62 procent av naturligt föryngrad mark.

Röjning

Den årliga röjningsarealen har trendmässigt ökat sedan mitten på 90-talet, men verkar under de senaste åren ha stabiliserat sig och ligger nu enligt Riksskogstaxeringen, som genomförs av SLU, på ca 255 000 hektar per år. Arealen med bedömt omedelbart röjningsbehov ligger kvar på en fortsatt hög nivå, drygt 1,4 miljoner hektar, se diagram 2.11 nedan.

Diagram 2.11 Areal med omedelbart röjningsbehov

Tusen hektar

Anm: Avser femårsmedelvärden.

Källa: Riksskogstaxeringen, Sveriges lantbruksuniversitet.

Skog och vilt i balans

Naturvårdsverket har fått i uppdrag (N2018/05544/FJR) av regeringen att lämna förslag till hur riksdagens målsättningar om en livskraftig älgstam av hög kvalitet som är i balans med betesresurserna och en produktionsanpassad älgjakt kan konkretiseras och göras uppföljningsbar. Inom ramen för uppdraget har Naturvårdsverket tillsammans med Skogsstyrelsen tagit fram måltal för att åstadkomma en tolerabel skadesituation i skogen.

De flesta av landets älgförvaltningsområden inventeras vartannat år. Resultaten visar på mycket omfattande skador, särskilt i södra Sverige. Bland annat har viltskadorna på ungskog av tall ökat. Årsskadorna på tall är i dag 15 procent i Götaland och i övriga landet 12 procent, att jämföras med måltalet 5. På mer än 90 procent av de inventerade ytorna har rönn, sälg, asp och ek svårt att växa upp till fullstora träd. Skadorna på produktiv skog leder bl.a. till ökande plantering med gran, som är osmaklig för älg, på torr mark som egentligen lämpar sig bättre för tall. Följden blir sänkt skogsproduktion, sämre förutsättningar för biologisk mångfald, förändrad landskapsbild och sämre förmåga hos miljön att hålla viltet med föda och livsmiljöer. Skogsstyrelsen arbetar aktivt med rådgivning inom projektet Mera Tall för att vända utvecklingen. Vidare har regeringen, inom ramen för skogsprogrammet, uppdragit åt SLU att uppdatera, utveckla och förenkla befintligt utbildningspaket i adaptiv älgförvaltning (N2018/04160/FJR). Skogsstyrelsen har med stöd av SLU och Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut, (Skogforsk) redovisat en samlad nationell beräkning av kostnaderna för de skador

som viltet orsakar skogsbruket (Skogsstyrelsen, rapport 2019:16). Viltbete på framförallt tallungskog orsakar en årlig tillväxtförlust på 6,4 miljoner kubikmeter, vilket motsvarar ca fem procent av den årliga tillväxten. Sammantaget beräknas viltbetet kosta skogsbruket ca 7,2 miljarder kronor årligen.

Skydd mot skadeinsekter m.m.

Granbarkborren har under 2018 varit ett stort problem i södra Sverige på grund av värmen och torkan. För första gången finns angripen skog som inte har koppling till stormfällning. Totalt uppskattas 2,2 miljoner skogskubikmeter angripen. Förlusterna kan jämföras med de drygt 2 miljoner skogskubikmeter som skadades av bränder 2018. Under året har regeringen via det nationella skogsprogrammet tillfört Skogsstyrelsen 2,2 miljoner kronor för insatser för bekämpning av omfattande angrepp av granbarkborrar.

Med hänsyn till att långa torkperioder kan förväntas även framgent finns behov av att förbättra skogens naturliga kontroll av skadedjur och sjukdomar. Skogsstyrelsen har i sin rapport om skogens ekosystemtjänster – status och påverkan – gjort bedömningen att skogsbruket behöver vidta åtgärder för öka skogens förmåga till sådan ekosystemkontroll.

Miljöhänsyn

Hänsyninventeringar som görs i samband med föryngringsavverkning visar att ingen negativ påverkan sker på 61 procent av de hänsynskrävande biotoperna, en liten negativ påverkan sker på 19 procent och stor negativ påverkan sker på 20 procent.

Mängden död ved har ökat i stora delar av landet. Den totala mängden död ved på produktiv skogsmark är 187 miljoner skogskubikmeter eller 8,3 skogskubikmeter per hektar.

Skogsstyrelsen har ökat sina insatser under 2018 vad gäller hyggesfritt skogsbruk genom att skapa demonstrations- och försöksområden, testat och demonstrerat hyggesfria metoder i bl.a. branta och erosionskänsliga områden samt utbildat utförare av hyggesfria åtgärder. Skogsstyrelsen har även samarbetat med kommuner eftersom hyggesfritt skogsbruk kan vara lämpligt för att upprätthålla rekreationsvärdena i tätortsnära skogar. Under året har Skogsstyrelsen drivit kampanjen Skog med variation där hyggesfria metoder ingår. Vidare har Skogsstyrelsen inom ramen för skogsprogrammet fått i uppdrag att

utveckla rådgivning för ett hållbart skogsbruk (N2019/00843/SK).

Antalet överfarter över vattendrag i samband med föryngringsavverkning har nästan halverats sedan början av 2000-talet. Den senaste uppföljningen visar att på 85 procent av föryngringsavverkningarna sker transport över vattendrag utan att det får negativ påverkan på vattnet. 11 procent får en liten negativ påverkan och 4 procent en stor negativ påverkan. Resultaten är likartade över landet.

Andelen skadade eller grovt skadade kända och registrerade forn- och kulturlämningar har minskat från 20 procent till 13 procent sedan uppföljningen startade 2012. Ytterligare 22 procent har påverkats negativt. De vanligaste skadorna är kör- och markberedningsskador, och nedrisning det som orsakar den vanligaste negativa påverkan. En faktor som försvårar möjligheterna att ta hänsyn till fornämningar och värdefulla kulturmiljöer är avsaknad av inventering eller bristande information om var de är belägna.

I mars 2018 redovisade Skogsstyrelsen till regeringen hur skogssektorns befintliga verktyg kan användas för att bevara och utveckla skogens sociala värden (N2018/02153/SK). En övergripande slutsats var att det skulle ge stora samhällsekonomiska vinster i form av god folkhälsa om fler människor vistades i naturen.

Under 2018 har Skogsstyrelsen fortsatt att utveckla och införa en ny inventering för hänsynsuppföljning som ska ersätta den nu avslutade inventeringen (polytax). Statistiskt säkerställda resultat beräknas kunna presenteras 2021.

Skydd och bevarande av skogsmark

Under 2018 skyddade Skogsstyrelsen 1 921 hektar skogsmark genom biotopskydd och 1 105 hektar skogsmark genom naturvårdsavtal. Därtill har länsstyrelserna under 2018 skyddat ca 30 600 hektar produktiv skogsmark som naturreservat. Skogsstyrelsen har totalt skyddat 63 375 hektar produktiv skogsmark genom biotopskydd och naturvårdsavtal sedan 1993.

Riksrevisioner har påtalat i sin uppföljning av skyddet av skog (RiR2018:17) att en transparent och jämförbar uppföljning och rapportering av målen till riksdagen behövs, samt en ökad samordning av statistiken. Inom ramen för skogsprogrammet har Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SLU och Statistiska centralbyrån (SCB) fått i uppdrag att utarbeta en sammanhållen och

regelbunden statistik om areal skogsmark (N2018/04159/SK, N2019/01826/SMF m.fl.). Uppdraget redovisades i juni 2019 (N2019/02284/SMF). Fortsättningsvis kommer sammanhållen statistik redovisas årligen. Se tabell nedan.

Tabell 2.25 Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, 2018

	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av total skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	1 381 800	2 335 400	6 %	9 %
Frivilliga avsättningar	1 210 100	1 210 100	5 %	4 %
Hänsynsytor	425 900	425 900	2 %	2 %
Improduktiv skogsmark		3 239 500		12 %

Källa: SCB Statistiskt meddelande MI 41 SM 1902.

Av redovisningen framgår att av Sveriges totala skogsmarksareal på 28,0 miljoner hektar är ca 2,3 miljoner hektar formellt skyddad och ca 1,2 miljoner hektar frivilligt avsatt. Därutöver tillkommer ca två procent, 426 000 hektar, produktiv skogsmark, som har avsatts som hänsynsytor vid föryngringsavverkning sedan 1993. Under perioden 1993–2018 har i genomsnitt cirka 17 000 hektar produktiv skogsmark lämnats som hänsyn varje år. Detta motsvarar ca tio procent av den avverkade arealen per år. På senare tid har den årliga arealen hänsynsytor ökat något. I tidigare statistik inkluderades även förväntad hänsyn vid framtida avverkningar. Den nya beräkningsmetoden innebär att den redovisade sammanlagda arealen hänsynsytor har minskat substantiellt jämfört med tidigare års redovisningar. Utöver detta finns totalt 3,5 miljoner hektar improduktiv skogsmark utanför formellt skyddade områden som är undantagen från virkesproduktion. Totalt innebär det att 20,6 miljoner hektar av totalt 28,0 miljoner hektar skogsmark brukas för virkesproduktion och att resterande 7,5 miljoner hektar eller 27 procent av skogsmarken, är undantagen från virkesproduktion. Av den produktiva skogsmarken på 23,5 miljoner hektar är 13 procent formellt skyddad, frivilligt avsatt eller avsatt som hänsynsytor.

Under 2018 har Skogsstyrelsen sammantaget betalat ut ca 318 miljoner kronor som ersättning

till markägare för biotopskydd och naturvårdsavtal. Det är en ökning med drygt 100 miljoner kronor från föregående år (2017).

Nyckelbiotoper utgör områden med höga naturvärden. På nyckelbiotopsrika brukningsenheter har markägare erbjudits formellt skydd motsvarande 1 540 hektar under 2018. Sammantaget under perioden 2016–2018 har Skogsstyrelsen totalt skyddat 3 553 hektar nyckelbiotoper på sådana brukningsenheter. Länsstyrelserna har under 2018 skyddat 1 057 hektar nyckelbiotoper på nyckelbiotopsrika brukningsenheter i form av naturreservat. Det totala målet enligt myndigheternas framtagna strategi för områdesskydd är att skydda 12 500 hektar nyckelbiotoper för perioden 2016–2020.

Regeringen uppdrog 2018 åt Skogsstyrelsen att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper (N2018/03141/SK m.fl.). Under 2018 har Skogsstyrelsen tillämpat och utvärderat den utvecklade metoden för nyckelbiotopsinventering i nordvästra Sverige. Skogsstyrelsen har sedan 1990 registrerat ca 230 000 hektar nyckelbiotop huvudsakligen på små- och mellanskogsbrukets marker. Till detta kommer ca 240 000 hektar registrerade biotoper på storskogsbruket som inventerats i egen regi.

Riksdagen har tillkännagett att det bör säkerställas att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna (bet. 2017/18:MJU17 punkt 1, rskr. 2017/18:216 samt bet. 2018/19:MJU2 punkt 1, rskr. 2018/19:113). Frågorna bereds inom Regeringskansliet. Tillkännagivandena är inte slutbehandlade.

Regeringen beslutade i juni att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att avveckla den utökade nyckelbiotopinventeringen (N2019/02259/SMF). Beslutet togs mot bakgrund av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet).

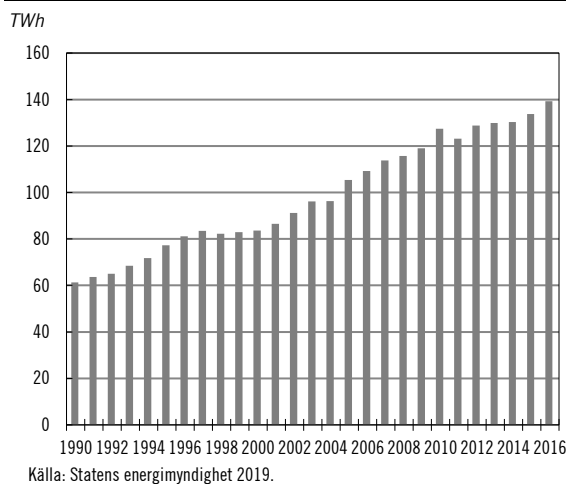
Skogsbrukets klimatnytta

Klimatinsatser inom skogsbruket för att minska de globala klimatförändringarna består dels av att producera bioenergi och förnybara material för att ersätta fossila alternativ, dels av att minska utsläpp av växthusgaser och öka upptag av koldioxid i skog och mark. Bioenergi från de gröna näringarna svarar i dagsläget för en fjärdedel av den svenska energianvändningen varav ca

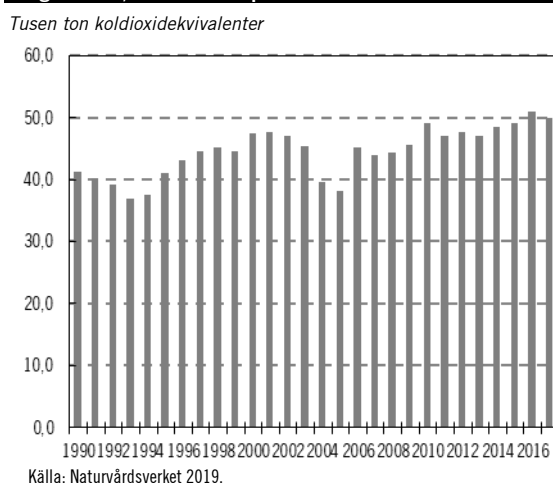
80 procent kommer från skogsbruket, bl.a. grot, och skogsindustrins biprodukter.

Total tillförd mängd biobränsle 2017 var 143 TWh, vilket är en liten ökning från föregående år men mer än en fördubbling jämfört med de 61 TWh biobränslen som tillfördes 1990, se diagram 2.8. Användningen av biobränsle från skogen i fjärrvärme- och elproduktionsanläggningar har ökat sedan 1990 och har stabiliserats på ca 50 TWh de senaste åren till följd av milda vintrar och konkurrens från andra energiråvaror som avfall. Biobränslen utgjorde 62 procent av den tillförda energin för fjärrvärmeproduktion 2016. Användningen av biodiesel som drivmedel har ökat från 2 TWh 2010 till 16,6 TWh 2017 och är det största förnybara fordonsbränslet.

Diagram 2.12 Tillförd mängd bioenergi

Diagram 2.13 Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket, inklusive träprodukter

Skog och skogsmark, inklusive träprodukter, hade 2017 ett nettoupptag på 49,9 miljoner ton koldioxidkvalenter, vilket är 21 procent högre jämfört med 1990, men 2 procent lägre jämfört

med 2016, se diagram 2.9. Nettoupptaget inkluderar stora utsläpp på torvmark från tidigare våtmarker som dikats ut för skogsproduktion. Anledningen till ökningen av nettoupptaget sedan 1990 är främst ökad tillväxt i den svenska skogen, vilket lett till en större differens mellan tillväxt och avverkning än tidigare, trots en fortsatt hög avverkning de senaste åren. Även under 2018 har avverkningen varit fortsatt hög och sannolikt kommer det rapporterade nettoupptaget för 2018 vara i nivå med senare års nivåer.

SLU har inom ramen för skogsprogrammet redovisat uppdrag om nya långtidsscenarier för skogens och skogsmarkens nettoupptag, inklusive träprodukter (N2018/01213/SK). Analyserna i rapporten visar att på kort sikt är det liten skillnad i klimatnytta mellan de olika scenarierna så länge som skogens produktionsförmåga bibehålls samtidigt som skogen inte dör. På lång sikt är hög varaktig produktion viktigt. Analysen pekar på att insatser för att höja skogens tillväxt ger en ökad sammanlagd långsiktig klimatnytta tack vare ökad möjlighet att ersätta fossil energi och fossilbaserade material. Analysen pekar samtidigt på en påtagligt minskad klimatnytta om klimatförändringarna skulle leda till kraftigt ökade skogsskador.

Klimatanpassning

Den nationella strategin för klimatanpassning (prop. 2017/18:163) fastslår mål och en ram för det fortsatta arbetet för klimatanpassning. De sju områden som pekas ut som särskilt angelägna för klimatanpassning rör bl.a. biologiska och ekologiska effekter av ett förändrat klimat samt ökad förekomst av skadegörare och sjukdomar och invasiva arter. Även ras, skred, erosion, översvämning och brister i vattenförsörjning påverkar skogssektorn. Skogsstyrelsen är en av de myndigheter som omfattas av förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete.

Nationellt skogsprogram

Efter regeringens beslut om en strategi och en handlingsplan för skogsprogrammet under vår och sommar 2018 är flera olika uppdrag inom ramen för skogsprogrammet under genomförande.

Skogsstyrelsen har i uppdrag att bistå Regeringskansliet i genomförandet av det nationella skogsprogrammet både nationellt, regionalt och i internationella frågor (N2018/04156/SK; N2018/04157/SK; N2018/04154/SK). Skogsstyrelsen har inrättat en projektorganisation för

skogsprogrammet med regionala samordnare, styrgrupp och externkommunikation som stöd till skogsprogrammets dialogprocess med bl.a. konferens och regional utlysning av projektmedel (N2019/00843/SK). Skogsstyrelsen har i det regionala länsvisa arbetet samarbetat med länsstyrelser, regioner, skogsnäringen och olika offentliga aktörer medverkat till att regionala arbeten med skogsprogram har inletts i länen. Genom utlysning har medel till regionala insatser som stödjer skogsprogrammets vision och mål fördelats. Se även avsnittet Internationellt arbete nedan.

SLU har inom ramen för skogsprogrammet genomfört en rad kommunikationsinsatser bl.a. artiklar, film, seminarier och konferens i syfte att ytterligare synliggöra potentialen för mångbruk av skog. (N2019/00929/SK).

Skogsstyrelsen har inom ramen för skogsprogrammet arbetat för att stärka kvinnor som skogsägare och kvinnor som är verksamma i skogsbruket, i syfte att skapa en jämställd skogssektor. I samband med skogsprogrammets konferens i december 2018 presenterade Skogsstyrelsen ett 30-tal preliminära åtgärdsförslag och inspel från konferensdeltagarna togs till vara till den slutliga rapporten Åtgärder för en jämställd skogssektor lämnades till regeringen i mars 2019.

Metoo-upproppet ”Slutavverkat” och det öppna brevet ”Från hashtag till handling” som studenter vid jägmästarprogrammet har överlämnat till SLU har riktat ljuset på missförhållanden vad gäller jämställdhet inom skogssektorn.

Arbetsmarknadspolitisk satsning skog

Regeringen gav i december 2017 Skogsstyrelsen, Trafikverket, Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning samt länsstyrelserna i uppdrag att bidra till fler enkla vägar till jobb i de gröna näringarna. Satsningen fick namnet Naturnära jobb och hade som syfte att främja sysselsättning av grupper som står långt från arbetsmarknaden och samtidigt tillgodose efterfrågan på arbetskraft med rätt kompetens i näringslivet inom gröna näringar. Resultatet av uppdraget blev bl.a. att 1 625 personer fick anställning på Skogsstyrelsen.

Av de som anställdes på Skogsstyrelsen var 52 procent nya eller relativt nyetablerade i Sverige och övriga var långtidsarbetslösa. De arbetsuppgifter som utförts var främst naturvård och förbättringar för friluftslivet. På grund av torkan

sommaren 2018 fick en del arbetslag också stängsla in tillfälliga beten för att avhjälpa foderbrist.

Skogsbränder

Sommaren 2018 eldhärjades ca 21 000 hektar skogsmark till en volym av 2,1 miljoner skogskubikmeter. I de fyra värst drabbade områdena i Gävleborgs, Dalarnas och Jämtlands län var varje drabbat område var för sig större än någon annan brand under de senaste 30 åren, med undantag för branden i Västmanland 2014. De omfattande skogsbränderna har inneburit omvälvande förändringar och förluster för de som har drabbats. Med anledning av dessa extraordinära händelser har regeringen beslutat om 72 miljoner kronor i stöd till vissa merkostnader efter 2018 års skogsbränder i Gävleborgs, Dalarnas och Jämtlands län. Den samlade bedömningen är att den lokala och regionala marknaden i de tre länen kommer att ha stora svårigheter att ta om hand den brandskadade skogen på grund av brist på skogsentreprenörer, transportörer, lagringsplatser och industrikapacitet. Stöden ska ge skogsägare ökade möjligheter att ta det brandskadade virket till industri. När träd som är begärliga för skadeinsekter tas bort och inte längre kan utgöra yngelplats för insekter, minskar risken för omfattande skadeangrepp på skog. På så sätt bidrar stöden till att skydda intilliggande friska skogar från utbredda insektsangrepp.

Internationellt arbete

Regeringen har förstärkt samverkan med Finland inom ramen för det statsministerledda svenskfinska bioekonomisamarbetet. Exempelvis har under 2018 ett kunskapsseminarium arrangerats i Finland och ytterligare ett planeras till 2020 i Sverige (N2018/04155/SK). Regeringen har även inom ramen för skogsprogrammet gett stöd till Europeiska skogsforskningsinstitutet för arbetet med bl.a. förbättrat kunskapsunderlag för europeiska beslutsfattare (N2018/05713/SK). Inom ramen för skogsprogrammet har även förstärkning av det internationella arbetet skett bl.a. inom det boreala samarbetet och i juni 2018 antogs en ministerdeklaration mellan Sverige, Kanada, USA, Ryssland, Norge och Finland, som har stark forskningsanknytning och fokus på klimat och bioekonomi. (Haparandadeklarationen) (N2019/00843/SK).

Regeringen har genom Sveriges roll inom styrkommittén för Forest Europe gett strategiskt stöd både till vidareutveckling av policysamarbetet kring hållbart skogsbruk i Europa och

EU-gruppens arbete för att etablera en gemensam ståndpunkt om eventuellt fortsatta förhandlingar om det europeiska skogsavtalet.

Inom EU har regeringen också fått gehör för att skogen och hållbart skogsbruk spelar en viktig roll för att uppnå de globala målen för hållbar utveckling i utarbetandet av den gemensamma hållningen vid 13:e session för FN:s skogsforum samt vid FAO skogskommittés 24:e session.

Inom det skogliga EU-arbetet, inklusive genomförandet och utvärderingen av EU:s skogsstrategi (KOM[2013] 659 slutlig/2.), har regeringen fortlöpande bevakat policyutvecklingen på området. Ett viktigt exempel är förhandlingarna om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/841 av den 30 maj 2018 om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inom EU:s klimatramverk till 2030, där regeringen fört fram vikten av att det nationella självbestämmandet i skogsfrågor värnas. Ett annat exempel är förhandlingarna av Europaparlaments och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor med dess hållbarhetskriterier för skogsbaserad bioenergi.

I strategin för det nationella skogsprogrammet har regeringen betonat vikten av att fortsatt värna det nationella självbestämmandet i skogsfrågor. Skogsstyrelsen har inom ramen för skogsprogrammet fokuserat ytterligare på policyutveckling inom EU, strategisk omvärldsbevakning och till att stärka globalt utvecklingsarbete (N2019/00843/SK).

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen även fortsättningsvis ska värna den nationella beslutanderätten över skogsfrågor i samband med arbetet med EU:s skogsstrategi (bet. 2015/16:MJU10 punkt 10, rskr. 2015/16:175) samt att värna det nationella självbestämmandet i skogsfrågor och om den svenska modellen med ett hållbart skogsbruk (bet. 2018/19:MJU8 punkt 21, rskr. 2018/19:147). Med hänvisning till ovanstående åtgärder och inriktning inom EU-arbetet som rör skogsfrågor så anser regeringen att dessa tillkännagivanden är slutbehandlade.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer, utifrån årets resultat och indikatorer, att den befintliga modellen för skogsförvaltningen i huvudsak är anpassad för att uppnå politikens syften. Samtidigt finns det områden som behöver utvecklas.

Regeringen bedömer att det nationella skogsprogrammet behöver utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Programmet ska bygga på skogsvårdslagens två mål om produktion och miljöhänsyn. Särskilt fokus ska läggas på goda villkor för företagande i skogssektorn.

Regeringen bedömer att den regionala aktivitet som skogsprogrammet bidrar till är viktig för att stärka incitament för företagande med skogen som bas. Skogsstyrelsen har i ökad utsträckning bistått regeringen i proaktivt och strategiskt påverkansarbete inom EU och internationellt vilket bidrar till att värna det nationella självbestämmandet över skogsfrågor.

Tillväxten av skog i Sverige är, trots en hög avverkningsnivå, fortsatt högre än avverkningen vilket är bra ur ett virkesförsörjningsperspektiv. De energi- och klimatpolitiska målen förväntas bidra till en ökad efterfrågan på skoglig biomassa. Enligt de färdplaner för fossilfri konkurrenskraft som redovisats inom Fossilfritt Sverige kommer behovet av bioenergi att öka kraftigt inom såväl transportsektorn som inom basindustrin, samtidigt som nya biobaserade produkter ska ersätta befintliga produkter baserade på fossila råvaror. Detta gäller såväl i Sverige som i andra länder. Regeringen menar att det finns utrymme för åtgärder som t.ex. bättre förnygring, växtförädling, röjning, gallring, minskade skador, som kan öka produktionen med små eller inga negativa miljöeffekter. Åtgärder som höjer produktionen i skogen och samtidigt är gynnsamma för biologisk mångfald är av särskilt intresse. I en växande bioekonomi måste ett hållbart uttag av skogsråvara säkras samtidigt som också biologisk mångfald och sociala värden säkerställs. Skogsbruket har en stor påverkan på det svenska landskapet. Ytterligare åtgärder behövs för att nå Levande skogar och andra berörda miljömål.

Ökad röjningsaktivitet är ett viktigt led i arbetet med att höja den avverkningsbara hållbara tillväxten.

Betesskador ses nu även på gran, vilket är ett tecken på att klövviltstammarna inte är i balans med sina foderresurser. Situationen avseende

växtskadegörare i skogen har förvärrats på grund av den torra sommaren 2018. Ett förändrat klimat i kombination med ökad global handel och ökat resande kan innebära än större problem framöver. Situationen gällande granbarkborre kan förvärras snabbt vid torrt och varmt väder och kan innebära förluster av mycket stora värden. Det är viktigt med ett förebyggande arbete för att snabbt reducera skadan av nya utbrott. Genom ny EU-lagstiftning stärks skyddet mot karantänsskadegörare, se vidare avsnittet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Regler och villkor.

Betydande resurser för ersättning till markägare för skyddsvärd skog har under 2018 skjutits till i syfte att uppnå statens ansvar för formellt skydd av 150 000 hektar skogsmark. För att möjliggöra en transparent uppföljning av måluppfyllelsen av etappmålet behövs fortsatt en gemensam samsyn kring vilka arealer som ska tillgodoräknas dess måluppfyllelse såväl beträffande formellt skydd som frivilliga avsättningar. Regeringen bedömer att för att Skogsstyrelsens del av etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden som omfattar formellt skydd av 150 000 hektar skogsmark med höga naturvärden och i behov av formellt skydd nedan gränsen för fjällnära skog ska kunna uppnås behöver ytterligare resurser tillföras.

Klimatförändringarna kan komma att innebära ökade översvämningar, blötare avverkningsförhållanden, ökade stormfällningar, större brandrisk, ökad risk för angrepp av skogsskadegörare och ökade problem med torka. Oförutsedda händelser som stormar och bränder blir allt vanligare och det blir därför viktigt att planera skogsskötseln med rådande klimatförändringar i åtanke. Skogsstyrelsens handlingsplan för klimat Anpassning är en viktig del i arbetet.

Skogsbrukets arbete med ökad hänsyn till kulturmiljöer i samband med skogsbruk fortgår och skadorna minskar. De möjligheter som laserskanning av skogsmark erbjuder bör kunna medföra ytterligare möjligheter att minska skador på fornlämningar och kulturmiljöer.

Regeringen bedömer att det arbete som har utförts inom ramen för Naturnära jobb har varit väl utfört och gett deltagarna värdefulla kunskaper om de gröna näringarna och den svenska arbetsmarknaden.

Det finns en fortsatt risk för skogsbränder vid torrt och varmt väder. En ökad beredskap finns

och den behöver utvecklas kontinuerligt på olika nivåer.

Skogen har en nyckelroll i en cirkulär växande bioekonomi och för ett hållbart samhälle både nationellt och internationellt. Framgångsrikt samarbete i internationella skogsfrågor förutsätter strategisk omvärldsanalys och fortsatt engagemang i nordiska, europeiska och globala processer. Det är fortsatt viktigt att vinna gehör för hållbart svenskt skogsbruk i EU och internationella sammanhang.

2.5.5 De samiska näringarna

För att redovisa resultat och bedöma hur samiska näringar utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet samt det övergripande målet för samepolitiken krävs en utveckling av statistiken. I dagsläget saknas tillförlitlig statistik för att ta fram relevanta indikatorer. För rennäringen används vinterrenhjordens antal, årets slakt och prisutveckling som indikatorer.

Förutom renskötsel utgör samisk besöksnäring, samiskt hantverk, duodji (samisk slöjd och konsthantverk) och småskalig slakteri- och förädlingsverksamhet viktiga samiska näringar. Sametingets arbete utgår från det rennäringenspolitiska handlingsprogrammet och livsmiljöprogrammet Eallinbiras.

Arbete med renbruksplaner fortsätter mellan Skogsstyrelsen, Sametinget och samebyarna. Renbruksplanerna spelar en viktig roll som underlag i samhällsplaneringen. Genom att sammanföra information från planerna med annan information om renskötselns markanvändningsbehov förbättras dialogen med andra markanvändare.

En analys av förra sommarens bränder visar att 31 av 51 samebyar drabbades. Den höga värmen har också medfört att renarna har fått mindre betesro samt att kvaliteten på betet varit sämre samtidigt som kostnaden för utfodring bedöms ha ökat med 55 procent. Även kostnaden med anledning av cesiumhalter i renköttet bedöms öka med ca 18 procent på grund av bränderna och torkan. Sametingets arbete med handlingsplan för klimatanpassning har fortskridit genom att fyra samebyar har tagit fram klimat- och sårbarhetsanalyser samt handlingsplaner.

Liksom förra året var vinterrenhjordens storlek under 2017/18 ca 248 000 renar. Svängningar i renhjordens storlek beror till största delen på

variationer i naturbetet och förändringar i rovdjursförekomst. Storleken har varierat i cykler mellan 220 000 och 260 000 i vinterhjord 1996–2018. Antalet renägare ligger relativt konstant på drygt 4 600 personer, varav ca 40 procent är kvinnor och ca 60 procent män.

Slakten av ren 2017/18 var 53 081, vilket är en minskning med ca 5 700 djur (-9,6 procent) från föregående år. Medelpris/kilo var 66,51 kronor/kilo, vilket är en minskning med 2,09 procent från föregående år. Före detta har priset ökat sedan 2013. Därutöver tillkommer statligt pristillägg med 9 kronor/kilo för vuxna djur och 14,50 kronor/kilo för renkalv. Slaktuttaget varierar från år till år men trenden är sjunkande om man ser till hela perioden 2006–2018. Den totala slaktintäkten för 2017/18 var 92 552 000 kronor vilket är en minskning med 7 procent sedan föregående år. Utbetalt prisstöd uppgår till 16 332 000 kronor (-14 procent). Den rovdjursersättning som Sametinget betalar ut till samebyarna uppgick till 58 miljoner kronor under 2018.

I Ett ökat samiskt inflytande (prop. 2005/06:86) uttalades att regeringen avsåg att i ett annat sammanhang återkomma till de av Rennäringenspolitiska kommitténs förslag i betänkandet En ny rennäringenspolitik – öppna samebyar och samverkan med andra markanvändare (SOU 2001:101) som avser rennäringens förhållande till andra markanvändare, koncessionsrenskötseln, samebyns juridiska form, medlemskap i sameby och samebyns uppgifter. Dessa förslag behandlades i promemorian Vissa samepolitiska frågor (Ds 2009:40). Där behandlades också förslag om en konsultationsordning mellan Sametinget och Regeringskansliet. Promemorian remitterades och mötte betydande kritik. Förslagen genomfördes aldrig.

18 år har förflutit sedan betänkandet presenterades. Några av de föreslagna åtgärderna i Ett ökat samiskt inflytande (prop. 2005/06:86) har genomförts. Avseende en konsultationsordning pågår arbetet med en proposition som regeringen avser presentera under 2019. För de återstående förslagen tycks det saknas ett enat stöd. Regeringen har därför inte för avsikt att vidare utreda förslagen i betänkandet.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att en livskraftig rennäring och andra samiska näringar är en grundförutsättning för en levande samisk kultur. Insatserna på området bedöms bidra till uppfyllande av det övergripande målet.

Regeringen bedömer att utmaningen för renskötselns framtid främst består av att hantera och att hitta en balans mellan påverkan av pågående och framtida verksamheter av bl.a. skogsbruket, utbyggnad av vindkraft och gruvnäring, turism och infrastruktur i förhållande till rennäringens behov av betesmarker. Även klimatförändringar och extremväder har en betydande påverkan på rennäringens verksamhet. Fortsatt utveckling av renbruksplanerna är därför viktigt men även Sametingets och samebyarnas möjligheter att delta i de samrådsprocesser som sker kring etablering av olika verksamheter. Sametingets handlingsplan för klimatanpassning visar på behovet av flexibilitet för minskad sårbarhet. En långsiktigt livskraftig rennäring bidrar till miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö, producerar efterfrågat klimatsmart livsmedel och bidrar till bevarandet av andra ekosystemtjänster. Dessa värden har i sin tur betydelse för bl.a. besöksnäringen i berörda regioner. Regeringen anser även att det är viktigt att arbetet fortsätter för att toleransnivån för skador av stora rovdjur inte ska överskridas.

2.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Jordbruksverket fick en revisionsberättelse med reservation avseende sin årsredovisning för 2017. Som grund för uttalande med reservation anförde Riksrevisionen att Jordbruksverket (Distriktsveterinärerna) tagit ut avgifter för försäljning av djurfoder utan uttryckligt bemyndigande från regeringen vilket enligt Riksrevisionen strider mot 3 § avgiftsförordningen (1992:191). Enligt förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk får Jordbruksverket ta ut avgifter för uppdragsverksamheten som bl.a. gäller Distriktsveterinärerna. Riksrevisionen anser att det är otydligt om Distriktsveterinärerna har befogenhet att sälja djurfoder med stöd av detta bemyndigande. Regeringen delar inte Riksrevisionens bedömning utan anser att det

bemyndigande som finns i dag är tillräckligt. Regeringen har dock gett Jordbruksverket i uppdrag att redovisa hur myndigheten säkerställer att Distriktsveterinärernas försäljning av foder och annan försäljning som bedrivs inom ramen för Distriktsveterinärerna begränsas till det som är nödvändigt för att fullgöra de uppgifter Jordbruksverket har enligt förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk. Som en övrig upplysning i revisionsberättelsen för 2018 anger Riksrevisionen att de bedömer att frågan är under hantering i och med uppdraget.

Jordbruksverket fick även en revisionsberättelse med reservation avseende sin årsredovisning för 2018. Som grund för uttalande med reservation framförde Riksrevisionen att Jordbruksverket har överskridit två bemyndigandemar. Det gäller dels anslaget 1:18 anslagspost 1 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur inom programmet för lokalt ledd utveckling LLU 2014–2020* där bemyndiganderamen uppgår till 21 000 000 kronor medan utestående åtaganden enligt årsredovisningen uppgår till 51 100 000 kronor och dels anslaget 1:15 anslagspost 1 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* där det av regeringen beslutade slutåret (2019) överskridits genom att myndigheten ingått åtaganden på 7 500 000 kronor för 2020. Jordbruksverket fick den 21 mars 2019 i uppdrag att säkerställa ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för att upprätta prognoser och kontrollera tillgång till anslagsmedel avseende utbetalning av jordbrukarstöd, marknadsstöd och projekt- och företagsstöd. Jordbruksverket inkom den 18 april 2019 med en skrivelse till regeringen där det framgår att verket tolkar in att även den löpande hanteringen av bemyndigandemar omfattas av uppdraget. Regeringen bedömer att frågan är under hantering.

2.7 Politikens inriktning

Regeringens mål är att politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till en hållbar utveckling vad gäller t.ex. arbete, tillväxt, välfärd och miljö i alla delar av landet – i Sverige ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar, oavsett var man bor. Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra politikens utformning och genomförande. Regeringen vill se en levande och

växande landsbygd med konkurrenskraftiga gröna näringar, jobb och företag samtidigt som värdefull miljö skyddas. Regeringens satsningar i denna proposition lägger grunden till ett stärkt och samstämt genomförande av politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till att lösa såväl lokala som globala utmaningar, däribland målen för livsmedelsstrategin (se avsnitt 2.4) och målen inom det klimatpolitiska ramverket, och bidra till genomförandet av Agenda 2030.

De areella näringarna har bl.a. genom produktion av förnybara råvaror och förädling av produkter en viktig roll i arbetet med klimatomställningen, en cirkulär och biobaserad ekonomi och ett hållbart samhälle där de nationella miljömålen nås. De är också en viktig del i att skapa jobb och tillväxt i hela landet, och till bättre förutsättningar för en god nationell försörjningsberedskap. Regeringen arbetar fortsatt internationellt bl.a. för hållbara jordbruks-, skogsbruks- och fiskerinäringar, en öppnare handel samt hållbar globalt tryggad livsmedelsförsörjning.

2.7.1 En sammanhållen landsbygdspolitik

Den sammanhållna landsbygdspolitiken – En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19, rskr. 2017/18:360) ska ses som en plattform utifrån vilken beslut och åtgärder för att göra det möjligt att bo, leva och arbeta på landsbygderna ska utformas. Regeringen föreslår ett flertal satsningar för att stärka genomförandet av politiken. Politiken ska fungera sammanhållande och en viktig del är därför att den också aktiverar andra politikområden. Regeringen föreslår därför satsningar för att verkställa en sammanhållen landsbygdspolitik inom ramen för flera politikområden.

Landsbygdspolitiken ska bidra till att uppfylla målet för den regionala tillväxtpolitiken. Båda dessa politikområden har en geografisk utgångspunkt där sektorssamordning och flernivåsamverkan är central. Den fortsatta utvecklingen av dessa politikområden ska samordnas och insatser inom politikområdena ska komplettera varandra. I linje med detta arbetar Tillväxtverket med att ta

fram en arbetsmetodik i syfte att bl.a. stärka landsbygdsperspektivet i verksamheten hos myndigheter inom olika sektorer.

Regeringen avser genomföra insatser som bidrar till möjligheterna att kunna bo, leva och verka på landsbygderna. För att främja den lokala utvecklingen föreslår därför regeringen att medel avsätts för särskilt driftsstöd i sårbara och utsatta områden. Därtill förstärker regeringen transportbidraget. Se även utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Regeringen har även tillsatt en utredning som ska undersöka hur strandskyddslagstiftningen kan göras om i grunden genom en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck. Det ska vara enklare att få bygga strandnära och skapas bättre förutsättningar för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck. Det lokala inflytandet ska öka.

Svensk livsmedelsproduktion är central för jobb och tillväxt på landsbygden. Inom ramen för ett bondepaket tar regeringen därför ett samlat grepp för hela livsmedelskedjan genom att livsmedelsstrategin föreslås få förstärkt finansiering.

Skogsprogrammet är en viktig del i arbetet för att nå målen i landsbygdspolitiken men också i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Regeringen genomför satsningar inom ramen för skogsprogrammet för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk som bidrar till att skapa tillväxt och sysselsättning.

Regeringen anser att fortsatta satsningar på särskilda driftåtgärder för att förbättra de enskilda vägarnas funktion och bärighet är angelägna för utvecklingen av landsbygden. Vidare är en väl fungerande järnvägsinfrastruktur viktig för landsbygdernas konkurrenskraft. Det handlar bland annat om att främja spårbundna godstransporter. Inom ramen för landsbygdspolitiken (prop. 2017/18:179) görs därför en särskild satsning på drift och underhåll av vägar och järnvägar. Se även utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Regeringen avser att under mandatperioden fortsätta arbetet med statlig närvaro i hela landet. Därför ska antalet servicekontor utökas för att förstärka den statliga närvaron i hela landet. Se även utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

En väl fungerande digital infrastruktur bidrar till bättre villkor för att människor ska kunna bo och arbeta i hela landet. Det pågår en omfattande utbyggnad av bredband i hela landet. I landets mer glest befolkade delar är det ofta förenat med utmaningar att uppnå regeringens bredbandsmål med enbart marknadsmässig utbyggnad. Regeringen satsar därför på att underlätta och öka tempot i utbyggnaden av bredband och andra elektroniska kommunikationer i landsbygden. Se även utgiftsområde 22 Kommunikationer.

2.7.2 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja bidrar till sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet liksom till att möta lokala och globala utmaningar. Antimikrobiell resistens (AMR) är ett globalt växande problem som utgör ett hot mot både folkhälsa och djurhälsa samt miljö. En minskad användning av antibiotika i djurhållningen är en viktig del i arbetet mot AMR och något som Sverige fortsatt ska arbeta för internationellt. Det säkerhetspolitiska läget, klimatförändringarna och 2018 års torka samt behovet av en övergång till en produktion med minskat fossilberoende är omvärldsfaktorer som ytterligare tydliggör vikten av stärkt konkurrenskraft och en resilient livsmedelsproduktion. Genom En livsmedelsstrategi för Sverige (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338) skapas stabila och långsiktiga förutsättningar för detta. I strategin fastställs det övergripande målet om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan.

För att nå målet och stärka konkurrenskraften tillför regeringen anslag 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* 176 miljoner kronor för 2020, och därefter 62 miljoner kronor per år 2021–2025. Medlen ska finansiera satsningar inom livsmedelsstrategins strategiska områden: regler och villkor, konsument och marknad samt kunskap och innovation. Satsningarna kommer att utgå från de förslag som framgår av rapport från Tillväxtverket och Jordbruksverket från den

12 juni 2019. För att stärka genomförande, koordinering, kommunikation och uppföljning av strategin bedömer regeringen att en samordnande aktör bör utses.

Sammantaget anser regeringen att ovan beskrivna satsningar ger ett stärkt genomförande av livsmedelsstrategin. Tillsammans med tidigare beslutat torkstöd samt en planerad utredning om fossiloberoende jordbruk utgör satsningarna åtgärder för att stärka livsmedelsproduktionens konkurrenskraft.

Regler och villkor

De regler och villkor som styr produktionen är ofta nödvändiga för att säkra t.ex. miljö, hälsa och djurskydd, men samtidigt kan de innebära omfattande administration och kostnader för företag och enskilda. Det är därför viktigt att utformningen och tillämpningen av regler och villkor bör vara effektiv och stödja målet om en ökad livsmedelsproduktion, stärkt konkurrenskraft i livsmedelssektorn samtidigt som relevanta nationella miljömål nås.

Regeringen avser att verka för att berörda myndigheter beaktar stärkt konkurrenskraft för företagen i sitt arbete med att utforma och tillämpa regler och villkor. Det gäller både företagens möjligheter att uppfylla krav, liksom effektiva processer för tillståndsgivning. Detta är i linje med riksdagens tillkännagivande om att säkerställa generellt goda företagsvillkor i hela Sverige (bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338).

Förutsättningarna att uppnå en likvärdig livsmedelskontroll försvåras idag av att vissa kommunala kontrollmyndigheter inte utför den kontroll som är nödvändig. Sårbarheter i organisationen, och särskilt hos små kontrollmyndigheter, bedöms vara en viktig bakomliggande faktor till problematiken. Antalet kontrollmyndigheter är stort idag, vilket också begränsar förutsättningarna för en effektiv och likvärdig livsmedelskontroll. Regeringen ser mycket positivt på de initiativ som vissa kommuner tagit för att etablera samverkan med andra kommuner, vilket stärkt många kontrollmyndigheters förmåga. En fortsatt utveckling där fler kommuner etablerar samverkan skulle på relativt kort sikt kunna skapa goda förutsättningar för en likvärdig kontroll i hela landet. Regeringen följer utvecklingen av den kommunala samverkan och

kommer att utvärdera lägesbilden under den kommande tvåårsperioden.

Vidare behöver länsstyrelserna tillföras medel för kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen för att Sverige ska leva upp till de krav som ställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel. Regeringen tillför därför länsstyrelserna 15 miljoner kronor 2020 och 10 miljoner kronor per år 2021–2025.

Regeringen förstärker insatserna i syfte att skydda tillgången till säkert dricksvatten i Sverige. Komplexa och grundläggande samhällsfunktioner berör i regel flera aktörer. Dricksvattenförsörjningen är en komplex och viktig samhällsfunktion. Det nuvarande samordningsuppdraget som Livsmedelsverket har breddats till att leda ett nationellt samordningsarbete av dricksvattenfrågor. Arbetet omfattar hela dricksvattenkedjan från grundvatten till tappkran. Regeringen tillför därför Livsmedelsverket 3 miljoner kronor. Med de utmaningar som följer av klimatförändringarna kommer frågor om vattenushållning att bli allt viktigare då vatten som en produktionsresurs är avgörande för en hållbar jordbruksproduktion. Regeringen avser även att undersöka insatser för att stödja en utveckling mot ett fossiloberoende jordbruk.

Ett hållbart växtskydd är av stor betydelse bl.a. för jordbruks- och trädgårdsproduktionen men också för skogsproduktion och biologisk mångfald m.m. Det är därför regeringens målsättning att upprätthålla det i huvudsak goda sundhetsläget för växter i Sverige även i ett förändrat klimat. En viktig del i detta är att effektivt genomföra EU-förordningen 2016/2031 om skyddsåtgärder mot växtskadegörare (växtskyddsförordningen¹) som ska börja tillämpas den 14 december 2019. Detta ska ske genom ökat fokus på förebyggande åtgärder och effektiva åtgärder vid angrepp bl.a. genom inventeringar av växtskadegörare. Regeringen tillför därför Jordbruksverket 2 miljoner kronor 2020,

7 miljoner kronor 2021 och 10 miljoner kronor från och med 2022 för att genomföra och uppfylla de nya EU-kraven.

Att säkerställa en fortsatt hög nivå på djurskyddet i Sverige är viktigt. Näringen tar med sitt förebyggande djurskyddsarbete ett stort ansvar och Sverige har i dag ett av EU:s starkaste djurskydd. Sverige ska fortsatt arbeta för ett stärkt djurskydd i EU och internationellt, t.ex. genom att aktivt delta i EU-plattformen för djurskydd. Ett gott djurskydd bidrar också till en god djurhälsa. En god djurhälsa minskar behovet av att använda antibiotika och därmed också risken för antibiotikaresistens. Sverige ska fortsätta sitt internationella arbete mot antibiotikaresistens. Regeringen anser att det krävs ökade resurser till Jordbruksverket för att myndigheten ska kunna upprätthålla sitt uppdrag om veterinär jourberedskap och rikstäckande djursjukvård. Det kommer öka tillgängligheten för djursjukvård runt om i landet. Regeringen tillför därför Jordbruksverket 15 miljoner kronor 2020–2021 och 20 miljoner kronor 2022.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Det pågår EU-förhandlingar om den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) efter 2020. Regeringen kommer fortsätta arbeta för att reformen ska leda till väsentligt minskade utgifter, marknadsorientering, stärkt konkurrenskraft och lika konkurrensvillkor för jordbruket inom EU, högre miljö-, klimat- och djurvälståndsmål samt en förenkling av politiken.

Regeringen har påbörjat förberedelserna för det nationella genomförandet av GJP efter 2020. Omfattningen och inriktningen av GJP kommer att ha stor betydelse för jordbrukets och landsbygdens utveckling. Utgångspunkterna för arbetet är, förutom de EU-gemensamma målen, den svenska livsmedelsstrategin, de svenska miljö- och klimatmålen samt regeringens mål för en sammanhållen landsbygdspolitik.

Den gemensamma fiskeripolitiken

Goda och långsiktiga förutsättningar är viktiga för fiskerinäringen och dess företag i Sverige, inte minst för det kustnära fisket. Regeringen ser det

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 av den 26 oktober 2016 om skyddsåtgärder mot växtskadegörare, ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 228/2013, (EU) nr

652/2014 och (EU) nr 1143/2014 samt om upphävande av rådets direktiv 69/464/EEG, 74/647/EEG, 93/85/EEG, 98/57/EG, 2000/29/EG, 2006/91/EG och 2007/33/EG.

som avgörande att Sverige är pådrivande för att de beslut som fattas inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik ska leda till en hållbar förvaltning av fiskbestånden, både inom EU och globalt, och till en hållbar utveckling av fiskerinäringen. Det innebär att Sverige, när de vetenskapliga råden visar på behov av åtgärder, ska verka för att nödvändiga åtgärder vidtas så snart som möjligt. Åtgärderna kan avse både kvantitativa begränsningar såsom kvoter som baseras på vetenskapliga grunder och mer tekniska regleringar såsom redskapsbestämmelser. Åtgärder för att återuppbygga torskbestånd i Östersjön och det europeiska ålbeståndet är särskilt viktiga.

Inom ramen för EU:s regionaliserade fiskeripolitik avser regeringen att fortsätta arbetet med att ta fram förslag till nödvändiga fiskeregleringar i marint skyddade områden utanför trålgränsen. Utgångspunkten är att det ska vara förbjudet att bottentråla i skyddade områden. Möjlighet till begränsade undantag kan ges i förvaltningsplanen. Samtidigt är fortsatt utveckling av selektiva och skonsamma fiskeredskap viktigt för att minimera fiskeverksamhetens negativa inverkan på den marina miljön och för att underlätta genomförandet av landningsskyldigheten.

Kommissionen presenterade i maj 2018 sitt förslag till revidering av det nu gällande regelverket för fiskerikontroll. Förhandlingarna pågår alltjämt och förväntas inte avslutas förrän 2021. Regeringen avser att verka för ett kontrollsystem som är effektivt, ändamålsenligt och anpassat till den gemensamma fiskeripolitiken, bl.a. genom ny teknik. Regeringen anser samtidigt att kontrollåtgärderna ska vara proportionerliga och ändamålsenliga samt leda till förbättrad fiskerikontroll, rättvisa konkurrensregler för fiskets aktörer och förenkling. Nationellt har regeringen givit Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att föreslå hur försök med kameraövervakning kan genomföras för att se till att landningsskyldigheten efterlevs.

De åtgärder som regeringen genomför ska utformas så att de möjliggör att ett hållbart och konkurrenskraftigt fiske kan bibehållas och utvecklas, utan att öka den samlade administrativa bördan för företagen. Samtidigt ser regeringen det som särskilt viktigt att Sverige är pådrivande för att de stödmöjligheter inom ramen för EU:s havs- och fiskerifond inte innefattar subventioner som leder till överfiske.

Viltförvaltning

De svenska viltstammarna ska brukas som en resurs. Därför ska viltförvaltningen vara adaptiv och ekosystembaserad samt utgå från ett flerartsperspektiv samtidigt som regionaliseringen fortsatt utvecklas. Däri ingår att förvaltningen bygger på legitimitet hos de människor och verksamheter som berörs. Komplexiteten i viltförvaltningen och därmed behov av kunskapsunderlag och fakta ökar allt mer. Aktivism och brott som försvårar genomförandet av den beslutade viltförvaltningen, från jaktbrott och handel med skyddade arter till hot och trakasserier i samband med beslut om licens- resp. skydds jakt, oroar regeringen och det är viktigt att frågan följs noggrant. Regeringen ser med oro på vildsvinspopulationens ökning och utbredning och dess skador på gröda och involvering i trafikolyckor. Det är därför viktigt att ta fram åtgärder som begränsar vildsvinens skador både inom jordbruket och trafiken.

Konsument och marknad

Livsmedelsproduktionen verkar i internationell och nationell konkurrens och styrs bl.a. av konsumenternas efterfrågan. En väl fungerande marknad med effektiv konkurrens leder till konkurrenskraftigare företag som i sin tur har större möjlighet att växa, både nationellt och internationellt, att beakta samhällsutmaningar och öka sitt utbud. Åtgärder som syftar till ökad samverkan mellan det offentliga och det privata för att skapa förbättrade förutsättningar för export är fortsatt prioriterade.

Svenska konsumenter har ett stort intresse för mat. God information är en förutsättning för att konsumenter ska kunna göra medvetna och hållbara val även på restaurang och i storhushåll. Regeringen vill därför fortsätta det arbete som inletts för att, inom ramen för EU:s regelverk, kunna införa nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation av kött på restaurang och i storhushåll. Fortsatt arbete behövs även för ett minskat matsvinn.

Kunskap och innovation

Regeringen anser att tillämpad forskning och förutsättningar för innovationer är av central betydelse i de areella näringarna. Detta för att nå

viktiga mål som att svensk skogsnäring ska vara hållbar och växande och att livsmedelsproduktionen ska stärkas samt fossilberoendet minskas. Forskning och innovation är även nödvändiga för livsmedelssektorns konkurrenskraft, inte minst på exportmarknaden. De höjningar av forskningsanslagen som presenterades i propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) genomförs nu, vilket innebär en ökning av Sveriges lantbruksuniversitetets forskningsanslag som ingår i den kvalitetsbaserade resursfördelningsmodellen med drygt 33 miljoner kronor fr.o.m. 2020 (se även utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning).

För att öka livsmedelssektorns konkurrenskraft behöver forskningsresultat spridas och nyttiggöras. Det har identifierats att Sverige saknar en samordnad funktion där universitet och högskolor och näringslivet inom livsmedelskedjan samverkar. Efter att regeringen gav Tillväxtverket i uppdrag att etablera en arena för samverkan mellan livsmedelskedjans aktörer finns nu Sweden Food Arena på plats som en samordnad behovsformulerande aktör. Därmed finns det nu en mer tillgänglig och heltäckande aktör för universitet och högskolor att samverka med.

Företag kan inte växa och utvecklas om de inte har tillgång till kompetens som svarar mot deras behov. Med rätt kompetens blir företagen mer konkurrenskraftiga och bidrar till ökad tillväxt. Eftersom jobben i livsmedelskedjan är utspridda över hela landet, bidrar de till att hela Sverige lever. Brister och svagheter inom kunskaps- och innovationssystemet inom livsmedelssektorn har påpekats i flera analyser inom ramen för livsmedelsstrategin och det finns behov av insatser med utgångspunkt i dessa slutsatser. Programmet för livsmedelsforskning är en viktig del av livsmedelsstrategin.

Sveriges förutsättningar för marin forskning samt miljöövervakning av marin biodiversitet, klimatförändring, övergödning m.m. förstärks kraftfullt när Sveriges modernaste forskningsfartyg, R/V Svea, som ägs av Sveriges lantbruksuniversitet nu tas i bruk. Genom utbildning, forskning och miljöanalys ska Sveriges lantbruksuniversitet fortsätta att utveckla kunskapen om de biologiska naturresurserna och därmed bidra till en hållbar utveckling och genomförande av Agenda 2030.

2.7.3 Skogspolitik och ett nationellt skogsprogram

Inriktningen på skogspolitiken ligger fast. Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. En grundläggande del av skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar.

Äganderätten till skog behöver stärkas och värnas. Det finns ett behov av att öka förtroendet mellan skogsägare, myndigheter och andra berörda aktörer samt att öka legitimiteten och förutsebarheten för den förda skogs- och naturvårdspolitiken. Inskränkningar i äganderätten till mark måste vara förenliga med proportionalitetsprincipen. Markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till. Regeringen tillskjuter därför 50 miljoner kronor för att värna äganderätt till skog. Regeringen har tillsatt en utredning om stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark, samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. I utredningen ingår även att utreda frågan om ersättning för nekat tillstånd till avverkning i fjällnära skog och statens roll när det gäller identifiering och registrering av nyckelbiotoper.

Det nationella skogsprogrammet utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Särskilt fokus ska läggas på goda villkor för företagande i skogssektorn.

Genom strategin för Sveriges nationella skogsprogram som regeringen fattade beslut om i maj 2018, har den långsiktiga inriktningen för arbetet med det nationella skogsprogrammet lagts fast. Med sikte mot 2030 ger visionen och målen för de fem fokusområdena vägledning för det fortsatta arbetet. Regeringen fortsätter arbetet med det nationella skogsprogrammet och fortsätter finansiering av programmet 2020–2022. Såväl nationell som regional dialog ska fortsätta. Internationella skogsfrågor och jämställdhet ingår som en självklar del av skogsprogrammet. Med utgångspunkt i Skogsprogrammets mål för internationella skogsfrågor ska hållbart brukande och bevarande av skogen vara en profilfråga i svenskt internationellt samarbete. Skogen och dess värdekedja ska bidra till globalt hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030.

Regeringen värnar fortsatt det nationella självbestämmandet i skogsfrågor i nya EU-initiativ som berör skog, bl.a. genom proaktivt påverkansarbete för goda ramvillkor för skogsproduktion, handel och konkurrenskraft. Skogens viktiga roll i klimatarbetet, en växande cirkulär bioekonomi och roll för hållbar utveckling ska vidare synliggöras, liksom betydelsen för biologisk mångfald och sociala värden. Skogsprodukter är viktigt för svensk export, vilket beaktas i exportstrategin.

Handlingsplanen uppdateras med jämna mellanrum i dialog med olika intressenter, där inte minst skogsprogrammets programråd har en central roll.

Staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn.

För en god och säkerställd tillgång till nationell biomassa behövs åtgärder för hållbar tillväxt i den svenska skogen. Ett aktivt hållbart skogsbruk är en förutsättning för en försörjning av skogsråvara och andra ekosystemtjänster i en växande bioekonomi. Behovet av förnybar råvara för ett biobaserat samhälle ska tillgodoses inom ramen för skogspolitikens jämställda mål. En ökad hållbar skoglig tillväxt förutsätter att skador på växande skog begränsas, framförallt betesskador. Skogens motståndskraft mot växtskadegörare, torka och brand är viktig. Skogsbruket har en nyckelroll för fossilfrihet och en hållbar samhällsutveckling. Den fortsatta utvecklingen av framtidens bioekonomi ska främjas. Regeringen anser att Sverige har mycket goda förutsättningar att förena ett aktivt och hållbart skogsbruk med höga miljökrav samtidigt som en betydande kolsänka kan upprätthållas, vilket skapar sysselsättning och tillväxt i hela landet. Riksdagen har tillkännagett det som anförs i reservationen om att inrätta en nationell bioekonomistrategi för att man tillsammans med de gröna näringarna ska kunna skapa större miljö- och klimatnytta (bet. 2018/19: MJU8 reservation 27 under punkt 20 s. 75, rskr. 2018/19:147) I reservationen anges följande. Den nationella strategin ska vara en väl förankrad strategi som främjar samverkan mellan staten och näringslivet för att underlätta de omställningar som krävs i exempelvis skogsindustrin och lantbruket. Vi ser även ett stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen samt säkerställa en bred råvarubas. Detta krävs för att branschen ska våga göra större investeringar exempelvis i anläggningar för produktion av biobränslen. Frågan bereds vidare

inom Regeringskansliet. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Granskogen i södra Sverige är torkstressad efter den ovanligt torra sommaren 2018. Det har lett till att granbarkborreangreppen ökat kraftigt 2019. Bedömningen är att var tredje skogsägare i Sverige kan bli berörd av granbarkborrens angrepp under 2019. Detta är en situation som förmodligen kommer fortgå under många år med stora ekonomiska förluster för en av Sveriges viktigaste basnäringar. I förlängningen kan omställningen till bioekonomin riskeras och arbetstillfällena som är knutna till skogsindustrin i södra Sverige påverkas negativt liksom naturvärden i skyddade områden som domineras av gran. Regeringen bedömer att fortsatt information och rådgivning till skogsägarna är avgörande, liksom myndigheternas stöd i arbetet med att snabbt lokalisera angrepp. Staten har också ett stort ansvar för åtgärder för att minska spridning av granbarkborrar från skyddade områden. Regeringen tillför därför totalt 30 miljoner kronor under 2020–2022 för hanteringen av skogsskador och för att stödja arbetet med att bekämpa angrepp av granbarkborre, utöver de 2,2 miljoner kronor som regeringen redan tillfört Skogsstyrelsen för ändamålet.

2.7.4 De samiska näringarna

Regeringen kommer i förberedelserna för kommande programperiod 2021–2027 för landsbygdsprogrammet beakta de samiska näringarnas förutsättningar.

Rennäringens behov att delta mer aktivt i olika processer kring samhällsplanering och markutnyttjande inom renskötselområdet fortsätter att öka. Den konsultationsordning som regeringen för närvarande förbereder kommer också att förstärka detta. Utvecklingen och nyttjandet av renbruksplaner i olika samrådsprocesser är även fortsatt viktigt.

En viktig fråga för rennäringen är även samexistens med rovdjuren. Det är därför angeläget att berörda myndigheters och rennäringens arbete för att begränsa rovdjursskadorna till den beslutade toleransnivån fortskrider och att förebygga och kompensera för rennäringens rovdjursskador genom ersättning för rovdjurens förekomst.

2.8 Budgetförslag

2.8.1 1:1 Skogsstyrelsen

Tabell 2.26 Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

År	Utfall	466 616	Anslags-sparande	5 551
2018	Utfall	466 616	Anslags-sparande	5 551
2019	Anslag	450 482 ¹	Utgifts-prognos	448 702
2020	Förslag	488 251		
2021	Beräknat	495 581 ²		
2022	Beräknat	503 059 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 488 052 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 488 050 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.27 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2018		275	310	-35	-35
Prognos 2019		325	325	0	-35
Budget 2020		315	305	10	-25

Tabell 2.28 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	71 911	69 016	2 895	2 895
(varav tjänsteexport)	(216)	(200)	(16)	(16)
Prognos 2019	55 300	55 300	0	2 895
(varav tjänsteexport)	(300)	(300)	(0)	(16)
Budget 2020	55 300	55 300	0	2 895
(varav tjänsteexport)	(300)	(300)	(0)	(16)

Skogsstyrelsens offentligrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som tas ut för vissa ärenden enligt skogsvårdslagen (1979:429) och miljöbalken. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som ska finansieras genom avgifter med full kostnadstäckning. Undantaget är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Avgifterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 8 300 000 kronor per år under 2020–2022 för administration av ersättningar för att värna äganderätt till skog. Vidare bör anslaget tillföras 30 000 000 kronor per år under 2020–2022 för att förstärka kapacitetsuppbyggnad och hantering av olika typer av skogsskador, till exempel granbarkborrar.

Tabell 2.29 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	450 482	450 482	450 482
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 100	14 159	21 171
Beslut	30 669	30 940	31 407
Varav BP20 ³	38 300	38 300	38 300
Varav ³			
Skogsskador	30 000	30 000	30 000
Värna äganderätt till skog	8 300	8 300	8 300
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	488 251	495 581	503 059

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 488 251 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 495 581 000 kronor respektive 503 059 000 kronor.

2.8.2 1:2 Insatser för skogsbruket

Tabell 2.30 Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

2018	Utfall	620 050	Anslags- sparande	-24 677
2019	Anslag	431 873 ¹	Utgifts- prognos	401 240
2020	Förslag	252 073		
2021	Beräknat	248 073 ²		
2022	Beräknat	248 073 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Anslaget får även användas till att stödja skogsägare som har drabbats av skogsbränderna 2018.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor 2021–2023.

Skälen för regeringens förslag: I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt samt för ett effektivt genomförande av det nationella skogsprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor 2021–2023.

Tabell 2.31 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	29 478	24 276	46 500			
Nya åtaganden	14 069	44 412	41 500			
Infriade åtaganden	19 271	-22 188	-23 000	-23 000	-19 000	-23 000
Utestående åtaganden	24 276	46 500	65 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	96 000	70 000	65 000			

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 41 700 000 kronor per år under 2020–2022 för ersättningar för att värna äganderätt till skog.

Regeringen anser även att anslaget bör tillföras 26 000 000 kronor under 2020 och 22 000 000 kronor per år under 2021 och 2022 för fortsatt arbete med det nationella skogsprogrammet.

Tabell 2.32 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	282 373	282 373	282 373
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-30 300	-34 300	-34 300
Varav BP20	67 700	63 700	63 700
Varav			
Värna äganderätt till skog	41 700	41 700	41 700
Fortsättning av nationellt skogsprogram	26 000	22 000	22 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	252 073	248 073	248 073

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 252 073 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 248 073 000 kronor.

2.8.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tabell 2.33 Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

2018	Utfall	144 764	Anslags-sparande	3 081
2019	Anslag	145 938 ¹	Utgifts-prognos	147 283
2020	Förslag	153 420		
2021	Beräknat	155 827 ²		
2022	Beräknat	158 231 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 153 420 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 153 420 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.34 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	196 282	171 422	-2 140	10 666
(varav tjänsteexport)	(9 550)	(10 791)	(-1 241)	(4 013)
Prognos 2019	167 900	171 900	-4 000	6 066
(varav tjänsteexport)	(9 500)	(10 500)	(-1 000)	(3 013)
Budget 2020	167 000	169 000	-2 000	4 066
(varav tjänsteexport)	(9 500)	(-2 000)	(-1 000)	(2 103)

Avgiftsintäkterna får disponeras av Statens veterinärmedicinska anstalt.

Regeringens överväganden

Tabell 2.35 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	145 938	145 938	145 938
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 482	9 889	12 293
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	153 420	155 827	158 231

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 153 420 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 155 827 000 kronor respektive 158 231 000 kronor.

2.8.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tabell 2.36 Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering
2018	Utfall	108 512	Anslags-sparande
2019	Anslag	109 231 ¹	Utgifts-prognos
2020	Förslag	125 978	
2021	Beräknat	127 638 ²	
2022	Beräknat	134 249 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 125 978 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 130 851 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.37 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
<i>Distriktsveterinärerna</i>					
Utfall 2018		2 234	2 234	0	0
Prognos 2019		2 200	2 200	0	0
Budget 2020		2 300	2 300	0	0

Tabell 2.38 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	615 052	627 697	-12 645	-24 525
Prognos 2019	631 300	632 800	-1 500	-26 025
Budget 2020	667 500	678 300	-10 800	-36 825

Av tabellerna ovan framgår Distriktsveterinärernas avgiftsbelagda verksamhet. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad.

Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör ökas med 15 000 000 kronor 2020 och 2021 samt 20 000 000 kronor 2022 för att det statliga åtagandet vad avser rikstäckande djurhälso- och sjukvård, djursjukvård under jourtid samt deltagande i beredskapsorganisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar ska kunna säkerställas.

Tabell 2.39 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	109 231	109 231	109 231
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 747	3 209	4 629
Beslut	15 000	15 198	20 389
Varav BP20 ³	15 000	15 000	20 000
Varav ³			
Distriktsveterinärer - jourberedskap och rikstäckning	15 000	15 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	125 978	127 638	134 249

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 125 978 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Bidrag till veterinär fältverksamhet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 127 638 000 kronor respektive 134 249 000 kronor.

2.8.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tabell 2.40 Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2018	Utfall	9 351		-314
2019	Anslag	9 933 ¹	Utgifts- prognos	9 508
2020	Förslag	9 933		
2021	Beräknat	9 933		
2022	Beräknat	9 933		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdata-system, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och

människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringens överväganden

Tabell 2.41 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	9 933	9 933	9 933
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ⁷			
Förslag/beräknat anslag	9 933	9 933	9 933

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 9 933 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 9 933 000 kronor respektive 9 933 000 kronor.

2.8.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tabell 2.42 Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2018	Utfall	115 372		8 977
2019	Anslag	134 349 ¹	Utgifts- prognos	132 838
2020	Förslag	134 349		
2021	Beräknat	134 349		
2022	Beräknat	134 349		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur m.m. eller med stöd av i lagarna meddelade författningar. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling

och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringens överväganden

Tabell 2.43 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	134 349	134 349	134 349
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	134 349	134 349	134 349

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 134 349 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 134 349 000 kronor respektive 134 349 000 kronor.

2.8.7 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tabell 2.44 Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	40 056		12 722
2019	Anslag	52 778 ¹	Utgifts-prognos	52 169
2020	Förslag	52 778		
2021	Beräknat	52 778		
2022	Beräknat	52 778		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Avseende förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder

inom ramen för Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020.

Kompletterande information

Bestämmelser om rätten till ersättning finns i viltskadeförordningen (2001:724) och förordning (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Regeringens överväganden

Tabell 2.45 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	52 778	52 778	52 778
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	52 778	52 778	52 778

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 52 778 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Ersättningar för viltskador m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 52 778 000 kronor respektive 52 778 000 kronor.

2.8.8 1:8 Statens jordbruksverk

Tabell 2.46 Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	625 119		10 527
2019	Anslag	628 080 ¹	Utgifts-prognos	620 841
2020	Förslag	601 098		
2021	Beräknat	530 789 ²		
2022	Beräknat	538 716 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 522 834 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 522 834 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.47 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumu- lerat resultat
<i>Tillsyn</i>					
Utfall 2018		31 325	32 228	- 903	11 297
Prognos 2019		30 100	37 700	-7 600	3 697
Budget 2020		31 300	33 300	-2 000	1 697
<i>Djur</i>					
Utfall 2018		34 713	37 579	-2 866	-3 543
Prognos 2019		33 500	35 900	-2 400	-5 943
Budget 2020		33 500	35 200	-1 700	-7 643
<i>Växt</i>					
Utfall 2018		9 106	8 392	714	2 262
Prognos 2019		8 300	11 300	-3 000	-738
Budget 2020		8 900	8 500	400	-338
<i>Utsäde</i>					
Utfall 2018		9 503	8 855	648	648
Prognos 2019		9 200	9 200	0	648
Budget 2020		9 200	9 200	0	648

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt och Utsäde.

Tabell 2.48 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumulerat resultat
<i>Tillsyn</i>				
Utfall 2018	3 117	3 117	0	0
Prognos 2019	3 200	3 200	0	0
Budget 2020	3 200	3 200	0	0
<i>Utsäde</i>				
Utfall 2018	27 701	26 596	1 105	1 232
Prognos 2019	27 600	28 500	-900	332
Budget 2020	26 000	26 900	-900	-568
<i>Tjänsteexport</i>				
Utfall 2018	2 306	1 554	752	1 345
Prognos 2019	700	1 000	-300	1 045
Budget 2020	700	850	-150	895

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Utsäde och Tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör minska med 12 000 000 kronor från och med 2020 i syfte att effektivisera förvaltningen och kontrollen av EU-stöd. Den svenska förvaltningen och kontrollen av EU-stöd bör effektiviseras. Kostnaden per stödkrona, dvs. myndigheternas kostnader per utbetalad EU-stödkrona, ska minska genom effektivare arbetssätt och en minskad administration.

Tabell 2.49 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	628 080	628 080	628 080
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	9 803	19 509	29 180
Beslut	-36 785	-116 800	-118 544
Varav BP20 ³	-12 000	-12 000	-12 000
Varav ³			
Effektivisera förvaltning och kontroll av EU-stöd	-12 000	-12 000	-12 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	601 098	530 789	538 716

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 601 098 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Statens jordbruksverk* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 530 789 000 kronor respektive 538 716 000 kronor.

2.8.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tabell 2.50 Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	5 008		-8
2019	5 000 ¹		4 942
2020	Förslag	7 000	
2021	Beräknat	12 000	
2022	Beräknat	15 000	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skada till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknads-

kontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som av Jordbruksverket överlämnas för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör öka med 2 000 000 kronor 2020, 7 000 000 kronor 2021 och 10 000 000 kronor från och med 2022 i syfte att genomföra och uppfylla de nya EU-kraven avseende skyddsåtgärder mot växtskadegörare. Detta ska ske genom ökat fokus på förebyggande åtgärder och effektiva åtgärder vid angrepp bl.a. genom inventeringar av växtskadegörare.

Tabell 2.51 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	5 000	5 000	5 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	2 000	7 000	10 000
Varav BP20	2 000	7 000	10 000
Varav			
Genomförande av EU-lagstiftning	2 000	7 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 000	12 000	15 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 7 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bekämpande av växtskadegörare* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 12 000 000 kronor respektive 15 000 000 kronor.

2.8.10 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tabell 2.52 Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018	Utfall	7 392 642		-666 852
2019	Anslag	8 018 000 ¹	Utgifts- prognos	7 444 300
2020	Förslag	7 345 000		
2021	Beräknat	6 261 000		
2022	Beräknat	6 325 300		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 av den 17 december 2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009 finns bestämmelser om direktstöd till lantbrukare. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014 av den 15 maj 2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG finns bestämmelser om bidrag från EU för att bekämpa djursjukdomar.

Regeringens överväganden

Tabell 2.53 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	7 168 000	7 168 000	7 168 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	817 911	155 584	3 127
Volym	-635 757	76 000	76 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-5 154	-1 138 584	-921 827
Förslag/beräknat anslag	7 345 000	6 261 000	6 325 300

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 7 345 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 6 261 000 000 kronor respektive 6 325 300 000 kronor.

2.8.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tabell 2.54 Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018	Utfall	76 914		61 086
2019	Anslag	226 000 ¹	Utgifts- prognos	226 000
2020	Förslag	144 000		
2021	Beräknat	120 000		
2022	Beräknat	143 100		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 finns bestämmelser om offentlig lagring, intervention och övriga stöd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 110 000 000 kronor 2021 och 2022.

Skälen för regeringens förslag: Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd sker betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 110 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 2.55 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	77 300	51 527	98 463		
Nya åtaganden	21 727	98 463	66 768		
Infriade åtaganden	-47 500	-51 527	-55 231	-55 231	-54 769
Utestående åtaganden	51 527	98 463	110 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	112 000	120 000	110 000		

Regeringens överväganden

Tabell 2.56 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	154 000	154 000	154 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volym	-10 000	-34 000	-10 900
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	144 000	120 000	143 100

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 144 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 120 000 000 kronor respektive 143 100 000 kronor.

2.8.12 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tabell 2.57 Anslagsutveckling 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utfall
2018	42 876		2 574
2019	Anslag 33 250 ¹	Utgifts- prognos	30 724
2020	Förslag 33 250		
2021	Beräknat 31 250		
2022	Beräknat 25 250		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.58 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	79 945	49 781	62 600			
Nya åtaganden	9 685	33 819	13 000			
Infriade åtaganden	-38 849	-21 000	-25 600	-26 500	-14 500	-9 000
Utestående åtaganden	49 781	62 600	50 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	90 000	90 000	50 000			

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 000 000 kronor 2021–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta att bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 000 000 kronor 2021–2023.

Regeringens överväganden

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 miljoner kronor för programperioden 2014–2020. För att Sverige ska erhålla sin tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras. Den nationella medfinansieringen av havs- och fiskeriprogrammet uppgår till 194 miljoner kronor för programperioden och redovisas på detta anslag. Regeringen föreslår att medel omfördelas inom havs- och fiskeriprogrammets totala ram bl.a. till följd av försenad programstart. Anslaget bör därför ökas med 18 000 000 kronor 2020, 10 000 000 kronor 2021 och 20 000 000 kronor 2022.

Tabell 2.59 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	24 250	24 250	24 250
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	9 000	7 000	1 000
Varav BP20	18 000	10 000	20 000
Varav			
Omfördelning mellan år inom programram medfinansiering 2014–2020	18 000	10 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	33 250	31 250	25 250

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 33 250 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 31 250 000 kronor respektive 25 250 000 kronor.

2.8.13 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tabell 2.60 Anslagsutveckling 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

2018	Utfall	257 417	Anslags-sparande	25 783
2019	Anslag	199 000 ¹	Utgifts-prognos	190 958
2020	Förslag	164 000		
2021	Beräknat	167 000		
2022	Beräknat	128 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet.

Kompletterande information

Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 290 000 000 kronor 2021–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta att bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 290 000 000 kronor 2021–2023.

Tabell 2.61 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	302 824	199 492	304 276			
Nya åtaganden	71 457	198 784	106 724			
Infriade åtaganden	174 789	-94 000	-121 000	-142 100	-80 500	-67 400
Utestående åtaganden	199 492	304 276	290 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	580 000	580 000	290 000			

Regeringens överväganden

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 miljoner kronor för programperioden 2014–2020. Regeringen föreslår att medel omfördelas inom havs- och fiskeriprogrammets totala ram bl.a. till följd av försenad programstart. Anslaget bör därför ökas med 26 000 000 kronor 2020, 39 000 000 kronor 2021 och 81 000 000 kronor 2022.

Tabell 2.62 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	194 000	194 000	194 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-30 000	-27 000	-66 000
Varav BP20	26 000	39 000	81 000
Varav			
Omfördelning mellan år inom programram 2014–2020 EU-medel	26 000	39 000	81 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	164 000	167 000	128 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 164 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 167 000 000 kronor respektive 128 000 000 kronor.

2.8.14 1:14 Livsmedelsverket

Tabell 2.63 Anslagsutveckling 1:14 Livsmedelsverket

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018		251 025	2 852
2019	Anslag	255 463 ¹	256 015
2020	Förslag	257 235	
2021	Beräknat	243 373 ²	
2022	Beräknat	247 109 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 239 629 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 239 629 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier

Kompletterande information

Regler för offentlig kontroll som görs vid slakterier finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 2.64 Offentlighetsrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018		180 336	174 674	5 662	5 661
Prognos 2019		178 419	192 714	-14 295	-8 634
Budget 2020		192 415	201 742	-9 597	-18213

Tabell 2.65 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
<i>Uppdragsverksamhet</i>				
Utfall 2018	11 677	10 963	714	-637
Prognos 2019	14 517	14 971	-454	-1 091
Budget 2020	14 181	14 567	-386	-1 477
<i>Tjänsteexport</i>				
Utfall 2018	5 780	4 430	714	1 350
Prognos 2019	5 485	5 472	13	1 363
Budget 2020	5 405	5 555	-150	1 213

Regeringens överväganden

Det nuvarande samordningsuppdraget som Livsmedelsverket har, breddas till att leda ett nationellt samordningsarbete av dricksvattenfrågor. Därför föreslås anslaget 1:14 *Livsmedelsverket* öka med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2020.

Finansiering föreslås ske genom att anslaget 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* minskas med motsvarande belopp.

Tabell 2.66 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:14 Livsmedelsverket

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	255 463	255 463	255 463
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 033	8 088	12 134
Beslut	-2 261	-20 178	-20 488
Varav BP20 ³	3 000	3 000	3 000
Varav ³			
Samordningsarbete dricksvattenfrågor	3 000	3 000	3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	257 235	243 373	247 109

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 257 235 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Livsmedelsverket* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 243 373 000 kronor respektive 247 109 000 kronor.

2.8.15 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor**Tabell 2.67 Anslagsutveckling 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor**

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2018	Utfall	204 402	4 536	
2019	Anslag	163 160 ¹		161 280
2020	Förslag	261 160		
2021	Beräknat	122 160		
2022	Beräknat	122 160		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt

stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Kompletterande information

Stöd beslutas enligt förordningen (2018:1500) om stöd för åtgärder inom ramen för livsmedelsstrategin.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2021 och 2022.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 2.68 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	233 000	143 512	37 962		
Nya åtaganden	10 512	32 000	25 000		
Infriade åtaganden	-100 000	-137 550	-37 962	-15 000	-10 000
Utestående åtaganden	143 512	37 962	25 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	45 000	45 000	25 000		

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör ökas med 176 000 000 kronor 2020 och med 62 000 000 kronor 2021 och 2022 i syfte att uppnå målet i En livsmedelsstrategi för Sverige (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338).

Tabell 2.69 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	163 160	163 160	163 160
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	98 000	-41 000	-41 000
Varav BP20	176 000	62 000	62 000
Varav			
Förstärkning av livsmedelsstrategin	176 000	62 000	62 000
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
<i>Övrigt</i>			
Förslag/beräknat anslag	261 160	122 160	122 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 261 160 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 122 160 000 kronor respektive 122 160 000 kronor.

2.8.16 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tabell 2.70 Anslagsutveckling 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	44 105		-4 209
2019	Anslag	51 313 ¹	Utgifts-prognos	47 169
2020	Förslag	42 913		
2021	Beräknat	42 913		
2022	Beräknat	42 913		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget

får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringens överväganden

Tabell 2.71 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	42 913	42 913	42 913
<i>Förändring till följd av:</i>			
<i>Beslut</i>			
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
<i>Övrigt</i>			
Förslag/beräknat anslag	42 913	42 913	42 913

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 42 913 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 42 913 000 kronor respektive 42 913 000 kronor.

2.8.17 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 2.72 Anslagsutveckling 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2018	Utfall	3 981 207		763 964
2019	Anslag	5 357 527 ¹	Utgifts-prognos	4 906 633
2020	Förslag	3 896 097		
2021	Beräknat	3 684 097		
2022	Beräknat	2 479 297		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till

jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder, EU:s fiskefond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018.

Kompletterande information

EU-bestämmelser för landsbygdsprogrammet, programmet för lokalt ledd utveckling, programmet om stöd till biodling och för nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige finns i nedanstående förordningar.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Förordningen (1996:93) om nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr

234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om särskilda bestämmelser för målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 011 700 000 kronor 2021–2029.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 011 700 000 kronor 2021–2029.

Tabell 2.73 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023–2029
Ingående åtaganden	2 976 756	4 677 691	5 204 359			
Nya åtaganden	3 481 881	1 807 934	1 223 138			
Infriade åtaganden	-1 780 946	-1 281 266	-1 415 797	-1 726 880	-1 409 468	-1 875 352
Utestående åtaganden	4 677 691	5 204 359	5 011 700			
Erhållet/förslaget bemyndigande	10 687 457	5 241 000	5 011 700			

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att medel omfördelas mellan år inom landsbygdsprogrammets totala ram på grund av försenad programstart, administrativa problem med utbetalningarna samt ändrad valutaförordning. Anslaget bör därför minskas med 105 000 000 kronor 2020, ökas med 751 000 000 kronor 2021 och minskas med 1 250 000 000 kronor 2022.

För att finansiera delar av de av regeringen föreslagna åtgärderna kopplade till regeringens proposition En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder föreslår regeringen att anslaget bör minskas med 650 000 000 kronor 2020 och därefter med 300 000 000 kronor årligen.

Regeringen anser att anslagsnivån behöver justeras för att tidigare aviserad politik ska kunna genomföras. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 000 kronor 2021 och med 2 867 000 000 kronor 2022.

Tabell 2.74 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	5 587 227	5 587 227	5 587 227
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-1 572 522	215 478	-989 322
Varav BP20	-755 000	3 525 000	2 317 000
Varav			
Medfinansiering till Landsbygdsutvecklingsfonden 2021–2027		1 074 000	1 000 000
Justerad anslagsnivå		2 000 000	2 867 000
Omfördelning mellan år inom programram	-105 000	751 000	-1 250 000
Fördelning av medel för landsbygdsproposition	-650 000	-300 000	-300 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-118 608	-2 118 608	-2 118 608
Förslag/beräknat anslag	3 896 097	3 684 097	2 479 297

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 3 896 097 kronor anvisas under anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 3 684 097 kronor respektive 2 479 297 kronor.

2.8.18 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 2.75 Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

2018	Utfall	2 109 468	Anslags-sparande	348 923
2019	Anslag	2 798 391 ¹	Utgifts-prognos	2 756 193
2020	Förslag	2 987 376		
2021	Beräknat	2 543 376		
2022	Beräknat	2 121 910		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Kompletterande information

EU-bestämmelser för landsbygdsprogrammet, programmet om stöd till biodling och programmet för lokalt ledd utveckling finns i nedanstående förordningar.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om särskilda bestämmelser för målet Investering för

tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 000 kronor 2021–2029.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 000 kronor 2021–2029.

Tabell 2.76 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023–2029
Ingående åtaganden	2 320 553	3 638 064	4 400 742			
Nya åtaganden	2 579 342	1 665 607	1 841 046			
Infriade åtaganden	-1 261 831	-902 929	-1 241 788	-1 519 900	-1 251 400	-2 228 700
Utestående åtaganden	3 638 064	4 400 742	5 000 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	8 046 188	4 868 200	5 000 000			

Regeringens överväganden

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020.

Regeringen föreslår att medel omfördelas mellan år inom landsbygdsprogrammets totala ram på grund av försenad programstart, administrativa problem med utbetalningarna samt ändrad valutaförordning. Anslaget bör därför ökas med 355 000 000 kronor 2020, med 1 623 000 000 kronor 2021 och med 306 000 000 kronor 2022.

Tabell 2.77 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	2 657 391	2 657 391	2 657 391
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	199 522	-246 478	-665 478
Varav BP20	366 000	1 636 000	1 306 000
Varav			
EU-finansiering från Landsbygdsutvecklingsfonden 2021–2027			1 000 000
Medel från Europeiska regionalfonden och Europeiska socialfonden	11 000	13 000	
Omfördelning mellan år inom programram	355 000	1 623 000	306 000
Överföring till/från andra anslag	11 000	13 000	10 534
Varav BP20	11 000	13 000	
Varav			
LLU från U014 till U023	5 500	6 500	
LLU från U019 till U023	5 500	6 500	
Övrigt	119 463	119 463	119 463
Förslag/beräknat anslag	2 987 376	2 543 376	2 121 910

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 987 376 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 2 543 376 kronor respektive 2 121 910 kronor.

2.8.19 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tabell 2.78 Anslagsutveckling 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018	Utfall	346 529		3 289
2019	Anslag	179 830 ¹	Utgifts- prognos	177 757
2020	Förslag	49 830		
2021	Beräknat	49 830		
2022	Beräknat	42 330		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnäringsläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringens överväganden

Tabell 2.79 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	79 830	79 830	79 830
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-30 000	-30 000	-37 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	49 830	49 830	42 330

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 49 830 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Miljöförbättrande åtgärder i*

jordbruket för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 49 830 000 kronor respektive 42 330 000 kronor.

2.8.20 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tabell 2.80 Anslagsutveckling 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018	Utfall	4 116		
2019	Anslag	4 116 ¹	Utgifts- prognos	4 116
2020	Förslag	4 116		
2021	Beräknat	4 116		
2022	Beräknat	4 116		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Kompletterande information

Bestämmelser om statsbidrag för att främja jordbrukets rationalisering finns i förordningen (1978:250) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering.

Regeringens överväganden

Tabell 2.81 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	4 116	4 116	4 116
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 116	4 116	4 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 4 116 000 kronor.

2.8.21 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tabell 2.82 Anslagsutveckling 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	Utfall	1 529	
2019	Anslag	1 529 ¹	1 529
2020	Förslag	1 529	
2021	Beräknat	1 529	
2022	Beräknat	1 529	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringens överväganden

Tabell 2.83 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 529	1 529	1 529
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 529	1 529	1 529

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 529 000 kronor anvisas under anslaget 1:21 *Åtgärder på fjällägenheter* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 529 000 kronor respektive 1 529 000 kronor.

2.8.22 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Tabell 2.84 Anslagsutveckling 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	Utfall	111 518	-1 193
2019	Anslag	113 915 ¹	111 423
2020	Förslag	113 915	
2021	Beräknat	113 915	
2022	Beräknat	113 915	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Kompletterande information

Åtgärder får beslutas enligt bl.a. rennäringsförordningen (1993:384), förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött, förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyckan och viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringens överväganden

Tabell 2.85 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:22 Främjande av rennärningen m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	113 915	113 915	113 915
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	113 915	113 915	113 915

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 113 915 000 kronor anvisas under anslaget 1:22 *Främjande av rennärningen m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 113 915 000 kronor respektive 113 915 000 kronor.

2.8.23 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 2.86 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	1 912 254	
2019	Anslag	1 946 978 ¹	1 929 745
2020	Förslag	1 985 357	
2021	Beräknat	2 015 870 ²	
2022	Beräknat	2 046 267 ³	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 985 406 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 985 366 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.87 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2018	710 181	709 720	461
(varav tjänsteexport)	(63 174)	(54 196)	(8 978)
Prognos 2019	761 000	761 000	0
(varav tjänsteexport)	(70 000)	(70 000)	(0)
Budget 2020	752 000	752 000	0
(varav tjänsteexport)	(70 000)	(70 000)	(0)

Sveriges lantbruksuniversitets uppdragsverksamhet omfattar djursjukvård, fortlöpande miljöanalys, med flera verksamheter inom universitetets ansvarsområde.

Medlemskap i Agrinaturas ekonomiska förening (EEIG)

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 besluta om medlemskap i Agrinaturas ekonomiska förening (EEIG) och att under 2020–2022 för anslaget 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 140 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Agrinatura är en allians mellan 33 europeiska universitet och organisationer med det gemensamma målet att stötta utvecklingen av ett hållbart jordbruk och därmed förbättra levnadsvillkoren för människor i låginkomstländer. EEIG är Agrinaturas ekonomiska förening och operativa enhet. Ett medlemskap i EEIG skulle möjliggöra utökad forskning inom jordbrukssektorn i låginkomstländer och därmed skulle Sverige stärka sitt bidrag till fattigdomsbekämpning, ekonomisk tillväxt och ökad livsmedels säkerhet i låginkomstländer. Ett medlemskap medför ett solidariskt betalningsansvar för alla medlemmar och för alla aktiviteter inom föreningen. Det solidariska betalningsansvaret inom föreningens projekt begränsas dock till de deltagande medlemmarna inom respektive projekt. Medlemmar som inte är deltagare i projekten omfattas därmed inte av det solidariska betalningsansvaret. Eventuella kostnader som kan uppstå om ett solidariskt betalningsansvar blir aktuellt kommer att belasta

anslag 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* och hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Eftersom medlemmarna i föreningen har ett solidariskt betalningsansvar och eftersom medlemsavgiften överstiger ett prisbasbelopp så behövs ett bemyndigande.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2020 besluta om medlemskap i Agrinaturas ekonomiska förening (EEIG) och att 2020–2022 för anslaget 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* besluta om medlemsavgifter på högst 140 000 kronor per år.

Regeringens överväganden

Anslaget beräknas öka med 20 228 000 kronor fr.o.m. 2020 till följd av fördelning av den ökning av universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i forskningspropositionen Kunskap i samverkan (prop. 2016/17:50). Av samma anledning beräknas anslaget öka med 13 233 000 kronor fr.o.m. 2020 då ökningen som föreslogs i propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) överförs permanent.

För att finansiera andra prioriterade åtgärder minskas anslaget med 3 000 000 kronor.

Tabell 2.88 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 929 745	1 929 745	1 929 745
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	28 309	58 353	88 372
Beslut	27 303	27 772	28 150
Varav BP20 ³	30 461	30 461	30 461
Varav ³			
Höjda basanslag	13 233	13 233	13 233
Basanslag 2020	20 228	20 228	20 228
Samordningsarbete dricksvattenfrågor	-3 000	-3 000	-3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 985 357	2 015 870	2 046 267

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 1 985 357 000 kronor anvisas under anslaget 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 2 015 870 000 kronor respektive 2 046 267 000 kronor.

2.8.24 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tabell 2.89 Anslagsutveckling 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

2018	Utfall	565 982	Anslags-sparande	32 182
2019	Anslag	598 164 ¹	Utgifts-prognos	596 207
2020	Förslag	571 164		
2021	Beräknat	578 664		
2022	Beräknat	578 664		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* under samma utgiftsområde.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 548 000 000 kronor 2021–2026.

Skälen för regeringens förslag: Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 548 000 000 kronor 2021–2026.

Tabell 2.90 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023–2026
Ingående åtaganden	948 521	1 016 661	1 250 000			
Nya åtaganden	645 562	820 914	813 354			
Infriade åtaganden	577 422	-587 575	-515 354	-598 000	-570 000	-380 000
Utestående åtaganden	1 016 661	1 250 000	1 548 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 700 000	1 700 000	1 548 000			

Regeringens överväganden

För att effektivisera handläggningen avseende validering av alternativa metoder till djurförsök minskar anslaget med 2 000 000 kronor och i stället ökar anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med motsvarande belopp fr.o.m. 2020.

Tabell 2.91 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	598 164	598 164	598 164
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-27 000	-19 500	-19 500
Varav BP20	-27 000	-19 500	-19 500
Varav			
Justering finansiering av forskningsfartyg	-25 000	-17 500	-17 500
Flytt av finansiering för alternativa metoder till djurförsök	-2 000	-2 000	-2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	571 164	578 664	578 664

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 571 164 000 kronor anvisas under anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 578 664 000 kronor respektive 578 664 000 kronor.

2.8.25 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tabell 2.92 Anslagsutveckling 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor

År	Utfall	1 177	Anslags-sparande	
2018	Utfall	1 177		
2019	Anslag	1 177 ¹	Utgifts-prognos	1 177
2020	Förslag	1 177		
2021	Beräknat	1 177		
2022	Beräknat	1 177		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringens överväganden

Tabell 2.93 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 177	1 177	1 177
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 177	1 177	1 177

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 177 000 kronor anvisas under anslaget 1:25 *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 177 000 kronor respektive 1 177 000 kronor.

2.8.26 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter**Tabell 2.94 Anslagsutveckling 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter**

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Ändring	Belopp
2018	Utfall	158 975	Anslags-sparande	8 262
2019	Anslag	107 237 ¹	Utgifts-prognos	106 001
2020	Förslag	107 237		
2021	Beräknat	107 237		
2022	Beräknat	107 237		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för nedsättning av slakteriavgifter.

Regeringens överväganden**Tabell 2.95 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	107 237	107 237	107 237
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	107 237	107 237	107 237

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 107 237 000 kronor anvisas under anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 107 237 000 kronor respektive 107 237 000 kronor.